פירוש המשניות

לרבינו הגדול רבינו משה בר מיימון ז"ל, אשר הועתק מערבי לעברי, ע"י החכם הכולל ר' יודא אבן תבון, ובנו מודר"ש ז"ל, ועוד אחרים בהסכמת הרשב"א ז"ל.

שבעת ימים קודם יום הכ"כ מפרישין כהן גדול כו' : דף ב

אמר ר' יהודה בשבעה ימי המלוים ומפסח אחל מועד לא מלאו וגו' והא"כ אמר כאשר עשה ביום הזה לא ה' לעשות לכפר עליכם ובאה הקבלה לעשות זה משנה ערה לכפר עליכם זה מפסח יום הכיפורים לשיכ כסן הגדול את הסרס וכהן גדול העובד ביום"כ מפרישין אותו שבעה ימים ומפרישין אותו מאשתו כדי שלא תמצא מדה ויהיה שוא שמא שבעה ימים כמו שאמר שכשוב בגלל על דרה ואחי דרהה עליו ושמא שבעה ימים. והכ"א מומאה שביחה מיתה לא שביחה ואם אחות לאחיה אין לדבר סוף לפי שאנו אומרים שמא אמות אלא הנמים וכן הפלגים וכן הכמשים ומקן באמרה מיתה לא שביחה ר"ל שהמיתה בשאת שאלוה אינה נמלאת אלא לעתים רחוקים ואין סלבה כרבי יהודה :

כל שבעת הימים הוא זורק את הדם ומקטיר כו' : דף יד

שם מרגיל עצמו בעבודה כל אלו השבעת ימים כדי שלאחר מפסח עליו יום טוב כשור. ומקריב אלא ברגלים עצמו שיקריב הוא רשאין לכל המקריבין ויקריב איזה קרבן שירצה וכאו כן יאכל מן הקרבנות הנאכלות איזה מיעוד מילה. ויקח מלקו ברגלים. והכתשפטה כילד מקריב חלק ברגלים אומר שאם ע אני מקריב ממהה עו אני מקריב כילד טפל חלק ברגלים אומר הנשאת עו אני אוכל אפשר זה אני אוכל בד"א בקדשי המקדש אבל בקדשי הגבול אחד כסן גדול ואחד כסן סדיוט הולקים בשוה :

מסרו לו זקנים מזקני ב"ד וקורין לפניו כו' : דף יח

השיקר אלא כי כ"ג נריך שלא יסיח בלתי דברי מן הכהנים יותר שלא ממנו בחכמה ובאמונה וביראה ובטהר ובכח. אמר הנשי יהודה והכהן הגדול מאחיו ובאה הקבלה שיהא גדול מהם בני בשבר ובחכמה ואם אין לו ממון מקבלין ממון מן הכהנים ומאחין לו שיהא עשיר יותר מכל אחד מהם אשם הגדול מאחיו מינדלוהו מאחיו. אבל במקדש אי אפשר כו הדברים כולם בלי אלמים כמו שידעת ומאלכים לא היו הולכים על הדרך הישר היו אומרים כהיה גדולים בחוקה אפילו אלא היו רשאים לך. ובאשר אפשר לומר אמת לא לאדם. ולזה הנשאה מקבלת הלקחה אמתיתין בה בשאים גדולים לבאה פריהדרין ושאנו מה המתנשים. רזלה לומר

שפסקי הנעבדים שאמרן אותן המלכים על הנוקים ומעבירין אותן לפי שאנה ברצון המלכים וכך היו עשיים בכהנים גדולים מי שהיה יותר קרוב למלכות ונקרב אליו באמצע היה אמנם לא:

כל שבעת הימים לא היו מונעין ממנו מאכל כו' : שם

וכן לא יאכל ערב יום"כ דבר מן המאכלים המרגים אם הזרע ומוטיען בקשות שאבר כדעת וחלב והמים שמשובלין בתבלין וכן כל מה שיש בו טעם :

מסרוהו זקני ב"ד לזקני כהונה והעלוהו כו' : שם ע"ב

היו מוליכין אותו לעליית בית אבטינס לאמרו הפיתם הקטורת וחס לדעת שאומר אחות מן הטבוזות הקשות בבמקדש ושוד בגאר בתפילה מנחות כי אין הדבר כן אלא כאשר אנשי אלא הפיו כדאחפי איגא. וכבר קדם לך בפרק שהמשי מעקלים בית אבטינס על מעשה הקטרת: ומשבטיען אותו על דבר עלי אפשר לאדם שיראהו זולתו וחה כי הלדוקין מאמינים שהוא היה בתוך הקטרת על הלם בסיכל ואחר כך מכנים אם המחתה לפני קדם הקדשים ובאיתם על זה ממש שאמר הכתוב כי בענן אראה על הכפרת כי הוא לא היה ראוי לא היה ראוי שכפרת אלא בענן לדעתן. והקבלה האמתית באה כי אין הדבר כן אלא כמו בביאור ואחר ובתן אם הקטרת על הלם לפני ה' ובאותה שעה לא יוכל שום אדם לדעת מה שהוא עושה כמו שנאמר וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו ומפני זה היו מבטיחין אותו והוא היה בוכה אפילו שמבדוסו בשעות והם היו בוכין בהבדוהו כי אסור בתורתנו

להשוות ולהשוות מחשבת רעה על אדם שעניו מטופל אלא לצורך הכרחי כמו שמראים :

אם הוא היה חכם דורש וא"ל תלמידי חכמים דורשין כו' : שם

אלו הספרים המחברים יש בהם ספורים והשבוטות לאמרים שעברו ישעשעו הנפש ולא יתגאה :

בקש להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו באצבע כו' : ד' יט ע"ב

מכין בלאצבע גדולה הוא שיכה בגולל עם שאצבע שאמצע בכח והרבה שוקין אותו בני אדם בעת הנמנה ויעמו בו מטעות עריבות. ומעין ויסגר אחת על הרגלה ר"ל שהשיר חמיטות הגלוך שמשמוד שעה אחת על הרגלה לפי שהרגלה אלא הרגלים והדר הבינה והבינתמתו הרגלים

מרגלים מבלי משאה ומתנאים ע"ז מסמנים בשלמות המבטיחים ומסב הוא מלה עברית ויסב לבו ישמח מפסמרים המיסות לבו והכרכם מסממשים מכמים בע"ז המלה בזה הענין כמו משיגין מעמן:

בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר כו' : ד' ב

תרומת המזבח הוא הפרש הדשן מן המזבח ונקרא דישן המזבח כמו לדשנו:

פרק שני

בראשונה כל מי שרוצה לתרום את המזבח כו' : ד' כב

כבר הודעתיך כי תרומת המזבח הוא הפרש הדשן. ואמרו כל הקודם הדשן מהיו לפניך לתרום הוא מיקרב לא המזבח בתרומת המות. ומעמה הפיים מזכר כמו שמרמז לך יודע כי לשון מוסר מלגו לשמת מהמים מיסכלל בשום פנים ומפיטו לדבר מעוה ומעמה דוה המלך מפרשים. אבל מוסן לומם כשילוה מדם לשמשם מיקמו מכל אחד מהם דבר ואחר כך מומן לומם הדברים ומפני זה כשהיו קריבים כשהם רבים על המזבח הוא לומר להם המומה הנגיעו כלומר מיבליכו הלוגעות הם אחר מיעמידם עורם ויסכימו מיהם מי יפחיל המזן. כלומר יסכימו על דרך הדמיון כשהיה המזן מלמים לו מרבעים לו מחמשים לו כמו מילנו מן המזן. אחר כך יתלוה כל אחד מהם מלגע [ע' נה"מ ע"ד מה' מחידין וסיים דגירסא אחרת היה לתמה"מ] אם הוא הלב לו הולה לו שהי מלגעות אם הוא בריא. ויסמיל לשמת לומם המלגעות אחד מהם בלשם על הסורה עד מילא המזן מיסכימו ענין בשמילה. והלים מילא הוף המזן אלא מלגעו היה עקרים לאומה עבודה ולא יחמנו הגדול לחי שהשלך נדלו לפי שהוא גם לשמו ולקטו ומתא יחשוב לומר בשיקרב המזן לגלה כדי מיבוא הפיים אלו. ועל זה הדרך היו הסיבות הסרבנים הסיו בחקדש. ודע זה והבן לומר כי אלו הסיבות לא פירשום אם נאמן מן הגדולים הסיו לפניה מלומם בעמדו על הבריסה לפי מלגעות הגמרא לא יחפג מהם מה שחיה לאדם בחמילה הטיון אבל הסברא באומן הדברים הוא מה שהסברנו:

מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבש כו' : שם

הפיים השני מי שרחב מי זורק מי מדשן כו' : ד' כה

אלו הדברים כולם הם בפיים אחד כמו שאמרתם לך ודוה מי כולם היו כמו מורם אחת לו עגולה והיו מסכימין על הלדש מיחיל מעמו המזן ואחר כך היו מסכימין מי לומו מילא אלא המזן מיסכימו עליו כמו בבילרנו הוא זורק לא הדם והסמוך לו קומה והסמוך לו מדשן לא המזבח. והסמוך לו מדשן לא המזרח. והסמוך לו מעלה מיבליכים לכבש ולומו שמעלה מיבליכים לכבש הוא ומעוה בני אדם כמו שעומדים בשורה זכין בעמיד על אחר כל אחד מהם בשם שיש לו לשלם ולסעלת על הסדר שלומר. הראשון הוא מעלה הראש והרגל. הנמי הסמוך לו שני הידים. השליני נעוקן ונכנל. הרביעי נחה ונגרה. החמישי בשני דפנות. הששי בקרנות. הסביעי בשלם. השמיני בחצינין. והם חביבי כהן גדול שאמר בהם הפ"י זה קרבן אהרן וכמו וגו' ונקרבו מביאים לומרו בהם הפ"י על מחנה בשמן מעשה והשיעי בין גמלא שהיים הזה ובים בו שלשה עבר שמשה לומם חוזק ומדשן מזבח ומדשן מערה והזוזק הוא מקבל הדם כמו שביאר הגמרא והקדמנו זה הדיים חוזק על שוחה לפי שהחריקה מעולה כיון שהחיקר אלגו מחיים כמילה בזרים: ומדשן היה הדשן והביעיים ומקבה ומנקה כמו שיחבאר בגמרא וכבר ידעת כי שם האחר דשן והרך הלבו הוא כמו שיחבאר בבריתא הראשון הרגל והזמזם והגרה שני ידים ושתי דפנות והעוקן והכרגל ותגא קמא הם ליפה ולטוב והקדימו ואחר הגרגר ואין הלבה כבן שמלי:

הפיים השלישי הדשים לקטרת באו והפיסו כו' : ד' מ

היו הכהנים מתברכין בהקטרת הקטורת והיו אומרים כל מי שמקטיר קטורת היה מתעשר ותמוה מברכה לאמרו הפ"י ישיתו קטורה באפך וכתיב ברך ה' חילו ונומר לשיכך כל מי שהקטיר לא היו מרמיז אותו להקטיר עוד שייה שיאחר זולתו מן הכהנים אלא יקטירו ולא היו אומרים לשים הקטורה אלא לומי אלא הקטיר קטורת מיסיו ולפיכך יאמר הדשים לקטורת בלא והפיסו:

תמיד קרב בחשעה באחד עשר כו' : שם ע"ב

אמר הפ"י וערבו ערים על אלם וכל הקבלה כי זה נאמר בתמיד על בין הערבים כי בשל אחר כבר נאמר בו בפי' ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר:

איל קרב באחד עשר חבשר בחמשה כו' : שם

כמו שבארנו בתמיד בל כל יום:

פר קרב בעשרים וארבעה הראש והרגל כו' : שם

ענין אם לא לשקריב מקריב הוא שהוא יכול להקריב בחיזה מבין מירלה אחות מאלו לו יוסר על אלו. ודומה באמרו שבשבן ומיקומו של אלו ושל אלו בוין שהן הקרים בזר ואומר בזר לשבשם ולשמות ולמשה בין קרבנות מיבול בין קרבנות יחיד וכבר קדם לך זה הפיקר בשמרים במקום שאמרו מקבלה ומלך מנות הכוהן:

פרק שלישי

אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה כו' : דף כח

מקום היה להם גשר במקדש שבו היה עולה הטפס וכשהיה רואה פני הממרא מתחילין להשחטת היה אומר להם בקרקי עמיה כמו הפחיל הלור להבריק והיו אומרים לו אומן מהיו בשמרה עד שהוא בחבורן כלומר הגיע שלור כפי ראות עיניך לחבורן והיה אומר להם הן ומה שיו שומרין ומעמ שלמה חיב לדעת כי הזמן שזכר הגמ' קמא והלכה כמתניה בן שמואל בחומרו הסיר פני המזרח הוא אחר שזמן שזכר הגמ' קמא ומלכה כמתניה בן שמואל:

ולמה הוצרכו לכך שמעם אות עלה מאור הלבנה כו' : שם

יחוש כי שלבנה היה עולה מן המזרח אלא אחר חצות שחרם ואמרו עלה מאור שלבנה

ומירא בשוף מדם מעמר מדשי שמעה ומירא בלו עם כיפור ג"כ שמה אחרים ויחיו שמלאר שמרה ומחמו אם הפמיר והוא כלל בכלן מחי המעמים ואומר שמה אחד כלומר עלה לו עם כיפור עלה מאור הלבנה מחוכר למה מירא לו עם כיפור ושוד יחבאר כי כסן גדול מוכל הוחם הממיד נעשה כיפור וכאחר נשכל שממיד כמו שזכר מאחי מבחמם בלילה יאמרך מהילה אחרים אחר כך יחמיה אם הממיד. ומסיך אם הנלו לימי לנקבים גדולים:

אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפי' מהור עד שיטבול כו' : דף ל

כל מהילה מקדש יהיו וכנלו לפנים ולאחריה כלאחר יחבאר אחר מון מא רולה לעבר הפסילה קרלאנה והוא יגיד אותה:

פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם קודש ידיו ורגליו כו' : שם

פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו כו' : דף לא ע"ב

סדין של בוץ שעיר דוד על הפסם. קלנו כמו שחבו והוא מגזרת קרן מלפון בא והוא שיפמוים רוב פנים כי מבדים הוא לא מהיה אלא בכהן גדול ופילוש מירא אחר מהיפה על יחו הבלים אחר שחיפה אחריו. ומילוש נקרא הבלמת הפסולה אין פשלה שמיים. ונסמפג כמו נתקנה:

קטרת של שחר היתה קריבה בין דם לאיברים כו' : שם

בלבר קדש לך בהלכות מלמה אלו כי קמלה של אחר שיפה קריבה בין דם לגרות. ואחרים בכלן בין דם לאיברים הוא לומר כי אין זריקה דם הבמיד והקטרת איברי מעשה הבוף כלומר מיסיו זה אחר זה אבל מבחיל בימים הקטורים וכמו כן בהלקת גרות ומפני זה לא זכר בכלן הלקת גרות לפי אלא נחכון בזה המאמר לסדר הענוזות והוא ענין אחרים בסדורין לא קא מיירי ואיסמים הוא מי שנוטו מלוק וקר. ובענין היפוס בחים הוא מיסו מחמין בבמיות של בדיל מערב יום"כ ומחמין אותן בלם עד לחמרת ומבבין אותן בחים בסיב מוכל בהם והיו ומסרין החים חה אינה מלאכה כי אין כוונתן הקלאת הבדיל לחזקו כמנהג הלעמין אבל מוכנים הימה בחים והמיקר אלגו מלאכה מהשבת אסרה תורה. ועוד מיקר אחר אלגו אין שנות בחקדש ולפיכך הוצר זה המעשה וכמו כן אם הוסיפו מי חחים שמוחמו מערב הנה בחים שבנל בהם מוכר:

הביאוהו לבית הפרוה ובקרש היתה כו' : דף לד ע"ב

בגדי זהב הם בגדי כהונה גדולה בלבנה בשאר ימות החול. והם בחמה כלים והם מלבנות ומה ומר לבנה מכלת וזהב ולבנים כמו שמפורש בתורה והם לחגה מבנים ומלבשה ולפפוד ומצן ומעיל וגו'. ובגדי לבן הם לבנים והם שמשמשים בהן בכן בחול העבודה המיוחדת בעת כיפור והם כולם מפשטים לבן. אמר הפ"י בחגה בד קדש ילבש וגו' ואין הלבה כר"מ:

בשחר היה לובש פלוסין של שנים עשר מנה כו' : שם

עלוסים והבדים מיחים מן הבגדים יהושים אלגם בחמנה ויש סברה בעורה הפיסוך בלבד אבל אינם רולה לומר הפמי והסברה שלהם הוא מפשטים הלבן כמו שביאר הכתוב. ואמרים אם הלם לסוסוף מוסיף מבלו ובחמלי מיחן אותו המוסבת לקדש ואין הלבה כר"מ:

בא לו אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם כו' : ד' לה ע"ב

כל מה שמשמשין הכהנים בכל המבנה מעולה הקדש לא חלק מחלקיו ודמיון דומותו והמוזה והלבשות והמחבת ואלגו לא הבקש ממה לגיירו לך בכל מקום לפי מלחי עשיד לגאמרו לך ולהרבות לוזוחיו עד שמדמה אותו דמיון יפה ויגייר הכל בדעתך כשלו רואה אותו בעין בנמסכת מדות בפ"ב: והכהנים והעם וכו' אמר הכתוב כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו וכל בקבלה כי מפה רבינו ע"ה אמר ליבראל בזמן מחני מזכיר שמו של הקב"ה אמר הבו גדל לאלהינו וכל לאלהינו וכן לאחי ומעה לעשות כן תמיד:

בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח הסגן בימינו כו' : ד' לו

קלפי הוא כלי עץ חלול. המכלות קורין אותו בערבי נק"ם והוא בלי שבני ברות:

בן קטין עשה י"ב דד לכיור שלא היה לו כו' : שם

עשה לכיור י"ב מומחין מהמים יולאין מפה כדי שיהו כל הכהנים המשמשין בתמיד מקדשים ידיהם ורגליהם בחחם. והוא לא מנה אותם כי המחיבה כבירים בזרים כמו שקדם. חוזק הוא מקבל הדם. ובכר קדם לך כי י"ב הוא זכרן בו יחסר מהם אותם בשאר י"ב והכיור מכלל כלי בית. וכבשו בו מים המקדשו ונפסלו בלינה כמו שיחבאר במקומו מקדשים וזה עשה כלי סביב לכיור והיו בו מים תמיד והיו שותחין מאותו כלי לכיור כדי הטוזק לאמתן לאמתן ואותו הכלי הוא נקרא אותו: וכל יחוה הכלים הם הקטנות כלומר בין ידו על הכן לא קרחום בשני מוחכים בהן הבבר וחומיו. ונכרתם הוא כמו שמחיה שעמין על אמתה הבמים מזוכיה והיא עשתה אותה מזבח טוב מעורה ובקשים הבמה זורת עליה היה לאותה הבמים אלה ומנה בתחילה הוה הבלים אמתם מאותה יהושלים ואותה שמה קורין ק"ם. ויקרא היה הוא מן החסידים והלך לאלכסנדריא של מצרים ועשה שם שתי דלתות של נחושת והסתקן מלאכתן מאד והיה דעתו להעמיק לאחרים ובחיתו על הים ויהי כאחר ספר הים על המלחים הסלימו אחת מן הדלתות בעוד הים להקל מעליהם ומלחיהם ורבו להעלות הסמים וכאחר ראה קצר עצמו בדלת ואמר להם אם רצונכם להעלות אלה הדלת אל הסלימה אלא עמי אז עמד הים מזעפו וכאחר יצא הוא לגמל בעבו הים מלמעלה על הדלת שמעבה ולא הפ"י והעלה הים את הדלת אחרת שמעבה לאותו מקום אילו זה החסיד חה הנם נעשה לדלתותיו והעמידן לרוח מזרח מן הסעורה לעומת הסיכל. ועתה לשבח הסכל ונגדלה ומעלה עבריות ואחרמיה והפנין אחד והבלו אותה שבתו יפה ואומר שבקי יהושלים:

ואלו לגנאי של בית גרמו לא רצו ללמד כו' : ד' לח

נגלי הפך שבח. ולהם הפיים עב הים כמו שיחבאר בגמרות אבל הוא מחקנין אחיהו בדעותם עד שהו מקפלים אותו כמו שמקפלין הבגדים והוא הים בחלקי הסהייה ותקון הפיים בגלהה הסיהה יהושה. אלה. ופיומם הקטורת יחוש ועוד אחרנו במקומו בנסכת כריתות. וכלל שמחמים עבר כמנותתן אותו שם הקטרת על אלם הים שהבן הוא שלה מהנם לא מעחל והיו מסרים אותו הסבנו ולא הרישוהו לאדם. והיה הגרגם בן לי מוחלן

מוסיפים נסיו בהוצאה נפלאה בעמה קריאה הסיר על כל יום מסיה מתן גדולו בסיו עם לעמו בעמה הקריאה ולא מדיים לעום מדם אך סיהה המלאכה בשיטי נסיעם הלעון בעם ולעם סיה מעים טוטו כמסיו יוצאין מוקן הכעיטוה הערבות: וכן אמר סיה כומר בקולמוסים רעים בעם אחם ומע"ש מכל אלו נתנו אמצלה מפני מה נתנו מלעמד מעמיסה נגיה מוסה כלאבר מרלה:

פרק רביעי

מרף בקלפי והעלה שני גורלות כו': דף לא

כ"ש אמכר בזו המסכת עם רוצה בו עם המפורש רוצה לומר יו"ד ס"ל ואין הל' כרבי ישמעאל:

קשר לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח כו': דף מח ע"ב

לעון על זהורים הוא לעון על לומר לבעיה מדוה מרגנה ומולעת אמי ונבע זהורי ומפקע אמי מלעיה וכבר בחרבו סעמיה מפקל הסלע. והע"ו אומר וכבר בעמו ונעמד ביתו ונעמד כל קבל ישראל לפיכך אומר בידוי רלעון אמי ויביה ואומר בעמי ונמי אמרן לפי שהוא מכפר המילה בעד נפשו ומח"ב נעד מכהנים ומח"ב מכפר על כל ישראל חס מחרלה כפוב בכלבים מידיהן עון עבע ומחלה הוא דעמ ר"מ והוא סוכך על מה שאומר הכתוב והכוהה עליו אם כל כל עופש בני ישראל ואם כל עבעיסה לכל המלאכה ואין הדבר כן לפי שכוונתו בזה אינו אלא מיכולל מיני הבעיה כי עוטה הם הפוטות אמדם עוהם במאד והמלים הם הגעיים בשונג ומעיים הם מיני הכפרים והמרד בהם"ע בעבירה הטוטה הגדולה שעשיהן נקרא פורק עול המילה בהם ובכו"ם והעיקר אלנו מחוה על הקלעה ומח"ב על החמורות ולעיקר יסיה אדר מידיהן כולם ליחיד כמו לעיבר מהלמו עיה מעמב ואין אלבה בר"ם:

שרמו וקבל במזרק את דמו ונתנו למי שהוא כו': ר' מב ע"ב

ממרם מעיע שמעיע אם הדם כדי אלא יקרוב ויקבא. רוכד מיעמבא:

בכל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב כו': עם

מעמה הוא חעיים המם בלבד ולבן עברי הוא ולחמוה אם מיקוה ולא היו מלריכין אותו ביום הוא ביעור לעבוה אם ממחמה למחמה אמרם כדי אלא יינע כסן נחול ואלא יוסיף בעמלו אלא בעומה מחמה עמעי שהוא מוסה המם מן המזבח ובלה היהה פנגד המחמה אל כל יום ויום ודם מרוכה כדי שיקל מעמה ובכר בחרבו מיעור הקב ובסמה חולמה מן המדוה ומעמקות בסוף מסכת סיהה ודרם מני המנה רוצה לומר מעקיל המעיים דינר ואמר הע"ו בהקרבים אל כל יום ובחקה מעבה הדק ואמר ביום אם ביעור ומלא חפניו קמרע המיים דקה ובלמרו בבלן דקה בבן מרלה לומר לבוסיף לא מחיקה וחבו עבן דקה מן הדקה:

בכל יום כהנים עולין במזרחו של כבש כו': עם

מעמי כבוד כהן נחול הבריתו לבהנים מיסה עליהם ויירדם בלמלא הכבש לעמו מעמי כבוד סיה מקדם נ"ב ידיו ובגלו מקיעון אל זכר הוא הנמר הכבשים ואין הל' כרבי יהודה:

בכל יום היו שם ארבע מערכות וחיום חמש כו': עם

מערכה הוא לבור אחם מעבה מן הפנים המחדלין ונוחמן ומבערין אחם ורבי יהודה אומר כי בחזבח המלון היו עם עם מערכות אחתה מערכה גדולה וסיה מקריבין עליה הממיד מערכה שניה עלקחין ממנה אחם בחמחה לקבלה כמו מזבחה. ור' יוסי אומר כי מערכה אלימים היו עומדין לקיום אחם לא הסיר מעם אם לעולם. ור"מ אומר כי רבינים היו עומדין והולכין עליה הלוכים ודרים מבלמלו מן הממיד אל מין הערבים אלא אלא בהם אחם כל הלילה. וכולם מודים על שני מערכות כי בלה הקבלה כי אמרו על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר זו מערכה גדולה ואם המזבח מוקד בו זו מערכה אחיה אל קטרת: ואמרו אחר כך ובאם אל המזבח מוקד בו אמר רבי יוסי זו מערכה אלימים אל קיום האם: ורבי יהודה אומר שהוא מחר אל המערכה הקדמה. ורבי מאיר אומר הוא מייחד מערכה לאיברים והדרים אלא מחלקו מבערב חולבו אומר כי בלילי מערכה גדולה היו הכרעין והכל מודים כי אל כל אחם לריך מוסמה מערכה הוא אם כבוד לבבד ולהחר בשיני הנם ואל' רבי יוסי:

פרק חמישי

הוציאו לו את הבף ואת המחתה והפן כו': דף מו

היה מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שתי הפרוכות כו': ר' לא ע"ב

הוציאונה היתה פרוסה מן הדרום והפנימית מן הצפון כו': ר' נב ע"ב

משניטל הארון אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים כו': ר' נג ע"ב

מקדם לאמון הוא בו מרוכה אחם יבמקדם אי הוא אחם מעמי אחם מעמי מעמקדם לכם בעם בבנעמו. ועוד נבאר זה בתקופו בפסכם מחדם. ורבי יוסי מבאר לו לאחו אחם ולאה כי אחרוכה על לומרוך הכו אמון לאמרו לא הוא אחם אלא מרוכה אחם ועוד אבאר לך בתקופו. ואמרו עד אחוא מגיע לאמון רוצה בו למקום לאמון כי בבית לאמון הוא אחם מן לאמון לא הוא אם אלא מרוכה אחם והוא יאסר בכלן אחד בית אי אלא הוא אם אחם מן לאמון והוא אם אי מרוכה ואמרו אומרו וגם לו בדרך בית כמאמר אחם יוצא מחולים ואמרו כלבי קדמי הקדמים ומחוליו אל אחמם הם גדולה וכבוד למקום. וכך הוא שמוש כמים בחזקתן מן המבנה ולוה בחזקתן מן הזוקן ואבנאל בחזקתן מן המעמד כולם הוא מחרים מחוליהם. ולמון אחלה קלנה כך יהי כמן אלאמי ס' אלאמיו אחם אחים אם זו אחוה אחיה בעומה ולא יעדי עבדי אלמן מביא יהודה ולא יהיו עמך בית ישראל לריכין לבבנאה זה לזה ואל אכנס לבנין פעולה שובי דברים. שהרם אמרו אמה הרבנים ולא יהם לו ולא אמרן לוה ואיה מבאל מעמה מזו לומה אחם אם עולחים ולא אחם בגדולה כולנה הלדם והבהמה כי כאבאיר אוה בחנו יבניא נוחה בני אדם החולים ואמיד בריאים הבריאים והברכה הרבאוה הוא והבאר ס' אמר כל הולי ולאמר כך הוא אבאל אחמים אלהים אחוה ואלאוה חבו אלרך יוסר. ולא"כ הוא אבאל אחר אלו הבי דברים

מכלים על דברים ברבים לכל בני אדם ביאקן הבם אבאם כל אחד ואחד מילה אבאיו ומחורוחין כדי אלא ילמדך לבקש ולבאול מאחר ואמר כי הוא מבאל מיריה הבאים ואל אמרו ואל אכנם לאבך אבאיל עובדי דרכים לבי אבאל לא יבקשו אמיד אלא אבאדם זריחת הבאם ולאות הבאיר ואמיתה הבגם. אלא אבבשים אם ישראל כלומר אלא לאבאיד לבי אבאיל הוא אבאמר הוא אבאדין במא אירעו מיהה כי הרבנם כבבים גדולים הוא אבים בקודים הקדמים אם לא הוא רבאין אל אם יבנה דבר באבעבה הקבדה אלא הרבאה אמר יאבאלה לאחרן ולא יאוה כי בעבו הרבאה על הבבודה. ואילוה אבאיה יאוד ובאחבה כי מקום הבבודה יאוד אבאוה כמו אזכרנו בבאילה אבוה:

נוטל את הדם ממי שהיה ממרם בו נכנס כו': עם

אכנם בבקום אבכנם אבעבו לבקום אבכנם בקבוהם בין בדי אהרן והיה מזה בן הדם לבני אהרן כמו אמר הבם יבבדך על הבבדה ולבי הבבדה: כמלאך כמו אבלקה בבוק: והיה מחזיר אבאיה אלא אחם כדי אבא יבבה בבוק. והיה עוהה הבזאוה הרבאוה מבלל אבא בל אבבה והע"ו אמר והזה בלאבבו והיא הבזאה הרבאוה ואחר כך בן הדם בלאבבו אבא אבאיה:

כך בזה הקבלה וכאלו היא אבאיקר:

הביאו לו את השעיר שחטו וקיבל במזרק כו': עם

היה שוחר הם אבר בבזרק אבאיה בו הם הבאיר ומחזיר הבבל בבזרק אבאיה בו הם אבר כדי אבאיבבו אבאיה שיבוה יבה והבבר אלו מבוקר:

ויצא אל המזבח אשר לפני ה' זה מזבח החהב כו': ר' נח ע"ב

היה מזה בקבן אלבאיו אלבאבל לבבן כדי אלא יוה בן הדם בל בבדיו ואין אל' כרבי אליעזר:

הזה על מרהרו של מזבח ז' פעמים ושירי הדם כו': עם

מהבו אל מזבח הוא הבקום הבבלה מבו והוא כי קבודה אל כל יום היה בבזבח אל זהב כמו אבאבר הבם יבבדך והבקיר עליו אחבן קבודה אבאים וכל יום היה אוליא מבו אבאר הבבלים והבבן כמו אבבאבו והיה מחר ביזה הדם על מקום אלא יבה בו דבר אלא אלא בבלים אלא אבבה מבולה ואמרו אבאל מזבח הבאיבן רוצה בו דבים הבאיבים על אבבה הבאיבן:

אריכון ויבאן על יאוד דרוחי ואוד ובבאר לך בבן הבאיבה אבאלה בבקוה:

כל מעשה יום"כ האמור על הסדר אם הקדים כו': ר' ה

רבי אבאבן ורבי אליעזר אומרים אבאם הזה אלא אר אבבע ובאבר הדם אבאלים הבבן אל אם בבי ל מן הבזאוה אדם אמר ואין הלבה כמותן:

פרק ששי

שני שעירי יום הכיפורים מצותן שיהיו שניהן כו': ר' סג

אחיזר אלא אי בשעירי יום הכיפורים אלבה אבאבים והוא אומרו ואמא אדם בני ישראל יקח אל אשירי עזים. ואמר ולקח אם אי הבעירים. ואמר ונתן על אי הבעירים גורלות. ובלה הקבלה אישו אריכן אין במרבה ובקומה ובדמיה: ואמרו אבאו ולא אמרו חוכה לבי אבאמר אחר כך הבעיר ולא אמר אחמר יראה אבאלה אבאוה בו בעיר ר"מ: ואמרו בבלן ואמר אם אל אם אם ואם אל אזאזל אם אל אבאיר רוצה אישאמר הבבי אבאבים לאוליא אם הבבבן כמו אבאבבים אם בדי אמר לי רבי ואם אלא אמר לי רבי כי אינו אבבן אלא כיון אבאבר הבדל אם אמר מהבם אבל הוא אבאבר אין ישים אבאמרו אם אל אם אם לו אין יאמר אם אל אזאזל אם ואמרו ואבאי ירבה עד אישבאבב רוצה בו הבבי אן הבבים אבבגיל עליהם בבוף כי הבבן אבלבה אין בעלי חיים בדבון ובאין מיבה אבאבאבף לבים ויבאבה עד אבאבה ידוע כי אבאירי יום הכיבורים הם אבאבה ליבור אמר הע"ו ואמא אדם בני ישראל יקח אי אבאירי אדם לבבאלה ואין הלבה כר' יהודה:

בא לו אצל שעיר המשתלח וסומך ב' ידיו עליו כו': ר' סו

כבר בארבי לך כי אדר אירוח אבאל אין ובבע:

מסרו למי שהיה מוליכו הכל כשרין להוליכו כו': עם

בלה הקבלה כי אם אחמר הבם יבבדך אים לבבשיר אם אזר:

וכבש עשו לו מפני הבבליים שהיו מתלשים בשערו כו': עם

מיקירי ירושלים היו מלוין אותו עד סוכת הראשונה וכו': עם ע"ב

ביים אי אלבים אבע"ו בן אבאל ובאבל אבבבה ריבן ואמלה ובה מילוחים עד אבקום אבבו עוק י"ב מילין והם אבבים ריבן והיה בין כל סוכה וסוכה מיל הוא אלבים אמה אבוא:

על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים כו': דף מו

כבר ידעת כי בין כל סוכה וסוכה אבוה אבבה בבן על כן הבה אבבר לבם לאוה אבוכה לבוכה הבבוכה לם וסוכה הבאבוכה בבבה ובין הוא אי מילין ולא אבבר לבלך אלא אבל אבוה אבבה ולעיקר הבה עומד אבבוה:

מה היה עושה הולך לשון של זהורית כו': עם

לא הבה קובר אלבון כולו בוא אבאל יבבין קודם הבבים הבבבר ויבבבו כי הבוהם אבבבבים קודם בילחה הבבבר ומה אבבבב אלא יקבור אותו כולו בין קרבוביו אבאל בבבבה הבבבבו יבוף לבבו ולא ילחה לבון אל זהורים אם הבבבים ואחלוה דבבן אבבבבו אבבבבים לא בבבלבה ולבון הבבבים בבבלה הבבבר הוא אבאל בבבים אבר יבבבך והבבלה אם הבבבר לבאחל יבבבם בבבדו ואין הלבה כרבי אבבון:

בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין קרבן והוציא כו': עם ע"ב

קבבן אבקלבות בילוב בירים אחיים הבבבר בלו אבבבה לאומרו יבבבך אם עורבים ואם בבבים ולבון אבור הבורה והבורף אותם יבבם בבדו ואין הלבה כרבי אבבון:

אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר כו': ר' עב ע"ב

דרבים הם [מבבים] בחלוה אבבאבים עומדין אם ואבינים בבבי"ר ורבי יהודה אומר כי

מסגיע שעיר למדבר נעשית מלוטה לף על פי שלא הגיע לעזק ולשיכך מסעירין שישור כדי שמגיע לבית מוקדן שהוא במדבר בלבד ולא סלבה כרבי יהודה :

פרק שביעי

בא לו כהן גדול לקרות אם רצה לקרות כו' : שם

מלמדים לבן מפלו להודיע כי הקריאה לאיה מותר לו לקרות בלחש בגד שילבה ואמר אם רלה בגדי בוץ קורא הודיעך כי מותר לו ללבוה בגדי כסותה שפלו שלא בשעת עבודה כי השיקר שלבו בגדי כהונה נתנו ליהנות שלא בשעת עבודה ואז מחמין ס"ת מיד לא לחמאתו ונחולה והקריאה איתה בגדולה שהשר לאחר ליטב שם כי אמרו עומד ראיה הרים יקרב קודם לבן אבל בעזרת ישראל ומה שמחריה לא יבא שום אדם כלל אלא מלכי בית דוד בלבד כמו שכתוב ויבא המלך דוד ויבא לפני ה'. ומה שחייב שיקרא בשעור שבמומנה הקרובים על פה לפי מלין אדם אחד קורא בשם ספרי תורה מפוס פגם לראשון ולא ראוי לגדול ספר תורה ביותר מפוס בבוד לבני לשכה לא היה בולל ס"ת כדי שיגיע לתומם הקרובים ולא היה גם כן קורא בספר שני מפוס פגם ראשון ממלא שקורא על פה. ואלו שמומה ברכות הרלמוה אחר בחר בנו מכל שמעתם וכו' ואחר שיעלים קריאתו מברך אחר אין לו תורה אחת כו' היא הברכה הפנים והמלשים רלה ס' אלעזר והרביעית מודים אחתו ע' והחמישית שלא לו והשנים מפקלל בהתחדת הבריאה נמקדש ומיקיים הפס שרוו והחדו והבריעים יפקלל מיברך הפס לבהמה ויקבל קרבנותיהם ובזאת הזה והמחיים יפקלל שיופיע הפס לישראל וילוים ומופס בלוך אחה ס' עומד שאלה :

הרואה כהן גדול כשהוא קורא כו' : שם

מחייב כי מותר לאדם שיהא מלוטה שבודה ויקר לראות עבודה אחרת :

אם בבגדי בוץ קורא קדש ידיו ורגליו כו' : דף ע

ר"ל סוכר כי אדר סלרבנות יום טוב ביטור הוא על אחד שבתובים והוא שיקריב פחיד בל אחר ואחריו עבודת יום כלתר קדש בו הבטור ואחריו אחיד בל בן הבריבים לפי שעבודת יום"כ בחוטם ויקרא ופר הטלה ושעיר הבאים בחוטם הקרובים ור"ל לומר שהאחד הוא שיקריב אחיד בל אחר ואחריו בר הטלה ובבאה הבאים לפי שאין קרבן מוסף והבם לאחר בחוטאת מלבד שולם הבקר וגומר ומתר אותן לתמיד בל אחר. ורבי אליעזר אומר אין הוא אבל לא ביום העבודה ואח"כ עבודת היום ואח"כ אשר הבשבה בתון ואח"כ אילו ואל הבם ואח"כ לאותו מחאתו ואח"כ אחיד בל בן הבריבים והלבה כר"ע :

קדש ידיו ורגליו ופשט ויורד וטבל ועלה ונתעבר כו' : שם

כ"ג משמש בשמונה כלים והחדיוט בארבעה כו' : דף מא ע"א

אומרים בלבד בגדיו רוצה לומר שאין בגדיו בלבדים ופומים אלא בכ"ג לבדם אלו הבגדים בגדים : ואיזה הבגדים כיון שהבנו אותה כך היא אחיד אמו כ"ג היה אחיד אמו לאהרן והבגדים אחיד אמו לאחרי הבהן ואיה אומר לו הלבשה בך וכך או לא ובהבן היה משיבו עבשה או לא הבשה כפי הראיה לו בחוטן יש לאבא ביחוטן אלמה לפי היה בם כחוב אברהם ינחק ויעקב ואמות י"ב אבטים כמו אמרים הכחוב ובם כחוב אחר אמותם אבטי יה. והבהן הבגדול היו אלא בגדיו כי הקבלה אלגו כל בהן אמדבר ברוח הקודש ואמיתה אורה אליו בו ואלין מדבר ברוח הקודש ואין אמיתה אורה אליו אין אחרון בו : ומה שהבגדים אלא יבגדל אלא אחד ואחד ב"ד וכיוצא בהם לאה אחמר ביחוטא אשיש אחר ואבני אלעזר הבהן יחוטר ואבל לו בחוטאה אחרים לאה ה' ובלה הקבלה והל בני ישראל זה מבוח אלבחוטה והל הבדה זה הבהלדין וכמו כן כל מי אחרך אליטר בו בכהם אחת אחמר והל בני ישראל אחו ובין מוכלנו מה שהיה כחוב בחוטן אחיעך אלך היו בחוטה הבגדים כחוטים על אבני האפוד :

ואלו שמותם

ראובן	שמעון
לוי	יהודה
יששכר	זבולן
נפתלי	דן
גד	אשר
יוסף	בנימן

אמלא מתן אחיות הם בכל אבן ואבן המבה ובאבנים אחיות ואם יוסף כחוב יוסף ואבנו על זה בלומרו אחות מיוסף אמו ביוסף אמו ואבנו בחבילה ראבן על בחיו שמעון ואבנו בחבילה אחרת על בחיו הבאלה :

פרק שמיני

יום"כ אסור באכילה ובשתיה וברחיצה כו' : דף מב ע"א

לא ביאלה אחרת אבילה ובשתיה וברחיצה ביום הם ביטור אבל אחר אבטור לבון ביטור אחת בעבים . אחר אבם אבטון ואחר אבם אבטון ואחר ובעבור לחדש ואחר ובישה אלה לבם ובא אבילה כי בא לאבור אחבה דברים מהבלאת הגוף ובם הבלילה והבשה והרחלה בעים ובישה בעמון ובשילם הבחל ובעמיע הבחבה ובא בכל אחת אבלה

בספרים אלא שיעי לפי שהם לחיים ואחמכאה ובישר ביטולא קבלה וכולן יחחיב הבשה לחם מבן מבם מרחום והו ענין אחרו לאבר מלבד הבילה והבחיה בפיא חיב כרת בבאבל ביטור הבחר ולא אבל אחת מבבישור הוא לבור וחיב מבם מרחום אחר הפ"ר בעונם הביטי והבחדיי לא הבשה ביטא מקבב עמה ובלה הקבלה דבר שהבשה אלו זו לבילה ובחיים. ואחרו הבלך והבלה אבלך לריך ביטים עמו הבי אחר אלך ביפיו אחיבה שיבך. וכן הבלה כדי שלא אבגבה על בעלה ולשיכך בפרבו לבם ריחלא פרים . וכוחבא בבה אחרים בחולה אחרו בוחבא הבבה שלאחרו אחרים מבבילה. ובשיבו בבשיאתה יחוב: ואלא לוגמא הוא שיבאה בל בך שבבפלבן אותו לבד אחר מפיו יבים אותו הלד בולם ובילה ואמה שלאחה חיב לאבלו בבאד :

כי בל הבשורים שבם בבל אחרים בם בלבה לעבה מבבי והבלבה בדבי אליעזר :

אבל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת כו' : דף מא

התינוקות אין מענין אותן ביום"כ כו' : דף מב

לא הוא מה שבחבה בן הבא בבאבין אותו בעלה . מוביים יחוב : מבבין אותו בלחבין בל אחרין אותו מבחיבה חבוך בעבר ומבגילן אותו לבבעבות אחרים שיהיו חייבין בחבעבת בב' אחים לבבילים ובעבה אחת לחלים . ודע כי הבבים מי"ג אחים אלאים והבקבות מי"ב אחים אלאים בם חייבין לבבעבות מדאוריתא אם הבילו ב' שבעות כי הבקבות אולאות בחבעבת יותר מבבבים לבי אחרו בבבים הם והבאים אבלה יותר והבבים אבקבות מי"א אחה מבבעים בל אחים אולו מדבבנו בדי לחבבן בבלות ואם' אחים ואם' אחים מחבעבן לבשות בן אחים בין בבים בדבים :

ובין נקבות בשה בדי שיבאבבו בבלות ולא מבלילים אותם עד שיבעבים הרעב :

עוברה שהריתה מאכילין אותה עד שתשיב נפשה כו' : שם

ובן עובבה בבריחה בבר בדם לו בבר חיב ובבטרל בבעה ובאותה לבחבל מבילין אותה אחרו אחר אחיבשה נבשה. ובקילין הם בבבריבים בבלבבן ולא בו בבלו הבקילות בן הרובלאים. ובה הבעין הבבבים אבבריבים לך ובות בי בחולה בבבבל לבחבל אחי' בל הרובלאים אינו לריך מבילין אותו ע"ב עלאו עד שיבבע. ואם הרה רובא בבו אחות לריך לבחבל ובות אחר לא לריך מבילין אותו ע"ב ריבא ולא בובבין לחולה. ואם נחלקו הרובלאים ואחרו מבבבים לריך ובבבבן ע"ב בובבין ע"ב ריבא ולא בובבין לרובה. ואם הם בשוה בחבין ובחבבה :

כפי הבבריבו מבילין אותו בי הבשיבר אלאו בבבב בבבה ובבות להבל :

מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים כו' : דף מג

בולמוס הוא מחלי הבולאים בעבל בו בבדם ואינו מרגיש בלל וזה הבולה הוא בין בחבלה בין בחבבבבבה בבלבן הבבבים בבבין ובחבה בבבין ובחבה בבי בחבבבבבה ובבילבלו יבל בחבלים ואינו בעיבים. והבריבים הבבבים הם הדברים הבבבורים בבבבים ובחבים ובהבם בחבבה ואלבם. לבלו ובבולה בהם לא בבבבן בחבילה בחבבבבבה בחבבל לבבבבן בבבבבה בבבבבה בבבבבה

פרק ראשון

סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה כו' : דף ב

סוכה ישינה ב"ש פוסלין כו' : דף ט ע"א

בשיקר מצינו סוכה דירת קבע בעיר ולפיכך לין רשות לישיב גבוה יותר מעשרים אמה ור' יהודה סבר סוכה דירת קבע בעיר ולפיכך הוא מתיר שתהיה גבוה אפי' בחכלית הגובה ושיטת רחבה לא אמות מצטעה מפחים בתוך על מצעה מפחים ברוחב וכבר קדמו לך כזה הכלל עקרים מעלים כל אחות מהלכים בלבד דמי ומהם כי מישור מקום לא יהיה אמות מארבעה מפחים . ואמרם ואין לה אלא דשנות אי' מישו אמי שכחלים גמורים וסכוחל אב' אפי' לא יהיה בו אלא אמה ומצטו יתן אותו בתחות אמלמה אמוך לחזון עד מישים הכל מישור מקום ולא הסוכה ג' שורות הרשמונה מישו לה ג' כחלים גמורות דבוקות בגג ולא יעקרו לדבר אחר חו אין שורתו . והשורה השמיה מישו לה שני כחלים דבוקים ומלמרך לכותל שלישי יהיה בה יותר מרפה ויעמידם בפחות מהלמה אמוך לחזון עד מישה בפחה עם אחלו אים אינו לבין הכותל ל' מפחים ומריכה שורת אמה ושתי שורתה והשורה הבלשים הין אים לה שני כחלים זה כנגד זה ומלמרך לכותל ג' יהיה בו יותר מד' מפחים ויעמידנה בפחות אב' ויהיה בו מישור סוכה קטנה ואין ז' מפחים חו ג"כ מריכה לעורה אמה ו' אין שורה חו הרורה בתחרונה הין מריכה לתרבעה ומשהו לפי שהשני כחלים מוכדלים וכבר קדם לך בשתרוכין שרת אמה שתחרבו קנה מכתן וקנה מכתן ונקנה על גביהם ותם בתרבו אתן לתו מריכין בדתיק קנה אחד על גביהם בהם . ואמרו אחמתה מדובה מצלחה פסולה הין לאים אמה אמתה ונלחה שוה אחיל כשיהם חה ילאה בקרקע אם נלאה מישור אשמע בקרקע כמישור הכל דומה לומר מישה כמישור המקום אמיתה אותו מנגב הסוכה ואין בו אמה כלל אחיל כשיהם לפי שהקנים בנגב הסוכה בתחם נכנס הסמך אמות מן הסכוך חה יתבטל בחכמת הרלוחה נקרלאם בשרשי ענ"ם אלמנ"ב נמוסת שהשמש כשנכנס על חוד לו מלון מישה אולו בתרן יותר גדול מאותו חוד בהכלה ואין הלכה כרבי יהודה :

העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה כו' :

רוחה בתמרו דוחין אלא אמה תהיה לחוים ולחוץ כי כשתהיה מחתוחה הלשה כ"כ אחיים יכולה לבטל בשום כשים מה שפורשין עליה מכרים וכשחות אין מחלוקת כי החחתונה כשיהים לפי אחמתו על העליונה נשתוך ואם הין חזקה כל כך שתוכל לקבל מה שפורשין עליה מכרים וכשחות אין מחלוקת כי הסחתונה פסולה ואם יכולה לקבל כרים וכשחות על ידי הדחק והנו מתנשנת בהם בזה חולקין ר' יהודה וחכמים וכל זה בשאר מישה שהיל עמין שפי. הנגות עשרה מפחים לא יותר אבל פחות מעשרה הרי הסחתונה כשרה . ואין הלכה כרבי יהודה :

פירם עליה מדין מפני החמה כו' : דף י ע"א

בשר הוא דבר המגיר מן הצלל והנלוכן מן הנמחים שתכבין בהן . וקינוף הוא שרבפס עמודים וכשירים עליהם יהיה בו ותהיה סוכה בתוך סוכה ובתנאי שתהיה בגובה העמודים י' מפחים לא יותר . ואקלימי הסמה הם שני עמודים בלבד וכשירים עליהם אינו סכך ואם

פירם מסך תחת בו הסוכה לשני הרי הוא כשירה מפני שפרש ואומר מפני הגשר :

הדלה עליה את הנפן ואת הדלעת כו' : דף יא ע"א

אם היה הסיכוך הרבה מהם כשירה בתנאי שיקח אותן אחם לא קנאן ישמרף סכך בשר לסכך פסול וסכולה לפי שאין מותר לסכך בנמחים בעתן מתוברין לקרקע מן הסמה שנשתר. עד אמר לא שקנאן כשירה בתנאי שיעשנו אותן ואת הרשה בשרה ואע"פ שרוב הסוכה מזה שנתן לא הדלעת הרי שיהיה נעשה לשם סוכה כי הסיקר הצלנו תב הסוכות הנעשה לך ואמרו הנעשה ולא מן הנעשה ואם הסיקר המכר כי כל שנדוליו מן הארץ אינו מקבל טומאה והוא אלא יהיה כגון מחלמות ובגדי שעשו וכלי עץ שמקבלין כולם טומאה הוא שיקר אמיתי ולאו לסמוך עליו והרלוה זה אמר הש"י תב הסוכות הנעשה לך הנעשה ימים ונו' ובלה הקבלה בסבולה נוהן ויקב הכתוב מדבר עניין מחיים הסוכה הנם וכיונה נהם :

חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין כו' : דף יב ע"א

נמות שמא ישים אדם מחמלה מחלם סאנתה לכם לא לאמיב קודם שתב ויעלה אחרי כן ויהיה לסוכה וזהו אסור מן הנעשה בזכרנו הנעשה ולא מן הנעשה הוא לעמר מלאה ושתו אל רק לבנם ולפיכך הסרתמטו להחיל אותם הבחילות כדי שיהיה הנעשה לשם סוכה ולפיכך אין להחיל החבילות אפי' זה הנעשה ולאסור עניים הסכך בחבילות הקשורות :

מסבבין בנטרים דברי רבי יהודה כו' : דף יד ע"א

נטרים הם סלוחות אם הו אותם הנטרים קלרות בלין בריתגן שלנה הנטרים אותר לסכך בהם לדברי הכל לפי שקן הקנים ואם הוא כרוחב כל נטר מן הרבעה הנטרים הנהו שיעור מקום אסור לסכך בהן לדברי הכל ואם הוא רוחב אותן הנטרים אחות הרבעה ויותר מג' בזה נחלקו ר' יהודה ור"ע ר' יהודה אחיל לסכך בהן לפי שקן אחות הרבעה ואין בהם

שישור מקום ור"ע אוסר לפי שהם יותר מג' אחיות הרבעה ונלאו אחיות לבד והלכה כר"ע :

תקרה שאין עליה מעזיבה כו' : דף טו ע"א

הקלים הוא בו אבר מעלים . ומעזיבה הוא אחיות לא הנעבר לא הנעבר על הנטרים . ומתקפק פי' שישור אותן מתקנין מן הנטרין הראשון בהם . ונוטל אחת מהנטרים פי' שיעול נטר אחד מהן שני נטרים ונעלה מקום אותם הנטרים בתנאי אבר . ובית שמאי אומרים אע"פ שנתקפק נוטל אחת מהנטרים לפי שהם הנטרים כי שיעול מקרה לא יהיה אלא בגמילת אחת מהנטרים ור' יהודה אומר כי ב"ה הנטרין שנתחר מלאו שני מעשים יהיה שיעול מקרה ור"ע אומר כי ב"ש ובי"ה מודין ששיעול מקרה לא יהיה אלא בגמילת אחת מהנטרים והלכה כרבי יהודה כמו שהנטרים מדברי בית הלל :

פרק שני

חישן תחת המטה בסוכה לא יצא כו' : דף כ ע"ב

ולריך שיהיה נוהה המטה עשרה שפחים שהות שישר הנטרים בתוך הנטרים . ואין הלכה כרבי יהודה :

הסומך סוכתו בכרעי המטה כשרה כו' : דף כא ע"ב

סוכה המדובללת ושצילתה מרובה כו' : דף כב ע"א

רבי יהודה סבר הנטרים דירת קבע בשאין וכבר קדם לך דעתו ולפיכך הוא מלריך שהיה יהולה לעמוד בשני עצמה . שהתבלבלה הוא שיהיה בו אלא אינו הוא כמו שבארנו אלא קנה שלה ונקנה יוכל ואין הלכה כר' יהודה :

העושה סוכתו בראש העגלה כו' : דף כב ע"ב

בראש הנטרים הנעשה ובתנאי שהיה זו הסוכה חקנה כל כך אלא שהסכנה הרוח הנמצי הנעשה מבלי הסכנה ועוד יתבאר לך כי מכלל הדברים הנאמרים ע"ש אין שולין בשלין ואין הוכיח על הנבבסה :

העושה סוכתו בין האילנות כו' : דף כד ע"ב

שלחו מצות שבורין מן הסוכה כו' : ד' כה ע"א

מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לשעום את כו' : דף כו ע"ב

הפילגות אין רשות שיהו דשמה אלא בשני מגאים אחמר שיהו אותם הפילגות בהכלות הטוני והחוק הרי אלא הנעשה הרוח ויהו לאחרן כשאר יקרים לשנגשים הדקים והנמי שיהלא אלא הסלון וכן ענשים בהבן וכיולא בו הרי שהחקיים ולא יעשנו הרוח כי הסיקר אלונו מחנים אלונים יכולה לעמוד בשני דוח מנשים הרוח מחנים . ועוד שיקר אחר אלונו הרוחק בשאה הנמוד מן הנעשה . ואמר שולין שבורין מן הסוכה ואשלו מולי קל ביותר . והכילה בילה הוא שיאכל אדם שישר הנעשה לא יתחבר עליו לשעודה אבל אכל לדברות אלונו עד שינמוד הנעשה אחר"כ חה הנעשה הנעשה לגמרך על עצמו ואינו אוכל ושוהה דבר הון לשבוה הרי זה הנעשה אע"פ שאין בו חיוב :

רבי אליעזר אומר י"ד שעורות חייב כו' : דף כו ע"א

ר' אליעזר אומר כי מה שאמר הכתוב בסוכות הנעשה שבעת ימים יהיה אדם לשבתם בסוכה כמו שבשבתם בביתו תמיד אכילתו ושתיתו ואכילתו בלילה . וחכמים אומרים הנעשה בנשרי הנעשה עשר בניסן כמו שאכילת הנה לילה הראשונה בלבד הנעשה ואחר"כ אם רצה לאכול לא לעשה לו לבטל שינוה הרוחה ביה כמו שבארנו בהקומה כמו כן בסוכות . ומה שאמר

ר' אליעזר יפליג כי"ל שיאכל מן הסירות פי שמש מתה שהוא ריגיל לאכול מהם כל לילה ולילה אכל אלהם והבשר אין עולין לו לשרי שעורות ואין הלכה כרבי אליעזר :

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו כו' : דף כח ע"א

והלכה כרבי אליעזר :

נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה : שם

אמר הש"י כל החיה ישראל יסבו בסוכות ונמצא הקבלה כי זה לסולת נשים ועבדים וקטנים וקנין אשה אינה לזמן הוא שאינו קוראי לאמו בשעה שעומד מפניהם כמנהג נערים קטנים ואין הלכה כבית שמאי שבמתיר וחייב הסוכה לזכרים כולם בכל הפסח :

כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע כו' : שם ע"ב

מין קבע הוא עיקר ומעמד והוא שיעמוד כלו הנאתו לסוכה ויהיה מותר בהנאה בלתי אוכלה שם אלא ויפסדל לגמרם ויאכל ויפסדה בה ויהן בה ויעשה ביתו כמו בית הקבוע והסוכה כמו בית הדירה וכרוחה בלמוסם הוא כמו הפסל . ומקבה הוא המרק הקבוע והקבה לפי שהוא בתי אדם מוחסין אותו ומעמד מים ; הוא וכמהו זה נמקבה של גרסין והוא הפלים הנמחמים לפי שהמבשל מעמדה מהם הוא הפסל מכל מים הירדה הנמצאים בחלמה הסוסה לתת כי הסם לא מקבל מעשיהם בלבן :

פרק שלישי

לולב וגזול וחיבש פטול כו' : דף מו ע"ב

מלה הנאה בעבירה אינה מלה ולאיכר לולב הגזול ושל אחרים ושל שיר הגדולה פטול חו אלמרה היא שיהיה אחיל הזה נעבד ועד ובאלמרם מלוקי אלו הפלגרים בש"ו וכבר ידעת אמרו יפנכך ולא ידבק בידך מלומה בן הרים . ואמר יתברך פרי עץ הדר וכאלה הקבלה כי כולם לרמיון הדר ולאיכר נפטל לולב יבש לפי שאין לו הדר . נפרט עליו הוא שיתברבו עליו מגב הלולב שהם קטושים בו ויהיה כמו זו הלולה ונפרדו עליו הוא שיהרבו עליו קלים מקלים כמו הלולה ודעת ר"י כי כל לולב נריך שיאגדו אותו כדי שיתקבצו עליו קינין חזק ובמקום יהוא מלאי יש דקלים שבריאים אלולבים לשם הם רחק אלה אל זה בגד שיקרו אל זה ואינו מורכבות קלים על קלים כשאר הלולבים כזו הלולה והם נקראים שי סר הכרחל . ואמר ג' ספרים כדי לנענע אותם רוצה בו וכדי לנענע עניינו כדי שיאחזו ביחו וינענענו והוא שיעור ספרם : ומן החיוב אלא יהיה הלולב אמות מתרבעה ספרים ומן הספרים אבל אמה מהם ד' אצבעות בגדול שהוא הטבן והמדה הזה מגב הלולב ומתחת שיקר הנמי עלין הסלומים שהם בלתם הלולב . ואין הלכה כרי יהודה :

הדס הגזול והיבש פטול כו' : דף נב ע"א

עגולו הם הרחשים שיש בהן במגלי שיהיו אותן הגרשמין שחורין או אחמין אבל אם היו ירוקים אפי' היו יותר מן הלולים הבר . ואמר נקמים רחבו הוא פטול אינם הלכה :

ערבה גזולה ויבשה פסולה כו' : דף ע ע"ב

אמת יעלה על הדעת כי ערבה אינה בשם אלא ממקום הנהר לפי שאמר הכתוב ערבי נחל לא רצה אלא להודיע הנין בחיה המקום שיאמר . ואמרו נקמים רחבה הפסולה אינה הלכה :

רבי ישמעאל אומר ג' הדסים ושתי ערבות כו' : דף לד ע"ב

דע כי שיעור ערבה והדס בשוכך אלאה אפרים מן הספרים הרחשים אשר הרבע אגנשים בגדול . והלכה כרבי ישמעאל וכרבי עקיבא :

אתרוג הגזול והיבש פסול כו' : שם

עולה ואתרוג אמתה הם מכלל הדברים הנשמרים הגרשים כמו שנתבאר בגרשים ולאיכר הוא פסול לאתרוג הש"י פרי הלו אין רחוק לאכילה בשום פנים . והאיכר אלאה אלאן אשר מבילין קדשים לבומתה וכבר נפרה זה האיכר במה שקדם . והמאכלות כולם אין מקבלות טומאה עד שיסול עליהם אחת מד' משקין וכמו שיתבאר אלו המקרים ונגשיהם בהסכם מכאיין ולאיכר לא נמיר לכתחילה שיסול אתרוג מגרומה מהורה ואל מעשר שני שאמר יכשיר אותה לטומאה ומה שיאמר ואמר מרוחלים לפי שמעשר שני אין רחוי לאכילה אלא מרוחלים ומתן לרוחלים יפדה כמו שנתבאר בתקומו ומה שהחיבו אתרוג של דמאי לפי שהדמאי מוחלין אותו הנעים כמו שנתבאר בתקומו ואם כלה להקדיש נכסיו ויהיה עני יהיה זה האתרוג של דמאי מותר לו לאכילה ויכון שיש בו לא יהיה אחר ראוי לאכילה אותו לברך עליו :

עלתה חזזית על רובו נטלה פטמרתו נקלף כו' : שם

פיפמתו הוא הדר הוא מעיקר אתרוג. אם היה הנקב מעולם אפי' בתחתו פטול ואם אינו מעולם עד שיהיה כשיהר ולאיכר רבינים הפלה ומקלף הפיהר ד' שעורות : ואינו רוצה בנקלף שהיה נקלף הרוקה עד הילקה הלבן כי זה הכלל בשמרו אסר כל שהו אבל רוצה לומר שנקלף ממנו גלד דק אחד מאותו הגלד הרוק וכאלו היה נקלף כולו אבל אם הפלה ממנו דבר מועט אלא נקלף הרי הוא כשר". ואמר אחר כל שהו פטול ב"ש ראשון בלבד אבל בשאר אסרים לא . ומה שאמרנו שהוא כשר בשעלה חזזית על מיעוטו בשני מגלים . אחד שהיה חזזית אחד במקום אחד אבל אם היו שהיה בשני מקומות אפילו היו אחרון שהקומות בשיאמרנו פטול אפילו אחד אלא אפי' אלא אם הם אלא אחד בשיהיה אם כשיהיה אם בלתם מיעוטו שהיה הרי הוא פטול לולב כדי יהודה :

פרק רביעי

לולב וערבה ששה ושבעה כו' : שם ע"א

הוא יבאר אלו שמתנים כולם אחד אחד

לולב שבעה ביצד כו' : שם

הלולב נמילתו מוכה מן הטורה ביום ראשון בכל הפעולה ונמילתו מנכה כל שבעת הימים בתקדם בלבד וכן הוא אלאן בטורה ותפתחה לפי ס' אלהיכם שבעת ימים ואמר הפסח ולקחתם לכם ביום הראשון ולפי בגבולין ומה שחיב שלא יטול הלולב בזמן הזה בבית ב"ש הראשון כדי שלא נחדש דבר והוא כי אנו לא הייב טעלין אותו בחולה לאדון ביום הראשון אחל לסיום בשבת בזמן שבית המקדש קיים לפי שלא הייב יחדשים בתחת הלא הדם הסכוון לקיימות בית דין של מ"י והדבר על הענין הראשון והמיבור שהוא בידיעת אותי הנבר בו חיבור מיוחד לנבר בו מה שנאמר על דוד בני אדם ומה שמחייב לאחור בגמילת הלולב בשבת שבאותו שנה אפילו בתקדם נזרה שמא יעלו בידו ויעבירו ארבע אמות ברבות הרבים ולא עשינו הגזירה ב"ש הראשון כי תלוהו כל כך חזקה מד שהוא תובה ואפילו בגבולין כמו שאמרנו השיקר :

ערבה שבעה ביצד כו' : שם

זו הערבה היא הלכה לנשים מסיני לטול הערבה מלגד הערבה שבלולב ויהיה מנהג הנביאים אינו מעלין אותה בלא ברכה ולא שמנו אותה מתחתה שבת ב"ש ראשון מפני אלא יחפרסם הערבה אבל יאמרו מחמת הלולב שבולשו הוא הערבה ונ"כ לא שמנו אותה מתחתה שבת שבאותו החג שמא יאמרו כמו הערבה דוחה שבת כך ידחה הלולב וכבר בארנו כי לולב אינו נטל בשבת שבאותו החג שמא אבל שמנו אותה שתחתה שבת בשבתות ביום הראשון כדי שיפרסם זכרה ויודע הנשים אותה וכן אמרו כדי לפרסם הנשים מן התורה וכבלו לא נחוש שמא יעבירו ד"ל בר"ה לפי שמיהה מטור לב"ד ותלוה ב"ד נקיטין הם :

מצות לולב ביצד כו' : שם

מצות ערבה ביצד כו' : דף מה ע"א

אמי מעשות הנ"ל וכמו כן וכו כך אמרה שהם הנבראים לנמרא ואמי לומר שהוא קורא ורומה לאמר שאומר רצו עשה כי אמי אמי הוא שזה הנסוק נא בשמיים ישראל ושעשה ובלילו אמר אחה שאמרת רצו עשה כי אמי אמי הוא הושיעה נא כמו שהבטחנו ומקלה הגלוים אמרו שהוא רוצה בו מי שאמי ושוא בגרס הושיעה נא חס על דרך הפשט והוא אמרו יפעלה עמו אמרי בגרה :

כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת כו' : שם

ר' יוחנן לומר כעת שמרים אחת לולב ואחת לנוכה ואסור לנטול אתרוג בשבתי כי השיקר אלגלו כיון שנאמר מקלה סיום נאסר כולו ולאיכך אמר הפיטוקים כי אינם מדקדקים באיסור ואיסור . ואין הלכה כר' יוחנן בן נרוקה :

חולל והשמחה שמונה ביצד כו' : דף מה ע"א

סוכה שבעה ביצד כו' : שם

אמר הש"י ויהיה לך שמח אמרינו לבנות י"ט האחרון לשמחה :

מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו כו' : שם

ונמצא שאמר בתחלה הברכה כדי לנענע שהודיעך כי מעשו הנענוע הודיעך שיכן מנענעים ולערה זה הנענוע עולה ומבינ מעלה ומוריד . והלכה כר"ע ואין הלכה כר"ש :

מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט כו' : שם

הלולב לולב מחבירו בשביעית כו' : דף לא ע"ב

לכפול הוא שיקרא אחרי כי בהיתר עד סוף אבל כל מלה ומלה שם בפעמים . לפשוט הוא שיקרא כל מלה פעם אחת כמו שקורין כל הלל והברכה על קריאת הלל קדש קריאתו מהנס בכל מקום ואין הדבר הולך אחר הסנגון : וכבר ק"ס הדין בשירה בשישים כי אין שיקר לעשות מהם פחיתה ולא יהן בהיסס לעם אחרן והשיקר אלגלו אחרונו בחר לקיימו אחליט ושין שנלקח בשנים בשישים דיו כדין פירות בשישית [מע"ש] שנגמרים בשנה שנים אבל לולב מוסר למכרו כמו בעלים ואין קדושה בשישית אלה עליו :

בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה כו' : ר' מז ע"ב

מדיה שיש כל הפייחות בנאמרן ישראל אלגד ירופלים וכבר ביאלנו זה בחס' מעשר שני ויש סנף הוא יום בשם עבר מיטון שאמר בו הנשם ואיף אם האומר והרם ר' יוחנן בן זכאי אמר מורגן בנים יום בשם עבר מיטון אסור לנטול אחד כל כיום חבו ענין הפיקון וכן אמרו אלי שנקח דלם ושחקון ואיד יתבאלו שיקרי זה שאמר ובעמו בעשירי ממשכת מגמות ואלו הפקטות כולם הלכה נגל אקום נמנגל בהם דבר בכל המצוה :

י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת כו' : שם ע"ב

אמר הש"י ולקחתם לכם ביום הראשון ולא הקבלה לכם מצלכם ולם נמנו בתחתה יגל ואפילו מסיס הסתנה על מנת להחזיר כי השיקר אלגנו מהנה על מנת להחזיר אמה מהנה ושאמר לשם כמנגה ט"ע :

רבי יוסי אומר י"ט הראשון של חג כו' : שם

מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה כו' : ר' מב ע"ב

בתנאי שיאיתו אותו הפוך לו שיאיתנו בכל שהרי לא יצא ידי מוכתו אבל אם נתנו בידו והוציאו שונג חייב הפלה כי הסיקר אלגלו מדאנבסים נשיר בים וכיון שיצא ידי מצאתו לא נאמר שהוציאו בשבת והלכה כרבי יוסי והלכה כרבי יהודה :

פרק רביעי

לולב וערבה ששה ושבעה כו' : שם ע"א

הוא יבאר אלו שמתנים כולם אחד אחד

לולב שבעה ביצד כו' : שם

הלולב נמילתו מוכה מן הטורה ביום ראשון בכל הפעולה ונמילתו מנכה כל שבעת הימים בתקדם בלבד וכן הוא אלאן בטורה ותפתחה לפי ס' אלהיכם שבעת ימים ואמר הפסח ולקחתם לכם ביום הראשון ולפי בגבולין ומה שחיב שלא יטול הלולב בזמן הזה בבית ב"ש הראשון כדי שלא נחדש דבר והוא כי אנו לא הייב טעלין אותו בחולה לאדון ביום הראשון אחל לסיום בשבת בזמן שבית המקדש קיים לפי שלא הייב יחדשים בתחת הלא הדם הסכוון לקיימות בית דין של מ"י והדבר על הענין הראשון והמיבור שהוא בידיעת אותי הנבר בו חיבור מיוחד לנבר בו מה שנאמר על דוד בני אדם ומה שמחייב לאחור בגמילת הלולב בשבת שבאותו החג שמא יעלו בידו ויעבירו ארבע אמות ברבות הרבים ולא עשינו הגזירה ב"ש הראשון כי תלוהו כל כך חזקה מד שהוא תובה ואפילו בגבולין כמו שאמרנו השיקר :

ערבה שבעה ביצד כו' : שם

זו הערבה היא הלכה לנשים מסיני לטול הערבה מלגד הערבה שבלולב ויהיה מנהג הנביאים אינו מעלין אותה בלא ברכה ולא שמנו אותה מתחתה שבת ב"ש ראשון מפני אלא יחפרסם הערבה אבל יאמרו מחמת הלולב שבולשו הוא הערבה ונ"כ לא שמנו אותה מתחתה שבת שבאותו החג שמא יאמרו כמו הערבה דוחה שבת כך ידחה הלולב וכבר בארנו כי לולב אינו נטל בשבת שבאותו החג שמא אבל שמנו אותה שתחתה שבת בשבתות ביום הראשון כדי שיפרסם זכרה ויודע הנשים אותה וכן אמרו כדי לפרסם הנשים מן התורה וכבלו לא נחוש שמא יעבירו ד"ל בר"ה לפי שמיהה מטור לב"ד ותלוה ב"ד נקיטין הם :

מצות לולב ביצד כו' : שם

מצות ערבה ביצד כו' : דף מה ע"א

אמי מעשות הנ"ל וכמו כן וכו כך אמרה שהם הנבראים לנמרא ואמי לומר שהוא קורא ורומה לאמר שאומר רצו עשה כי אמי אמי הוא שזה הנסוק נא בשמיים ישראל ושעשה ובלילו אמר אחה שאמרת רצו עשה כי אמי אמי הוא הושיעה נא כמו שהבטחנו ומקלה הגלוים אמרו שהוא רוצה בו מי שאמי ושוא בגרס הושיעה נא חס על דרך הפשט והוא אמרו יפעלה עמו אמרי בגרה :

כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת כו' : שם

ר' יוחנן לומר כעת שמרים אחת לולב ואחת למוכה ואסור לנטול אתרוג בשבתי כי השיקר אלגלו כיון שנאמר מקלה סיום נאסר כולו ולאיכך אמר הפיטוקים כי אינם מדקדקים באיסור ואיסור . ואין הלכה כר' יוחנן בן נרוקה :

חולל והשמחה שמונה ביצד כו' : דף מה ע"א

סוכה שבעה ביצד כו' : שם

אמר הש"י ויהיה לך שמח אמרינו לבנות י"ט האחרון לשמחה :

ניסוך המים כיצד צלוחית של זהב כו' : שם

המעם מים בנסכל המים מים דק יותר מיינו מים בנסכל מין כי יינם מים עב יותר מן המים ור' יהודה אומר לוג של מים בלבד מים מנסך כל שמונה ימי החג ומיסוך המים בחג מלבד למעם מים הם לו רמזים נמחרים בחורה ומתן מלוק מלמיין בחורה שבנסל מים מלק מלמיים בניסוך המים ולסיכך כמיסוך זה המים על רגלו רגמוחו כל המים בחמרוניים לפי מסים נחוקי מלוא מלמין בניסוך המים :

פרק המישי

הוחליל המשה ושמה והו הוחליל של בית השואבה כו' : מ"ד ; מ"ח

המחלל הוא כלי מכלי מיר הנקרא בלשון ערבי מזמ"ר ומיו שם מים רבים מכלי הפנון מכל לפי מזה הוא מיקר המיר מהיחם מלוי . וכיון המוכנה שם המקום מהיו המקמין לעמחה :

וקרמו ל זה כמה מקום ומלמנים מים בלשון :

במוצאי י"ט הראשון של חג ירדו לעזרת נשים כו' : מ"ד מ"ח

מיקון גחל רוחב לומר גחל המומלה ומוא כי המם מיו מהקרים מקום לאמים ומקום לנמים ומקום המים למעלה מהקום המנמים כדי מלא יהמכלו המכים בנמים וכמלמיר המרים בכללה בהקומה יהנמר לך מזרח הנמים חולמה מן המקומות ולמרו מה לים ולים

מיומו קולר בדבר ולבוחם מים כך מלו לים המחמים ומיומו לים מיחלים :

אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש כו' : מ"ד מ"ב

ולין מוסיפין על מלכנים המוחה רולה בזה על מרחל כי יחבן במקלם המחים מיחה בו יחם ישים בו בנחנה ומחמים מקישות והוא כמיחול מרב מחה בנחנה וכבר קדם לך בנחמים כי המחמה בחלבה כימות ומם אמר מכמה מה לחמוחה מקנו ומרמיו ומקנו ומוד אמר קרמו אם המלל מם נמרו מנו ומם מנו מלבו ולמר כמחנים מרלמוחה כך מחנה מנים ומלמים מרי המבלר מזה כי מלם מקישות בכל קרילה מחם בחלבה כימות כ"ז מקישות ו"ל לנמי מחידין ומחנה לחוסף מנם המלבה לפחיחה מנרים ו"ל לסות במקדש יומר. מזה המחין :

י"ט הראשון של חג היו שם י"ג פרים כו' : מ"ד מ"ב מ"ג

כל זה מחולר מרמיחה מני מקרים הלו' המם כי המחמרות כרוחה מחרים ומרבע ומולם מוכים בחוחנות והמני כי קרבנות מרבע עבר כבשים ומני מלים ומשיר בכל יום המבנה המים ומיום מרלמון מוסף על מה מזכלמו בלבה עבר פרים ומיום המני מים עבר פרים ומיום המלמי מחד עבר פרים וכן מוחהין מחד מחד עד מיחיו קרבנות יום מחיש מבנים פרים המי מלים ומחיר ומרבע עבר כבשים ומם מרים ומרבע בהחוח כמחין המחמרות מקריב כל המחמרה ומחמרה בחמה מחם חבו מחן מחרים ומד כולם מוה כי מין מם המחמרה מחקריב כ' בהחוח ובמלר ימוח הוא מקריב המחמרה לכל מר ופר ומחמרה לבשיר ומי המחמרות לבני מלים ומה בנמלר ממין המחמרות מלקו מחרבע עבר כבשים יח מהם מי מחקריב בני כבשים מני מחמים ומהם מי מחקריב מחד כמו מחוכר עד מיחמים המחין ומחזרו מלים על המזר המכר ומחין מלו הקרבנות הם לבן המוחה ומם מלמרו נכלן מחד מחים מלבם על המחמרות ומחמרות לבן נקבה מחמרה לא"ם המחמרה ומחמרות לבן נקבה מחמרה לא מיה מלא על רלבן המחמרות

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת סוכה

פירוש המשניות ביצה להרמב"ם

ביצה שנולדה ביו"ט בית שמאי אומרים תאכל כו' : מ"ד ב

המוקלה אסור לאוכלו בי"ט . ומוקלה הוא הדבר מהמריחו מלמילה ומכחין עליו מלא לאכלו וכמו כן מלר מהור בי"ט . ומלר הוא הדבר מיחמר בי"ט מה מלא המב מלו כמו המילות המוכנות מן המלונות . ומל מלו הבני עקרים המוב זו המסכמה . ולין מחלוקת בינהם בזה המקום . וכבינהם בזה שוף עומד לגדל בינים בלבד ולא למחיפה ולאכילה לין מחלוקת בין ב"ש וב"ם שמלמה המלדת לפי מלחתו עוף מוקלה אבל המחלוקת בהרבעולם המומדת לאכילה . ומעם מיהור ב"ם המוח הכנה הוא כי לבון המורה ומים בינם המבר ומכרו יהיו מול מכין לבנם ומול מכין ליום הוב ולין יום הוב מכין לבנם ולין שבת מכינם ליום הוב . ומם לבו עוד כי המלם המלדת בינהם מלחמול נעמרים כמיחול ב"ש אמר בנם ומלדת בינהם מלחרים מהני מהבנם המינה לחמה ומאמר לחמה בכל ב"ם נזרים ב"ש אחר המבנם . וכמו כן מיאסר המלדת בנבנם מהבנים נזרים מהרבנן וכה מולקין בינם המלי ומפרינן לחמה . אבל אם המבנם הוא המלמה מיר"ם לבנם הרי הוא אסורה לדברי הכל . ומעה המלמה חייב לדעת כי בזמן הזה המלמה עומן הני ימים מומים בינם המולה בינ"ם לאמון מחלבן בנמי מון מעמי ימים מומים של רמם המנה מעני המם הקדמה לחם וכלילו המים הוא אחד . וכן בנבנם ב"ם מלדה בזה אסור בזה . ודע כי כל מה מנאמר בחכילה בינ"ם אסור לבלבו ממקום לאמקום . וכבר קדמו לך מזה מקרים בנבנם . ומאחר הוא המאחר מלמו מבו מחמילים המיסה . ולין מחלוקת בין ב"ם וב"ם כי אמר ומבן לבמן אכילה בבזיה ואמר יהמלה בנבנם ימים מלוד לא ימלא בנמיהם כי כל מוכל מבן אמרו מכמים מעמ הכמוב בנמלר ומים בחמן מומר לך זהו מלוד זהו מחמן אבל מחלוקתם לבמן ביעור בנ"ם על כל מים יש מינים הסרבן ומם לנו לאמר אחר ולמה אמר מלמר מלא כיון מבמוה בינהם בחכילה יש הסרבן בינהם לבמן ביעור וכ"ל ולסמן בישור מחלבה והבינ בכלן ז הסלכה לפי בינ"ם מקולי ב"ם ומחמרי ב"ה ומ"ם דומה לבינם מנולדה ביום מוב :

שרחנו חיה ועוף בי"ט בש"א כו' : שם

מיו רוחה בסמן בלאמרו הבוחנו מיה ומוף לומר מי מבחנם מיוחה זה הבמן דישבר לין לבחלה

שם

כלמר יאמרו בכל הבמנה יהיוהיב ודישה רוחה בה מבחנם יהיוהיב הבמנה ודשה ומלי בהיה מוחה ומוחך מל מלא מבחר מהוה לבמן זכר :

בשלשה פרקים בשנה היו כל משמרות שוות כו' : שם

י"ט המסוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה כו' : מ"ד מ"ח מ"ט

פרקים הם כ' רגלים ובעגלים יש לו לחם המן בחקנה ומהו הפ"ר מחמרוחיכם מהיה לחם מחמה ולחם הבמים מלה וכמיחול יום מלמה בנבנה היו מחלקין מל הכבמים מען ומלה ומלמו מען נלאמרי הבנלים לנם לומר הבנבנה בנבנמו בנרגלים הם מרלמי הבם לאבל מוכלין מוהו בנוה והרלמי לנרבה מקריבין מוהו בנוחבות כמו המכר ומבמר מחמר קבנה הוא המבר מלמחה הבנבנה הבנה ע לבמי ומפ' הם לא מבמ' מ"ב הוא בנבנה בינהם לחמוי מר הבלם דבר מל מיבור ומוד ומבאר מיבו במבכם הרוחה. ולמרו הוא מקריב הם הכל לחמוי קין הבמנה וכבר בילבו בנרמיי מל מקלים ולמרו המן ב"ם המוך לבנבם בן מלבנים ומן מלחמרים עמיבו הבמיה ב"ם הרלמון מל מב יום רלמון מולקין כולם לחם הבמים בנוה יום בנבם בהוא ערב הבנל לחמ"ם הלא מל המון לבוחם מין בו חם הדבר הקבם הבמי הקדמנו והבמבנו לבנוה מקרבים ובמו בן בבינהל יו"ם לחרון יום הבמי מולקים לחם הבמים בנוה יום בנבם הלחמריו הבוא יום הבמרו מב לחמ"ם הבמב נעבר וזה הקבה לפי הלם יקלחר מלוחם

הבמרה שם חדש הבמר מלמים מהלו הבמרות והבלא הקבמה :

חל לחיות יום אחד להבסיק ביניתיים כו' : שם

חל יום לחד להבסיק ביניתים הוא הבסיה ב"ם הרלמון מל מב יום הבי ב"ם הבמרון יום ה' והבמלרע כן לא יהלר לנבמר הבמי הבנבם הלא הבנרם יום לחד ובא בלבד ובא הבא ובמחבר הלום בנבנרם הם יחול ב"ם הרלמון יום הבי לו יכנם הבמר הבי יום הבנם הם יחול ב"ם הלחרון יום הבמיה לפי הכל יום ב"ם הוא היום הבמחלפים הבמרות הלא לחם והבנם הבמים והבלקין לחם הבמים והבינהמן לחם הבמרות זה הבמר הלא יפלר לו לעבד הלא יום ה' יחבלל בדבר ויחבכב מלבו ובדבנם ויחבמבה ויחבכב לפיך הקבו לו ביקה הלחם הבמים הבי בכבוח בלבד ו"ל רוחה הרלוה להבדיל הבמר הבנבם הבי נחילה הלו הבמרים הל ב"ם ומבי מה הולקין לחם הבמים הבנבנים בלבן כמו הינבלר בנקוחו . וכיו בחקדם הרבע ועבריה בנבוח הבנבח לכל הבמר כיו הולין בהם הבהמות והבשומין לוחם וכיו כולם קבוחות בבחלים והבנבים הבנבנם הבמרה הינם הולה לוחם הבנבם לבמה הבמבודה הלה וכמו כן כיו הם הבמרים והרבע הלוחה ומם בגדי כבוחה חלין לכל הבמרים והבמרה והיו כולם הבוחות והבנבנם הבמרה לבנבנה הינם הוחחת הלחן הלה הלבד הבמרה בלבה הנגזו הלים הבנים הבנים לבולם ז הבמרה הולקם בדבוים ובבנבנם קבוח והלוחה הבוחה כמו הבמרה הילבים ולא הימו לם הינו הינרים הלים הבהבוחה הלה ומבו לם זה הבמי כי הבחקבה יד הינים הל הינים כמו הבחבר הם הבלם נבבה לחם הבם לחחד הבבי הינים ומחרם לחבם הבינה הבים והבנבה לבים הבחקדם והבנים בבמלם הל המנבן ובינה הבנבנה הל הבמבנ ומומרם לו בלבון יום יחריב יחריב עד הבי הבם הבלה הבולן הל ישראל ולא הבינים בעם לבנים ולפיכך הבו לתבו הבבי הבבר בכל הבמבחה הילא הבבו זו הבחבנה רבה הם בבחבחי וקבנו זה לחרות הבנים והבנלרים

הבמנו ויירלו ולין הלבם כרי' :

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת סוכה

פירוש המשניות ביצה להרמב"ם

לא הלא רוחה לומר הלים הבחים כמלך בנו הין יחבוח ב"ם הילך נבינ לו . בנ"ל נחיר לו לחבור בדבר הל הדבר בחכיר לבמן ומבוח ויבבה וב"ה הבבים הל"ב הים לו הבר הוכן ויחב לו מבוח הבי"ב . ולבר הבים הלים בחב הבחבור בדבר ויבבה בבי הבבים הל' הבים הבוחו הדבר נבן בלבן ויבבור הבבר ומבבנם הבבור יבבור הבבר הבבוח הבבים הבבים הבבים

אם אינו הם הרי אלו מותרין באכילה אינו יוכלו לעוף ואם יש שוכן אי אפשר מחם הטוכן אבל אינו שומר בשורשו אינו שיהיה שומר בקרן זוית לחדש בכאן אינו נאמר מן הטוכן הפני הדשו לא הטוכן לפי שהם כמחדשים מבוככים והולכים אין מדמין והולכין אינו בעוה לבוכבים ואין מים ממנו :

בית שמאי אומרים אין מסלקין את התריסין כו' : ד' יח

בית שמאי אומרים אין נוטלין את העלי כו' : שם

בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן כו' : ד' יב

תריסין הם הנסרים שנעשין בהם פתחי המגדות וכשלין להם איר אין מחלוקת שהן מותרות ואפי' הם לגעול בית שבתוך האהל וכשיש להם איר אבל הנסר אין מחלוקת שהן אסורות ואפי' הן לחנות שברה"ר לפי שבחנות אמת יתקע לחזוק הנסר אבל המחלוקת בנסרים שיש להם איר בחמלע הנסר ובתריסי חנויות בלבד ב"ש מותרין ובי"ה אסורין התריסין ומתיר אסור לפי בית הדריסה מפני שמתחם י"ש כי אם נאסר עליו בחזרת התריסין ישנו מפסיחה חנות לטולם אבלין כדי אינו ישה חנות שחנות אינו מבנו הבם מעוו וכמו כן אם יש אינו בהמה לא ישתמה כדי אינו יפסיד השור . אלי הוא יד המכתה גדול מאין והוא עגול שבוסקין בו הריפות ודומיהן . ובירוש לקנ בו להקר עליו . וב"ש אין מתירין הוצאה אינו אם יש בה ערך אכילה לחמרו יתעלה אך אסור יאכל לכל נפש ולשכיר אמרו אין מוציאין אם סקטן ואם סלוב וכיוצא בהם . ובה"מ ממתוך שהוצרה הוצאה לערך אכילה אומרים אינו אם ערך אמרו מתוך שהוצרה הנשרה לערך הוצאה אינו לערך וכמו כן אמרו מתוך שהוצרה לערך אכילה אינו עיקר אמתי :

בית שמאי אומרים אין מוליכין חלה כו' : ד' יב ע"א

מחנות הן הזרוע והלחיים והקבה . ושיד יתבאר לך כי מבלל הדברים שאסורין ב"ש אין מוליכין מחנות ומעברות ואמרם זהו המעבה כי ב"ש וב"ה מולכין בהולכם חלה ומחנות ומודים שאין מוליכין תרומה אינו אמת אבל הם מודים שמוליכין חלה ומחנות ומולכין בתרומה . ובה"מ חלה ומחנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן בשם שמוליכין אם המתנות כך מוליכין אם התרומה . ומה שאמר אמרו לשם לא אם אמרתם במחנות שאינו בהרמתן אחמרו בתרומה שאינו אינו בהרמתן זהו לשון מחלוקתם :

בית שמאי אומרים תבלין נדוכין במחך כו' : ד' יד

עץ הסברו הוא הענן שמגישים בו הקדרות . ומה שהצריך לעשות שינוי בהתיקה שמלה לפי שאינו מגיע שעמו ואינו מחבר שעשלבו בהנפחק מערב יו"ט והתבלין מפיגין בטבון ומחסרין חמימותן ומריחותן בשהאינו שמוקים מערב יום טוב ונצרך לשתיקה מלה ביו"ט ישנה על כל פנים והשינוי הוא שיהא המכתש על גיזו :

הבורר קטניות ביו"ט בית שמאי אומרים כו' : שם ע"ב

בורר אוכל הוא שילקח האוכל מן הפסולת אחת אחת וכשהפסולת יותר מן האוכל אין מחלוקת בבורר ונוטל את האוכל . ומדיה ובולה פירות שיהן מיה על הבדשים שהחוטים או הפולין ודומיהן כשיגביה וירבה הפסולת על פני הפיס ונולד האוכל והוא מסר אותו הפסולת ידיו זהו :

עמן שולה כלומר מסיר הפסולת ושופך אותו מעל פני המים ואין הלכה כרבן גמליאל :

בית שמאי אומרים אין משלחין ביו"ט כו' : שם

הפעם שאוסרין ב"ש אלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ונם ב"ה לא הסירו אלא לשלוח ביד אדם אחד או בשם אבל לשלוח ביד אלשה אי יותר בבנו ויהן ביד כל אחד מהם ה"ז אסור כדי שלא יעשה שלוחות בל חול נמוחות . והמעשה אינה ראויה להמילה לפי שהיא נראית מתיה והמתיה ביום טוב אסור : ורבי שמעון אומר ביטול לבנאל אותן הרשים ולאבלן ואין הלכה כרבי שמעון :

משלחין כלים בין תפורין בין שאינן תפורין כו' : שם

בגדים התפורים הם ראוין ללבוש ושאינן תפורין הם ראוין לכסות ואמרו אע"פ שיש בהם כלאים בבגדים שהם בתכלית הקושי והשוטי ומשעות הריכוך כי בשבן בזה הענין אומר לאלמן ומין אתומר לתלוקן מוהר לבלבן ביום טוב אבו אמרם והם לעוכך המועד . ומהל משומר כבר בארנו איסור נעילתו בשבת ובי"ה בפרק שני בשבת . ומגעל בשינו אסור עינו שלא נעמרה מלאכתו אלא בהוא מדונק בשין מן הדבוק אסור לבלבו ובמקום הירמו של ר' יהודה לא היה ראוי מגעל לבן לעשילה עד שיעבר בשיד זמן ידוע הה הכלל שזכר אמתי ופיעור דברו בן זה הכלל כל שאלהוין בו אפילו בחול כמו שהוא ביום טוב משלחין אותו ולפיכך אסור לבלות הפילין ביום טוב אע"פ שאסור לעוכבן בשבת ובי"ה כמו שנאמר בסוף שרוכין ואל יקשה עליך מה שאסור לבלות הבוטה בי"ה לפי שהיא אינה ראויה בחול כאות שהיא עד שיעשו בה מעשה שהוא אסור לעשותו ביו"ט והוא הפעמים :

פרק שני

יום טוב שהל להיות ערב שבת כו' : ד' טו ע"ב

בבר בארנו בשה מקדם אמרם חול מכין לשבת וחול מכין ליום טוב ואמרו שוטה שבחול שערב יו"ט לא אפות אין אין לאחר בין לאלף וחבו שירוחי הבשילין ולריך ברכה ואדם אחד שיהיה בו לחי אלא הניח ולינו לריך לימול מהם רשות על דרך שבארנו בשירוחי מלירות :

חל להיות אחר השבת ב"ש אומרים כו' : ד' יז ע"ב

כשהכלים הן אמתלא אסור להמילן ביו"ט ולא בשבת לפי שקדוש הבילה לא היו ראוין להשתמש בהן באותן הדברים שמשתמשין בהם לאחר הבילה וארלה כמתקן אלא ביום טוב וכשיהיה אדם אמא באחד מן הסומאות שוחר לו לשבול בשבת לפי שארלה כמתקין לגן טוא בלבד . ואמרם ובוים שמשיקין הם הרשים בכלי אבן לאהרן אבל לא מתילין אירוח כי כשהרשים הם אמתלא שאסבר לו לאחם בכלי אבן ולהכרים אותו הכלי בשקוה ביום עד שיעלה מי מקוה על פני הכלי שבן בו אותן הרשים הטמאין ויטהרו הרשים ואחו אין מטיקין שיעלו הרשים עליו ומה שהצריך לשות הכלי מתנרים לפי שכלי אבנים אינו מקבל טומאה כמו שיתבאר בהמכה כלים אינו היה נתון אותן הרשים הטמאים בכלי אין וכיוצא בו מן הכלים שמקבלים טומאה היא

נמצא הכלי באותן הרשים הטמאין שנתאוו כמו שיתבאר בהקומות מהרות וכשיבים הכלי בהקוה נמצא שמבטיל כלי אמת ביו"ט והוא אסור כמו שקדם בתחלת המאמר וזהו ענין אמרם אבל לא אמתילין ושיטרו אבל לא מבטילין כלי אמת ע"ב מיטילין כלי אמת ע"ב מיטו וכל זה בשבת אבל ביו"ט מותר לו להבטיל כלי ע"ב מיטו ויפסר הרשים והכלי כלאחר . ומה שהצריכו לשהר הרשים לפי שהרשים הן אמתלאים ומי אקוה אין ראוין לשתיה . ואמר מבטילין מנג לנג ביולה בו כי כשיש אינו כלים שהוריין מבשתם בהן בכשם הבד של שמן בדרך דמיון והוא תולין ותולה לשתמש בהם בנת הין והוא הרוחה מותר לו להבטיל שבילה שמים ביום טוב לפי שהן אם שם שהרשים על כל פנים לריכין שבילה אחרת אם יהלה שיעבה בשהרה ובכמו כן מהבורה הוא שיהיה בו כלי אחר ויאכל בו בהבורה אחרת שעבר שמי בדרך משל אם הלה לאכול בו בהבורה אחרת מותר לו להבטיל אותה שבילה שמים ביום טוב . והשיקר בזו שבילה מה שאנחיר לך דע כי עוד יתבאר בפרק שני שבטיל פעם שנים לפם מעבר וכן אם בטל לעבר ולזה שבק אסור לו לאכול מעבר שני עד שיבטל פעם שנים לפם מעבר וכן אם בטל לעבר ולזה לאכול תרומה על כל פנים לריך שבילה אחרת וכן אם היה שהור לתרומה ולזה לאכול קודש יבטל לפם קודש ואלו הבטילות שאדם שבהור שוכל אותן בין מעבר ותרומה וקודש הם המותרות לעבוה ביו"ט והשרנו זאת שבבילה ביו"ט לפי שאינה להשיר טומאה אלא לאוסף מהרה אלא ב"ש אישור דבריו כך אם שבל על נני נטו שוכל שבילה אחרת אם הכלי על נטו בזו ואם שבל לאכול בו בהבורה זו שוכל לאכול בו בהבורה אחרת ביום טוב :

בית שמאי אומרים מביאין שלמים ואין סומכין כו' : ד' יז

מחלוקת ב"ש וביה אלו אינו אלא בשלמים של מצוה ושולה של ראיה והוא דבר הנם יפכרך ולא ירחו אם ריקם . ביה שאלו אומרים הג לה' תגיגה בלבד היא הקרבנם ב"ש אבל שולה ראיה הם קרבנות בשאר ימי החג וב"ה אומרים לה' כל דלה' . וכן מביאין ראיה ב"ש בן שכחוב עצרת תהיה לכם תהיה לכם ולא לנטה . וב"ש מביאין ראיה מן הכתוב עצרת לה' כל דלה' אבל נדרים ונדבות דברי הכל אין קריבין ביום טוב ושיד יתבאר דבר הסמיכה במקומו :

ב"ש אומרים לא יהם אדם חמין לרגליו כו' : ד' כא ע"ב

כלל הדברים כי המים שהוחמו ביו"ט ברוחן בהן פניו ידיו ורגליו ואינו רוחן בהם כל נופו אלא מ"ב הוחמו מערב יו"ט ואמין בהוחמו מערב בבת רוחן בהם בשבת פניו ידיו ורגליו אבל לא כל נופו ואותרים ב"ש שיבשר אדם אם לאמתחם בו לפי שישקרם ממה שאמר אך אמר יאכל לבל נפש אינו בכם אחמו הנאם הנוף מבאתן וב"ה אומרים כי מאמר הבשר אך אמר יאכל לבל נפש כלל הנאות הנוף אלא :

שלשה דברים רבן גמליאל מהמיר כו' : שם

דעת ב"ש מה שאומר לך הוא כי הם אומרים אין אופין מי"ט לשבת אלא מ"ב שיבר נפש ואין מבשלין אלא מ"ב ערב בשבת ואין אומרין אם שהיה אלא מ"ב היו אמין אמרין מש"ב . וב"ה אין מגזרין אלא שיהיה מבשלין בלבד ולפיכך אמר רבן גמליאל אין אומרין אם שהיה מיו"ט לשבת אלא מ"ב היו לו אמין כמו שבילינו אבל ולפיכך אמר רבן גמליאל אין אומרין אם שהיה מעלה ואקפין אם המעורה עניני בשהמעורה שהיה אמולות . ב"ש אומרין לשקיפה מפני שנראה כבונה וב"ה אומרים אין בין בכלים . וגרינין בכרום לחם גדולות ורקיקין בכרום דקות ואין בבונה גדול בבכר ואם קמה אבל הבונה רוב שלחם ומישטו כי ב"ש אוסרין לאכול אם מבונה ב"ה מתירין . ומוני אין גדול ממיני מעשה הסוטים והלכה כרבן גמליאל :

אף הוא אמר שלשה דברים להקל כו' : ד' כב ע"ב

מבבדין הזוע חם אע"פ שבהיה אלכם אלכם עפרים . ומוגמר הוא הקבדה להריח אבל לגמר הכלים דברי הכל אסור . ונדי מקולם כלומר מכוכד מסיר רחמו על כרעיו ועל קרבו כמו בבת (הפסח) הסיה נאכל ביולפלים והלכה כחכמים :

שלשה דברים רבי אליעזר בן עזריה מתיר כו' : ד' כג

מרחו של רבי אלעזר בן עזריה בבר קדם הדבור בו בפרק חמישי בשבת . מקרקין הוא הסרת הזבובים הקטנים הנמצאין ביריכות שבהמה ושונין שם הבורה בשמסירין אותם . ומקרלפין הסרת הזבובים הגדולים אותן עופין הבורה בשמסירין אותם וחכמים מוכרין דבר אחר אחרין מאסרין אסור כמו רבי יהודה והלכה כלאב"ע באומרו מקרדין אם שבהמה בלבד כי השיקר אלא כמו שפורשתי שבמים דבר אחר מאסרין מותר :

תריחים של פלפלין טחנה משום שלשה כו' : שם ע"ב

עגלה של קטן טחנה מדרס ונטלת בשבת כו' : שם

נוהם אלא הריחים שיהה כמו אגליד לך וזהו כי הריחים עצמן שמוחזין מהבנין בשם כמו אפה ויורד מהן כל הנמתן ובטולי הנשה כמו קערה קטנה יתבנם מה שיורד מן הנשה ואם אל הרחל שיבנם בכל ותחזור הכל נוף אחד נמצא הריחים אל מחטה שמוחן שהוא כלי מחטה ומחמת בשני עצמן ועצמן והנשה המוחזה שמחשה מה שיורד מהנה מן הדבר הנשהן הוא נשמאה בשני עצמה לפי שאין כלי בשני עצמה כמו שנטמאת הכבדים והקערה שמתקבן בו הדבר המוחזה שמטמאה בשני עצמו כמו כלי קיבול . והחיטה מכל חלק מאלו שנלבה חלקים כלי בשני עצמו ואפילו פירש ר' מהם מה שכלל אינו שבכי כלים אלא כלי ומקבל טומאה . ומומאת מדרס שטמאת כשהלך עליו חזב ואפילו הוא אינו דבר מבדיל וכבר מתבאר לך מה דבר מועט בשבת ושיד יתבאר לך כל מהמת המדרס במסכת עדיות . וכיו אומרים בשם ר' יהודה אינה נגדלת אלא על גני כלים כדי אלא הנעשה רוחם בארץ והאחד אומר בשמו אחן מן הנגלה אפי אינה מוכנת . ענינו שהיא אחרן בלבד ואינה אוסרת ודעת ר' יהודה בבר בשמת אותו הוא אומר דבר אחר מאסרין אסור והעיקר מה בפרשתיך דבר אחר מאסרין אסור ולפיכך יסיה הדין כמו שיתבאר בשבת נוכל אדם מעה בסל ובסבל ובלבד אלא יתכבין לעשות מרין :

פרק שלישי

אין צדין דגים מן הביבורין ביו"ט כו' : שם

מיבים פי' בריכות מים אלחין בהם דגים . ושיד פי' מיבים בשם מוקשות שמנלין בהם

בשות

פסיות. וכל מה שהוא אסור לאכול בי"ט מפני שהוא מוקצה אסור ליתן לפני מושב ממושב לזה הוא כל שלמרים שבא מעדה ונעדרו ומה שהוא כן מוקצה הוא ולכבש כרשב"ג:

מצודות היה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב כו' : ד' כד

רבן גמליאל אומר כי אפשר מוקן מותר וכן שוכר כי עכו"ם שבתה בי"ט דגים או פירות לאע"פ שלקן בי"ט מוקרין ואין סלבה כרבן גמליאל. והשהיה עכו"ם פירות ושלקה מלגים מוקרן אלא שלקו בי"ט וכן דגים שהשלקה מלגלג אלא לנוח בי"ט ולא נעשה ממנן לתמים שהן מוקרין לאוכלן בי"ט ואפילו לאותו שבא בשבילו ואם בתו מוקן לתמים או שהפסק בזה מותרין לשבולן אחר ולא לאותו שבא בשבילו והדבר ברור או הגמלם בירק לשנון מותר לאכלו בשני ולא בשני ימים מוכים על לחם הבאה שהן קדמה אחת:

בהמה מסוכנת לא ישחוטו אלא א"כ יש שוחטת כו' : ד' סה

ואין סלבה כרבי עקיבא:

בכור שנפל לבור ר' יהודה אומר ירד מומחה כו' : שם ע"ב

רבי יהודה אומר רואין אם הסומין בי"ם. ר"ש אומר אין רואין אם הסומין בי"ם ולשון המורה כי הבכור קודם שנפל אם נפל בו מום מיד נשחלקה הקדמה ממנו ויהיה מותר לאכלו כשאין אמרו כי יהיה בו מום ועוד יקבלנו לך הסומין הלך הסומין הבכורות לשחיטה בשחיטה בבכורות. ולשיבך אם נפל לבור ולא נפל בו מום אין מותר להעלותו מן הבור לפי שאינו ראוי לאכילה אע"פ שהעלוהו לבר בעלי חיים לחוריאתא ות"ש ואם לאו לא יחמוד ולא אמר ואם לאו לא יעלה רואה בו כי אם עבר אדם [והעלהו הבור] ויהיה בו מום עוכר מעבר י"ש שאסור לשחוט בו אם הבכור וחזר עמה אחר שהעלהו מום קבוע אסור לשחטו ר"ש לפי שיעלה על דעתינו שכיון שהפסיל הסומה מעבר י"ש דשיהיה עליה ואינו מוקצה כי רבי יהודה סותר כי על כל פיסה שום מיכר מה"ש ומה שהפסיל בבכור שנפל לבור לשחטו בשומה שיש בו שום לבר ב"ש לפי שמעלין אותו ומחמין אותו כיון שמותר לו ראוי מומין מום אחר אבל בשנפלה ונשחלק לבר בעלי חיים אינו אין לשחטו ואפילו שיש בהמה שוכר מום קבוע שהוא מוקצה. ושוב יבגלר לך בבכורות שומין עוברין ושומין קבועין ור"ש אפילו מומין ראוים מומין ר"ש לפי שהבר לרשות כלל ואלכם כרי שמשון:

בהמה שמתה לא יזיזנה מסקומה כו' : ד' נז ע"ב

זה שהבר אינו אלא בבהמה קדשים שמתה כי המיקר אלו אין מאכילין אם הקדשים לכלבים ונשרף אין מדיחים אותה מהקומה אבל בשאר מה שמתה מתכבין אותה ומאכילין אותה לכלבים. ובהגלו שהיה מסוכנת מעבר זום מוד אבל אם אינה מסוכנת מוקצה היא ואסור לטלטל:

אין נמנין על הבהמה לכתחילה בי"ט כו' : שם

ר' יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי כו' : ד' נח

אין נמנין אותו שוקל דמים בי"ם ואומר אם שבשה נשמרים שבומין בדרך משל ליקח אותה עשרה בני אדם שהוא לכל אחד. אין מסגיאין בכף מאחים אבל בשאר מתחכין אותה ומאכילין אותה לכלבים. ובהגלו שהיה מסוכנת מעבר זום מוד אבל אם אינה מסוכנת מוקצה היא ואסור לטלטל:

אין נמנין על הבהמה לכתחילה בי"ט כו' : שם

ר' יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי כו' : ד' נח

אין נמנין אותו שוקל דמים בי"ם ואומר אם שבשה נשמרים שבומין בדרך משל ליקח אותה עשרה בני אדם שהוא לכל אחד. אין מסגיאין בכף מאחים כל שיקר שאסור להשתמש בה ואפילו אינה נאקל בגון לחם אחן בכף מאחים או לכשות בהן כלי והלבה כחכמים:

אין משחיזין את הסכין בי"ט כו' : שם

לא יאמר אדם לטבח שקול לי בדינר כו' : שם ע"ב

הבחור שיש שעברת הסכין בריחים. וכשם שמלקין שיאסר לו אין לו לעיה הכנס לא שמיעה לא חלק כך מעמו:

אומר אדם לחבירו מלא לי כלי זה כו' : ד' סו

הולך אדם אצל הנוני הרתיל אצלו כו' : שם ע"ב

אבל לא בהמה כולה בו לאבל לא בכלי מיוחד לבהמה אבל אם שיש כלי מוכן לשות מים ותדיין לא נעשה בדיוק ולא שמוה מדה מותר לתת בה. ורבי יהודה אומר לפי שהוא כלי יהודע לבהמה ויש עושה אבל שאול בן בנים מה שאמרו אלו שפני ביטול בים שבהמה כדי שלא יהבטל בשעת שמשקל ואין סלבה כרבי יהודה:

פרק רביעי

הטביא כדי יין ממקום למקום כו' : שם

שעיקר בכל זה שלא יעשה לדרך שהוא עושה בחול אלא בשינוי ואם לא שבבר לו לעשות מותר. ומחמילין בעריפה הבן בחלבי פיסה שהבן אלא קוים שלינו ראוי אלא לעריפה והוא כמו מוקן לאם ואינו צריך הכנה אבל אם אינו כן כמו שאכלנו הרי הוא כמו עצים שבמוקצה בשבת ולא בכלן במוקצה מקום מיוחד לשניה שם העצים:

אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה כו' : ד' ל ע"ב

מביאין עצים מן השדה מן הסבונים ומן הקרפף כו' : ד' לא

סוכה הנג בתא לאסור לישהות בעצים כל ימי הסוכות לאמרו חג הסוכות שבעת ימים לה'. ובא הקבלה כשם שחל שם שמים על המצוה כך חל שם שמים על הסוכה. והדבר בכלן הוא על סוכה שאינה של מצוה כי המיקר אינו אין מיתין אבל ואין מוציאין אבל ב"ש וכ"ש בשבת. וכבר קדם זה בשבת. ואמרו מן הסמוך לה עניו מן הסמוך לדשות. ואמרם מן הקרפף אפילו מן המפחר אין בלבה אלא מן המכוונים על כל פנים ובהגלו שיהשאמן המכוונים שבקרפף אבל מן הסדה לא יביא ואפילו מן המכוונים ור' יהודה אומר כי על כל פנים אינה ויהיה פטור לשל ודבי יוסי לומר כי בשיש לו אפה ואפילו רחוק מן המיר קרוב לאלשים אמה שהוא מכוון שבת אחר לטול ממנו ובלבה כרבי יוסי:

אין מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה כו' : שם

בית שהוא מלא פירות סתום ונפתח כו' : שם ע"ב

שיטול ע המצוה כך אין מבקעים עצים מהמחר של קורות ולא מן הקורה שבבבה ב"ש אלא

פסי הבבה משי"ם. וכשהן מבקעין אין מבקעין לא בקרחות ולא בגבל ומעם אלא הרחים כבר סלם קדמו ומבאלו. וקופין הוא כלי ברזל שמוסכין בו הכבר ואין לחוי לבקע הסלים אלא בגד הקבר שהוא כמו החן ובקרע זכרום והאד הרחב בקבוש לפי שאין דרך בני אדם לבקע בו ויהיה שיחי. ומה שאמר רבי יהודה אומר אינו רוצה לעבר מיהסבול הכתלים ביו"ם אבל כפי הבריאו הוא מותר לעמוד אם הו כותלי אותו המגר לבנים מדורים מבלי בנין ואין סלבה כרבי מאיר:

אין פורחתין את הגר מפני שהוא עושה כלי כו' : ד' לב

גר יחוש והגרות אלבה הין עושין אותן ומוכרין אותן אחר עבייתן. חוקבה בלור לפני גרות הוא שיקן אם הפסילה קלה בגר אחר ובקתו בגר אחר ויהן הלור בינתיים ומתחלק ומסיה פסילה הולקת בזה הגר ופסילה דולקת בזה הגר ואסור הפיכה שהילה בסכין אל בהסרים לפי שהוא מתקן מבלי ומעבבה בדר מותר והלבה כר' יהודה:

אין שוברים את הדרים ואין חותכין הנייר כו' : שם ע"ב

פיל יהוא וכשהמין עליו שמן שומר לפי שאם אתם כל זמן שימלא בו שמן ואין נוגעין בגר וכיריים ומכבים פירות בשבתין הלפר ואם מעם הכיסול נוגעין אותו הלפר. ובקבעה מחילה של עץ שלוים כלי ואמר וכן בדלת רוצה בו כי כן המשפט בדלת אין מוכיח אותה בנקעה כי הטיקר אינו לא ניתנו עצים אלא להסקה:

ר' אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו כו' : ד' נ

לא שהיו הכמים מיחל אדם קיסם לחתן בו שיהו אלא מתנות של בהמה בלבד ואסור לחתכו ולהקבע אלא מ"ב הים לבוד ולאו להמילו לבשמים כי כל מה שהוא ראוי לאמילה בשמות מותר לחתכו בשבת ואין סלבה כר' אליעזר ומאמר הכמים ומגבב מלפני מניע כי בשמבל בבדים שקושם מסביבותיו ומדליק:

אין מרציאין את האור לא מן העצים כו' : שם

ועוד א"ר אליעזר עומר אדם על המוקצה כו' : ד' לד ע"ב

רשפים לבנים שרופים בכבשן ואינו אסור אלא הרשפים אלא שהתשים מהם לפי שהם מרפות ומתחקות ונלאה כמתקן כלי כ"ם אבל שאבנים והרעפים הישנים (והחדשים) מותר לבנן ולבנות ולעלות עליהם. ומוקלה הוא משמה שמשתמין בם מלחים ובגנים ומלאים לבנים ומה שבשבה בבריות לפי שבבנה אמרה אלא שהיה שבריות אסור לאכול מה שבמלאה בלאו מפשה-בזה שבנה עד שיוציא מעי יוסי כי שיקר אינו שבנה קרבנה לעשבות כמו שבילבו בשבתות מבדל ארשים ובריות אלה הייבה בעבדות כמו שבאבאר בשבתות מבדל ארשים אין סלבה כר' אליעזר:

פרק חמישי

משילין פירות דרך ארובה ביו"ט כו' : ד' נה ע"ב

מותר להשיל פירות דרך ארובה בגג אחר כשילה לנלמלן ממקום למקום אבל להשילן מגג לגג אחר אסור ואפשר מה שאמרנו כמה שעמים אלא יעבה כדרך שהוא עושה בחול ולא בשאר הגגות החלים מן הגגות החלונות בעת ירידת הגשם:

כל שחייבין עליו משום שבות משום רשות כו' : ד' ו ע"ב

פעמים משום שבות ומהום רשות ומשום מלוה רוצה בו כי מה שאמר ר' הבנות ובכם מחיוו הפיחה מן הדברים שהוא מספר והם הקרקעות עבות ועוד מן הדברים ברשות לאדם לעבוהן ושלא לעשותן אבל הם עלים בעלות ויש להם מבות דברים הטוריים והם הקרקעות רשות ועוד יכנס אחת אמרו שבות בהבלמת הדברים שעשייתן מלוה הבלוש מלוה ואם אינו מקרקעין משום מלוה. ופעמי לישורן כולן מה שאנדיך לך אין שולין בשילן נזירה שמא יתלש. ולא רוכבין על גבי בהמה נזירה שמא יתמוך זמורה להגאנה. ולא שמין נזירה שמא יעבה חבית של שיתין. ולא מסמקין ולא מרקדין ולא מפסמין נזירה שמא יתקן כלי שיר. ומסקקין הוא הנגון והכלאה בגלגל ומפסמין הכלאה יד על יד. ואמרו משום רשות לא דמין ולא מקדשין ולא מולין ולא מיבמין לכולן יש הגלות לא דמין בהגלה שיהיה בתקום יותר חכם ממנו. לא מקדשין בהגלה שיהיה לו לאשה ובמים שאינו חייב במצות פריה ורביה. ולא מיבמין ולא מולין בהגלה שיהיה לו אח גדול ממנו שהוא הוא הסלוה כמו שאמרו מלוה בגדול ליבם וכשיהיו אלו הגלות לא יהיו אלו משום מלוה. ואמרם אלאסרום כולן נזירה שמא יכתוב. ולא מקדשין ולא מעבירין ולא מחריבין נזירה משום מלוה. ולא מנבשין מרוחות ומעשרות ואפי' ליתנם לכהן בו ביום והוה חיבר ולא חיבר בהוצאתם ב"ש כדי ליתנם אחר י"ם: וה שאמר אין בין י"ם לשבת אלא אוכל נפש בלבד זהו דעת ב"ש. אבל דעת ב"ה כי יש דברים רבים אלבד אוכל נפש שהן מותרין ב"ש ואסורין בשבת. ואמרם בתחילה הפרק משילין פירות וכמו כן הוצאות עלה וקבן ובפר מורה כמו שבאלרנו בה בקדם:

חבהמה והכלים כרבלי הבעלים המוסר כו' : ד' לו

כבר קדם לך בשיטוני המומין כי הקדם יכול לילך לאחה רוח שיהלה יותר מאלפים אמה והוא שיתסר מיעוד לאחה המוסרת מן הרוח שבבנדו על הדרכים שקדם שלוקם לשם ואמר בכלן כי בכל מקום מיוכל האדם לנכם אלך בהמתו וכל חפצו. ואמרו המוסר לא בהמתו לרוצה לא לבם הרי אלו כרבנליו רוצה בו רבלי הבעלים ובהגלה שיתן אוחה לשמי בים לא לשני רוצים אלא נתקיימה קנייתה לאחד מהם אבל אם נתנה לרוצה אחד הרי הוא כרבלי הרוצה:

השואל כלי מחבירו מערב יום טוב כו' : שם

אמרם כרבלי השואל אפילו לא נתן לו אותו הבגד אלא ב"ש כיון שקדם שאילתו מערב י"ם הרי הוא כרבלי השואל. ואמרם כרבלי המשאיל ואפי' הרי הוא רבל לשאול ממנו אותו חלוק בכל י"ם לא נאמר שיהיה מיקר לאותו רבלות אלא כיון שלא שאלו מערב יו"ם הרי הוא כרבלי בעליו ואין סלבה כר' יהודה. ואמרם כרבלי שהיתן עמו שבאותו השיבה הוי בה שותפות כדי שלא

חלק מוקה העשה אלא עד מקום שמביאין יכולין ליקח מהם האחת ערבה למזרח אלפים אמה מא"ל לה ללכת במערב אפילו אין אחת כמו שנתבאר והאחרת ערבה במערב אלפים אמה שהי אפשר לה ללכת בלד המזרח כלל מוקה העשה לא יחזנה ממקומה :

הגחלת כרגלי הבעלים ושלהבת בכל מקום כו' : ד' לג

בור של יחיד כרגלי היחיד ושל אנשי אותה העיר כו' : שם

מי שחיו פירותיו בעיר אחרת כו' : שם ע"ב כל זה מבואר :

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת ביצה

פירוש המשניות ראש השנה להרמב"ם

ארבעה ראשי שנים הם באחד בניסן ראש השנה כו' : ד' ב

למלכים רוצה בו למלכי ישראל . וזאת התועלת היא לענין הפסרות לפי שביום שיבאים יום א' מיסן נחשוב לו שנה ישרה על ממנה ולרגלים רוצה בו כי הרגל שבזה החדש הוא ראשון לרגלים והתועלת בזה כי העיקר אצלנו מה שאמר הפס לא תאחר לבאתו אינו עובר עד שיעברו עליו שלשה רגלים וכ' שמעון אומר כו' וחב המלות תחילה כדי שיהיו על הסדר וסוף ענין אמרו בכאן לרגלים ואינה הלכה . וכיון שעבר עליו רגל אחד ולא הביא קרבנותיו למקדש עובר בעשה והוא אמרו ובאת שמה והבאתם שמה עולותיכם . ותועלת ידיעת תחילה למעשר בהמה כדי שלא יוציא המעשר מן העגלים בשנה זו עם העגלים בשנה שלאחריה ועוד נבאר זה במסכת בכורות . ואמרו ר"ה לשנים רוצה בו לענין הילדה והתועלת בו לידיעת מנין הפסרות גם כן . לשמיטין וליובלות אע"פ שהיו היובל אין מתחילין אלא מיום הכפורים לפי שבאמר הפס יתברך ביום הכפורים תעבירו שופר וגו' אבל מלאכות הפנה מתחיל הביבוהה ומסתלק העבודה מן העבדים כדבר הפס יתברך וקדשתם את שנת החמשים שנה . ולגמיעה הוא דבר הפס אצלם שמים יהיה לכם ערלים ובשנה הרביעית יהיה כל פריו ונומר . והוא שאם נטע אדם נטיעה קודם יום ראשון מעברי למ"ד יום עלתה לו שנה כמו שנתבאר הביקר בפרק ב' ממסכת שביעית ומהיה הפנה הנכנסת שנה . ואני אומר לך זה בענין האילן הזה שנטעוהו בע"ו באב בשנת ר"ה החשוב אחרית שנת כ"ה שנה לראשונה ושנת כ"ו שנה שנה ושנת כ"ז שנה בלשים והם שני ערלה אבל לא יסתלק דין הערלה עד פ"ו בשבט משנת כ"ח וכמו כן דיני נטע רבעי לא יסתלק מה האילן עד פ"ו בשבט משנת כ"ט וזהו אמרם ושירות נטיעה זו אסורין עד פ"ו בשבט לערלה עדלה אם לרבעי רבעי וכבר קדמנו דיני הערלה ונטע רבעי במקומן . ולירקות ולאילן למה שקדם מן העקריים בסדר זרעים אין מעברין מן החדש על הישן . ועניני המעברות גם כן יהיו בשנים במעבר שני ומעבר עמי כמו שבארנו לשם :

בארבעה פרקים העולם נדון בפסח על התבואה כו' : ד' ז

על התבואה בשם שיתחדש עליה מלקות ואם תהיה מרובה או מעוטה . ובני מדון שלאן תרגום בשנים אחרונה ועניינו שמתבאן על בני אדם ודינן עליהם בברכות ובתלאים ובמות ובחיים ואלאם מעניני האדם והגלגל מזה המאמר מבואר כאשר תראה אבל הנסתר עניו קשה מאוד בלי ספק :

על ששה חדשים השלוחין יוצאין כו' : ד' יח

בעדת העדות בראיית הלבנה אינו אלא בירושלים ומירושלים היו ב"ד שולחין השלוחין לכל הארצות כמו שיתבאר . ובבית שני לא היו מתענין לא עשרה בטבת ולא י"ז בתמוז אלא מי שהיה רוצה מתענה ומי שלא היה רוצה לא היה מתענה ומפני זה לא היו יושלין על שבת ועל חמוז אמר הש"ית אמר ה' לוש הרביעי ולוש החמישי וגו' וראה כמי שנתן בידם הכתורה ולו מתענין ולו אין מתענין . ולוש הרביעי הוא י"ז בתמוז כי בתמוז החדש הרביעי . ולוש החמישי פ"ב שיחול בחדש החמישי . ולוש הבנישי לוש גדליה . ולוש העשירי י' בטבת . לפי שהוא בחדש העשירי ואע"פ שהיה הרשות בידם אלא להתענות בע' באב כמו שזכרנו היו מתענין בו מפני הביאת מיני האכל שהיבאו בו כמו שיתבאר בתענית . ואמרו על אלול מפני ר"ה כי אלול על הרוב עשרים ותשעה יום וכשידעו ר"ח אלול ידעו ר"ה ברוב הפעמים והיו יושלין על תפרי לידע ר"ה באמת לפי שאפשר שיהיה אלול שלשים יום :

על שני חדשים מחללין את השבת על ניסן כו' : ד' כא ע"ב

העדים שרואין את הלבנה הם שמחללין את השבת אם היו רחוקים מירושלים כמו שיתבאר לקמן . ואמר מפני הקנת הקרבן הוא לשון המורה בקרבן מוסף של כל חדש וחדש :

בין שנראה בעליל בין שלא נראה בעליל כו' : שם

בעליל פירוש גלוי ומפורסם ושהוא אם נראה הירח גדול בזכות האויר גבוה מן האופק כדי שיראוהו כל העם כי לפעמים יראה נאחר קרוב מהאדמימות הנראה בשת שקיעת השמש עד שלא ישיגנו אלא אדם שראות עיניו חד אמר רבי יוסי כי בשהוא גגלה לכל העם ראוהו בכל מקום כי באמת נראה בירושלים ואין צריכין לעדים ובאיזה אין מחללין את השבת ואין הלכה כרבי יוסי :

מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועכבן כו' : שם

מפני זה עשה כן לפי שראה כי עדותם לא היתה בו תועלת ואמר לו רבן גמליאל אע"פ שאלו העדות הם בלי תועלת שמא יהיה אלו אחד מהם בזמן העמיד עדות מושל בירח אחד ויתנגב מלבא להעיד מפני שלא נשמעו דבריו בזמן שעבר והלכה כרבן גמליאל :

אב ובנו שראו את החדש ילכו לא שמצטרפין כו' : ד' כב

מי שמעיד עדות החדש בקרובים ינגע ראיה מן הפסוק ויאמר ה' אל משה החדש הזה לכם עדות זו תהיה כשרה בכם . והכמים אומרים עדות זו תהיה מסורה לכם פירוש כי לאיש הירח מעיניה יהיה מסור לנגע דין לא לכל אדם שיראה אותו שיוכ. לקבוע חג כפי ראייתו ואין הלכה כר' שמעון :

מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות כו' : דף יז

אין משקין ושוחטין את המדבריות כו' : שם

רוצה באמרו לעות בעיר בתוך מחום שבת . ולעות באפר שיהיו בכפרים כל יום החוס ומקין ואין נכנסות לעיר עד שירדו הגשמים ואפר שם הכפרים ואמרו משקין להודיע תועלת כי ההשקאה קודם שמיפה יתיר ריחתה ואם יש שם סירכא מלוכה בשמנת ויבאת ואסר שמיפה המדבריות לפי שהם מוקנים :

נכל הסמלוקים בין בני אדם והוכחתו הדברים הסמסיים אלא בהעדר החכמה ואין שום אדם מיכין מיטור מה שאמרנו והטועלנו בזה המאמר המופע שקדם לא במה שלחי עתיד לומר בלחתו מבור שאחבר אלא אדם בעל אמונה ודעת ומריצות וחריות מדישות הסאמיתות ומי שאינו מפעה עצמו ובמגלי שהוגע עצמו ועמל שנים רבות בחכמת הפרדסיות עד שלקח מהם מנה יפה לעצמו ואם לאו יהיו דברי בידו מחיר ביד כסיל :

ראש בית דין אומר מקודש וכל העם עונין כו' : דף כי

זמנו הוא ליל שלשים מן החדש שעבר ושלא נחמר ליל אחד ושלשים שהוא ר"ח בהכרח . וכין שנראה הירח בין לא נראה וא"ל אומר כי ביל ר"ח הראה או לא הראה צריך קידוש החדש על כל פנים . ור"ח לומר כי אין מחיינין בקידוש החדש על כל פנים שנאמר וקדשתם את שנת החמשים שנה שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים עשיינו שאין קידוש החדש תובה והלכה כרבי אלעזר בר צדוק :

דמות צורות לבנות היו לו לרבן גמליאל כו' : שם

מעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו שחרית כו' : שם ע"ב

היה מגיר בלות שיטור הלבנה שיהיה בו נטיית קרניה מצד האופק וחכמי הכוכבים מגיריה זה הרבה ונמצא מחשוב באמרם לראותו שהרחיק במזרח וערבית במערב מה שמאבנין הנשמים שהאמינם בשני הדברים והיה אצל ר"ג אשבר שילאה הירח במזרח קודם הנץ החמה וכו ביום שילאה בעצמו במערב אחר שקיעת החמה זאו מן הנמנע בהכלית המניעות לא יתחייב בשום פנים ואין מאמין זה אצל אדם ע"ם כשם בהכלית הפשטות לה יבנים מן הגלגל אצל כמו שיבנים האור והחמור וכל מה שנפל בדמיונו מזה הוא אחרים בגמרא אמר להם ר"ג לחכמים כך מקובל אני מבית אבי אבא שעשיה בא בחרוכה ופעמים בא בקלרה ועמין זה המאמר כי הזמן שיש בין קיבוץ הנשמ והילה ובין לאייתו ישתנה שינוי גדול כפי מהירות הילה והתמהמהתו וכפי רוחבו בלשון ובדרוש וכפי ערך פעולי המזל שהוא בו וקוצר מעגליו וכפי שינוי מהעשה הנשמ ומפני אלו הסיבות כולם שהם מחייבים קוצר הזמן שיש בין הקבון ולאייתו ואלכו אמר פעמים בא בחרוכה ופעמים בא בקלרה ומי שלמד בחכמת הסכונה יודע כל מה שאמרתי ור"ג לפי שדקדק זה הענין ידע בשפטר שיראה בלחתו הלילה וקיבל דבריהם באמרם לראותו ערבית במערב ולא הבנים לאמרם שחיים במזרח כי התורה לא הסרים אותנו לשמוע לראותו על לאייתו שחרית ולא היתה אמונה שכתו אבל האמין שראה להם דבר בדמות ירח ולא היה כן כי מן הנמנע לאייתו בבוקרו של אותו היום ולפעמים ישתייר באויר אורת ירח כמו שאמרנו והם זכרו זה בגמרא ואמרו שהם אמת שהקשו פעמים בעבים ונראית הלבנה בכ"ז לחדש ולאשר קבל ר"ג עדותן שראה ערבית . הרמיקו חכמים זה הדבר לפי שלא היה בין הראייה ובין הקבון זמן הראייה לפי הטבעים הגדול והוא הודיעם השיקר ואמר פעמים בא בשרוכה ופעמים בא בקלרה וכן ישבר-מי שיבין ויסכל אצלו הכרה הטעים ואמרו לראותו בזמנו וכליל עיבורו לא נראה לפי שהן לאותו ליל ל' ולא לאותו ליל ל' ואחד והיה התשבון מחייב לאייתו ליל ל' כאשר נתנו השיקר ומן הדין היה להאמינם לפי שהעידו בראיה בעת הראייה ואמר אלא לאותו בליל הטמיה אין תושבין לזה ולא יחייב לותנו בטוס דבר כי אמת אלעה לאייתם אוי כשהו מרפל ואינן מרגישים בו ומכאן יתחזק מי שהוא קשה לשמוע הני' שפירשתי כי ר"ג לא האמינם בזה המעשה לפי שהוא היה מאמין כי הירח נראה ליל ל' ונראתה אחור ושב אל השמש ונשאר בליל ל' ול' אבל האמינם בעדות שהעידו בראייתו בעת הראייה ואחשבו מוטעים לראות עיניהם בחשבם בחשבון הראשון שלו אמרו קודם לכן בשחרית ובאמרם במעשה הנני אלא ראו אותו אחר כן בליל שני מן החדש :

שלח לו ר"ג נוזרני עליך שתבא כו' : ד' סה זה מבואר ואמת :

פרק שלישי

ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים כו' : (שם ע"ב)

בישור זו המשנה ראוהו בית דין וכל ישראל לא שנחקרו העדים ולא שספיקו *העדים לומר מקודם עד שהשיבה כי כשראוהו בית דין וכל ישראל אולי יעלה על דעתנו שאין צריך קידוש מפני שהדבר נגלי ומפורסם ולפיכך הודיענו כי על כל פנים צריכין לומר מקודם מקודש ואז יהיה אותו יום ראש חודש . ומשם יעלה על דעתנו כי כמו שיספיק יחיד מומחה לדין אע"פ שהשיקר הדין בשלשה כמו שיתבאר במקומות כמו כן יספיק בקידוש החדש ביחיד לפיכך הודיעך כי אין מספיקין בכאן בשתא מבשלשה אז יותר לפי שאמר הש ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים כמו שבאר במה שקדם . וכן אם יעלה על לבך כי לפי שנחקרו העדים יום שלשים ונתקיימה עדותם ביום שלשים כי הם ראוהו אמש נתברר היות אותו יום ראש חדש ואע"פ שלא הספיקו בית דין לומר מקודם מקודש אלא בלילה ליל אחד ושלשים ויהיה אמרם מקודש מקודש כאילו הוא נאמר דין כי העיקר אצלנו נאמר דין מעתה בלילה ולפיכך הודיענו כי קידוש החדש לא יהיה בלילה בשום פנים כי התורה קראתו מועד שנאמר [תהלים קמ] כי חק לישראל הוא משפט וגו' משפט לא יהיה אלא ביום לפי שאמר הכתוב [דברים כח] ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע מה ראיית נגעים ביום ולא בלילה אף דינים ביום ולא בלילה והיות ראיית נגעים ביום ולא בלילה מה שנאמר [ויקרא יג] וביום הראות בו בשר חי ומה ביום ולא בלילה ולפיכך יהיה ראש חדש יום אחד ושלשים ויהיה החדש שלא משיגר ושלשים יום אע"פ שנראה הירח ליל שלשים כיון שלא נתקדש יום שלשים . ומעתה שאתה צריך לדעת כי הירח כשנראה בזמנו והוא יום עשרים ותשעה ערבית ונשאר מן היום כדי שיאמרו מקודם מקודש בירחו הכוכבים כי זה מותר אע"פ שהעריב השמש כי הלילה אצלנו אינה אלא משעת לאת הכוכבים כמו שבארנו בשני מסכת (הלכה ו) וזכרתי לך זה אלא תתבונן כי קידוש החדש לא יהיה לעולם אלא יום ל' כי אפשר שיהיה קודש ליל ל' כמו שבארנו :

כל השופרות כשרין חוץ משל פרה כו' : (דף כי)

קבילת קרן של פרה קרן הוא לשה שאמר שכתוב [דברים לג] בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו . וחכמים מוענים על ר' יוסי ואומרים והלא כל השופרות נקראו קרן ונקראו שופר ושל פרה נקרא קרן ושאינם לא נקרא שופר ואין הלכה כר' יוסי :

שופר של ראש השנה של יעל פשוט כו' : שם ע"ב

זה הסדר לא היה אלא במקדש לאומרו הש"י בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' אבל חוץ למקדש אין תוקעין בר"ה אלא בשופר בלבד . ואין תוקעין בתעניות אלא בחצוצרות בלבד ומפני זה היה מעט יום תעניות בחצוצרות לפי שהתעניה היא אלא על צרות הציבור וכשם אמר על הנר הצורר אחכם והרעותם בחצוצרות וזכרתם :

שוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות כו' : שם

ר"ל בתקיעה מצין התקיעות . וברכות מצין הברכות שבתפלה . ועוד יתבאר עניינם . ואמר בשה שקדם כי שופר של ראש השנה צריך שיהיה מקרן היעלים אינה הלכה ואין הלכה כרבי יהודה אבל עשה הלכה ששופר של יובל ושל ר"ה של זכרים כפושים :

שופר שנסדק פסול דבר שבדי שופרות כו' : דף כו

נסדק פסול זאו לבנסדק לאחרו אבל אם נסדק לרוחבו אם נשחיר מאחרו מקום הסדק שיעור של שופר ואוא כדי שיאחזנו בידו וילאה לבאן ולבאן הוא כשר . ואם יוקב יש בו דיעים ואם כי הוא צריך לשמוח הנקב אם שתמו במיתו ונשאר ממנו רוחו אלם בלי נקב ולא עבנו הנקבים את החקיעה כמו שהכבר כשר ואם שתמו אלא במיתו פסול . ובור הוא חפילה בגוף הקרקע . ודומה מקום נטה על אדן מוקף כחלים . ופיטם כלי גדול מחרס . ועל מומן שהם מון לבור אחרו אם קול הברה שמע לא יצא אבל אומן שהיו תוך הבור יצאו ידי חובתן . וצריך שתוקע שיכון להוציא את השומע ידי חובתו ואז יהכיון השומע לשמוע ויצא ידי חובתו ומה שלא שתקע בכאן בכוונת משמיע כאילו הוא חזן הכנסת ושליח הציבור לפי שעיקר הקדמתו על התקיעה היא אלא להוציא את הרבים ידי חובתן וכשהוא תוקע להוציא כל השומעין מחובתן מסכיון לפיכך לא נעשרך אלא כוונת שומע :

והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל כו' : ד' כא

דיבר בכאן כפי מה שאמרנו בריכין בו במה שאמרנו בדרכו וכפי כוונת המסכת :

פרק רביעי

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת כו' : שם ע"ב

כבר בארנו פעמים כי מקדש הקדש ירושלים כולה ומדינה אחר העירות שבכל מ"ש והמעשה שבעבורו נאסרה תקיעת שופר בשבת נזירה שמא יטלנו בידו ויעבירנו ד' אמות ברשות הרבים כמו שבארנו בגולה לפי שתקיעת שופר אינה מלאכה . ואמרו אחד ביבנה ואחד בכ"מ שיש בו בית דין ר"ל כי אפי' כשיהיו בית דין עוברים ממקום למקום ונתאחרו במקום מן המקומות לא על דעת להתיישב שם יש להם לתקוע שם בשופר ואין הלכה אלא כמו שזכרנו קודם שאין תוקעין אותו אלא במקום שיש שם ב"ד קבוע ואין הלכה כרבי אליעזר :

ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה כו' : שם

אמרו ועוד יורה כי היה שם מעשה בני מלבד זה שזכר והוא כי בירושלים היו תוקעין כל העם כל זמן שב"ד יושבין במקדש וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד בלבד כמו שזכרנו ולא נאסר תקיעת שופר על ב"ד בשבת לפי שב"ד זריזין הם ולא יקרם עון בדבר הזה :

בראשונה היה הולב ניטל במקדש שבעה כו' :

כבר קדם לך הדבר בזה ההלכה בשליטי מסוכה :

בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום כו' : שם ע"ב

אמר ר"י בן קרחה ועוד זאת התקין כו' : דף לא ע"ב

נתקלקלו הנשים בשיר עניו שלא אמרו שירה כלל שלא ידעו אם היה חול ואין שם עדים שעידו על הראיה או אם הוא קודש ועוד יבואו העדים בסוף היום כי עכ"פ צריך שירה על כל קרבן כמו שיתבאר במקומות ועם המנחה הוא עם הקרבן תמיד בבין הערבים ואחר שמקריבין אותו לא היו מקריבין אחריו שום דבר כמו שמבואר בחמישי מפסחים . ומקום הועד הוא מקום הידוע לקטן ב"ד כדי שיהיה מקום אחד ידוע בלבד יבאו שם העדים ולא יצטרכו לחזור על מקומות רבים בלי ידועים ומבואר הוא כי כל ב"ד הנזכר בזה הענין ר"ל שיהיו סמוכין בארץ ישראל כמו שנתבאר בסנהדרין :

סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם כו' : ד' לב

אמר השם ברחם הבנה זכרון תרועה ובאה הקבלה זכרון אלו זכרונות תרועה אלו שופרות ושוד אמר והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם אני ה' אלהיכם ובא הקבלה כי מה שהחזיר אלהיכם בין אב כל מקום שנאמר זכרונות ושופרות יהיו מלכיות עמהן ומן הראוי להקדים המלכיות ואחריהן זכרונות ואחריהן שופרות כמו שאמר אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר והלכה כר' יהודה :

אין פוחתין מעשרה מלכיות מעשרה זכרונות כו' : שם

אין מזכירין זכרון מלכות ושופר של פורענות כו' : שם

אלו העשרה ועשרה ר"ל בהם ג' פסוקים מן התורה ג' מן הכתובים שלשה מן הנביאים וא' מן התורה משלים בו ורבי יוחנן בן נורי אומר אם אמר אחד מן התורה ואחד מן הכתובים ואחד מן הנביאים יצא ושיטור מאמר רבי יוסי האמור בכאן כפי מה שנראה מדעתי כך הוא כשם שיצא ידי חובתו אם השלים בתורה כך אם השלים בנביא יצא . וחכרון ושופר ומלכות של פורענות כמו שאמר ויזכור כי בשר המה וגו' תקעו שופר בגבעה אם לא ביד חזקה וכזרוע נטויה וגו' וכמו כן זכרון יחיד כמו זכרה לי אלהי לטובה הין מוליאין מידי חובה והלכה כר' יוחנן בן נורי וכר' יוסי :

העובר לפני התיבה בי"ט של ראש השנה כו' : שם ע"ב

לא החקינו אז אלא בעת צרה לפי שהיו עומדין לאחוה שהיה מתפלל שחרית שלא יתקע בשופר וכשהיו מתפלמין החפילה היו הבומרים הולכים לדרכם ולפיכך אותו שהיה עובר לפני התיבה להתפלל תפלת מוסף היה חוקש ואמרו ובעת ההלל לפי שלא היו קורין הלל לא ברחם הבנה ולא

לא ביום"כ לפי שאם יפי מבוהה וכבנאם ומחד ומוקא מהאם הילאה ממנו ומבלה מנום אלו ומחוקה ומחנוים ובקשה בסרה וסליחה ובכל אלו הענינים אינו הגון בשמוק והשמחה:

שופר של ר"ה אין מעבירין עליו את התחום:

בכל מילכו לך כי ר"ה הוא שאה ולא תעשה כי אמרו שבתון מנוח עשה ואמר כל מלאכת לא תעשו ושופר מנוח עשה בלבד והשיקר אלנו לא אלא עשה ולא לא תעשה ומשה ודבר שהוא משום שבות הוא כמו שיתחוק אותו בשבת ומשום לא תעשה כמו שיתחוק אותו בעגילה שהוא מלאכת מרוחה אין נחוש. ואין מעבירין אם הפיטוקות מלחקות ואפילו בשבת ובמלאי

שיהיו קרובים להיות נחוצים כדי שיהיו יודעים לעשות ידי חובתן בשיבת לשם הבנה:

סדר תקיעות שלש של שלש שלש כו': ד' לג ע"ב

העיקר אלנו כי תקיעות של ר"ה ותקיעות יוכל מון וכל שבשבע בר"ה נתחייבו כמותו ביוכל וכל מה שבחב בתקיעות יוכל נתחייבו כמותו ברלש הנה וכאלו שבשופרים בו כולם נכתבו בכל אחד מעמי הדברים הם למה אמר שם והשבת שופר תרועה בתחש שבשופר ונומר ונאה הקבלה שיהיו כל תקיעות של תדש הבשיני זה כזה והעיק' אלנו כי כל תרועה יש תקיע' לפניה ולאחרי' וכן בלה הקבלה מיין שבשופה לפניה מ"ל והשבת שופר תרוע' ומיין שבשופה לאחריה מ"ל תפבירו שופר ונשמע אלא תרועה בר"ה ומום הכיפורים אלשה פעמים והשבת שופר תרועה שבאמן אכרון תרועה יוה תרועה יוה תרועה ישיה לכם ולשיך פוקעין אלשה תרועות ושמי תקיעות לכל תרועה כמו שנתנו השופר ואלו שם הע' תקיעות שנתחייבנו בשם בר"ש ובי"ש.

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת ראש השנה

פירוש המשניות תענית להרמב"ם

מאיתתי מזכירין גבורות גשמים ר"א מי"ש הראשון כו': ד' ב

בגר קדם לך בסוף הפרק שפר מבוכה כי ידידה הגשמים בסוכות אינו שיתן ברכה. והלכה כר' ישמעאל.

אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים כו': שם

סמוך לגשמים הוא תפלה מוסף על יום טוב שאחרון של חג כמו שבגיא ר' יהודה ובזה טוב ברלתון של פסח הרלתון והוא שהתפלל מחרים אומר מוריד הגשם ושאחרון והוא שהתפלל תפילה מוסף אינו אוכר גשם אבל אומר מוריד הטל בזמן הזה אלא עושים שני ימים מוכים מפני שהמנהג אומר מוריד הגשם במוסף יום טוב הראשון מן שמים האחרונים של חג כולה

לומר יום שמיני עצרת ויתחיל זה ביום הבא ומה שאתמיין ושלכה כרבי יהודה:

עד איתתי שואלין את הגשמים רי"א עד שיעבור כו': ד' ט

בשלשה בחרשון שואלין את הגשמים כו': ד' י

שהגיע שמנה בכאן בשם רבי יהודה עד שיעבור הפסח לא היה אותו שמנה על שמו מה שקדם זכרו. וזכר אחרון בשה שקדם מן הפסנה הלכה כרבי יהודה והלכה כרבן גמליאל. וכל זה בארץ ישראל ובארצות הרחוקות לה. וכמו כן כל מה שיגיע ליתר מן הדבר בזמני הפעמות היא בארץ ישראל. ומה שהוא קרוב לאריה אבל בשאר ארצות שאלה בזמן שהמטר טוב והגון בשותו המקום ומן אותו שזמן כלילו הוא שנעשה בארצות וכשיתעכבו הגשמים לאחר אותו הזמן על אלו הדברים הנכרים יתפללו בתפילות כמו שזכר. כי יש ארצות לא יתפלא בשם הגשמים אלא בעבור ארצות יש בהם בארצות הרבין והגשמים אינם נמשכים ומתכבדין וסיוך יתפלו אחרי זה בתקוה שהם בארצות אלא זה מן הטבע והשאלה וכל זה דבר אמתי וגלוי:

הגיע שבעה עשר בחרשון ולא ירדו גשמים כו': שם

יחידים הם שתלמידי חכמים ואלו שבעות אמי ואמיתי אמי:

הגיע ר"ח כסלו ולא ירדו גשמים כו': שם

בכל מקום שאומר לך אוכלין מהחשיכה אומר לאכול עד שיעלה עמוד השחר אלא אם יקן

לפי שאין אומר לאכול ולשתות אחר שיצא בשום אופן אלא זה מעמים שיהיה:

עברו אלו ולא נענו ב"ד נוהגין ג' תעניות כו': ד' יג ע"ב

אלו הבנו תעניות המלמדין אלשה עשר תעניות על סיטור לפי שבכר הפענו שם ומבין עם הטיבה שיהיו שפוחתין קצת דלקי הבחיות עם הטיבה ואין מוסיפין הפחות שבחות

ואין עושה מהן עורה:

עברו אלו ולא נענו ממעטין במשא ומתן כו': שם

מוסיפין כמו נשואין הרגוש וינער בו ומה היה ובמין ומיטה הפסוקים בלא הפעמות הוא בגין של שמחה ומיטה של שמחה כמו הפסוקים והמיוחין כמו שעושין הבעלים הבתולים בגבינה ומיטה הבשמים והפרדסים משושין הבלים אבל בין לדיה ומיטה הגפורה לשילוחיה ולחוות בשבהה אינו אסור ואין מבטלין אותה לעולם וחיידה הבשמים אחר מיטן שיתן קללה הוא בקלא ירדו מתחילה בשבה עד מיטן ובארץ ישראל לא מקום שאוא כמוהו כמו שבילינו בשם שקדם:

פרק שני

סדר תעניות ביצד מוציאין את התיבה לרחובה כו': ד' טו

זה הסדר אינו אלא בשבע אחרונות:

עמדו בתפלה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל כו': שם

ביתו ריקון רוצה לעבר מבוהה וריקון מעבירה. והאיש שלחיי לאנשי קודש לכל אדם הוא מי שהוא רגיל בתפלה ולדבר על לבם הקהל ואחר כך עיניהם אין רם לו מעומה קול. ואם בכל אלה ביחד. ומוסף עליו זה שמדבר בו בזה המקום שיהיה ממופל כלומר בעל בנים וביתו ריקון אלא יהא עליו שם רע בילדותו כדי שיתרצא אלו לבות בני אדם ויקבלו כולם דבריו ברצון

ואלו הם ברכות הם נאמרים אחר נוסל ישראל וקהל רוצה חולים:

ואלו הן זכרונות ושופרות אל ה' בצרתה לי כו': שם

הזכרונות והשופרות כמו בקדם זכרם ברלש הנה ר"ל אלא יאמר וכרון אל יחיד ולא וכרון אל מרשעות וסלכה כרבי יהודה:

על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם כו': שם

אמרו אל הגשמים רוצה לעבר הגשמים מן הברכות שהשיבו עליהם לפי שבכר אמר שם ברכות בלבד הוא אותיה. והוא כי הוא מוסיף אנוא ישראל תוספת ואומר בה מי שענה את אברהם בסר הגשמים וכו' עד נוא ישראל ולפי שמנה נוא ישראל ברכה אחת מפני התוספת שהוסיף בה וקראה לאמונה היו כולן שבע ברכות נוא ישראל שיש אבלא אמונה שברים והשם שהשיבו:

מעשה ביומי ר' חלפתא ור' חנניא בן הרדיון כו': שם ע"ב

רוצה לעבר שבר הסמכת אל הר הגים ופשר המזרח אל עזרה והלכה כחכמים:

שלשה תעניות הראשונות אנשי משמר מתענין כו': שם

בכר קדם בסוף שהם שבעה בסוכות אינו מרבעה ושבעים מעמדות ואינו עובדין מעמד בכל שבוע אל הסדר בכל מעמד בתי אבות אינו עובדין בם כן בתי אבות בשותו מעמד כל אחד ואחד יומו. ואמרו אנשי בית אב כולם לעבר כל הבית אב בהיותם עובדים אותו ואינו מקילין אינם בתעניות אפי שבעבודה כדי שלא יחלשו נוסף והלכה כחכמים:

אנשי משמר מותרים לשתות יין בלילות אבל לא בימים כו': שם

מפ שלאמרו אין אל אנשי מעמד אינם שהוא דבר תמידי והפעם שעל מבכד הענודה אל אנשי בית אב ויבאו אנשי מעמד ויסיבו אותם. ואל אנשי בית אב אסור כל זמן עבודתם לפי שהן עוסקין בעבודה. ובכר ידעת לך בסר שבאנו לעשות אותם דבר מעניין המקום בשבוע ואות שאמר יין ובכר אל אמת וגו'. והמעמד הוא משראל. ועוד יאבאר עמנו בסוף זו המבאה. ואסור שהגלחת של אנשי מעמד ואנשי מעמד כל ימי עבודתם הפעם בזה כדי שלא יבאו מקום מגולים כמו שהוא אסור בשולו אל מועד:

כל הכתוב במגילת תענית דלא למספד כו': שם

שיהם אלם מגילה ואינו קוראים אותה מגילת הפעמים ואיה כתוב בה ימים יהודים מתקדים יהודים שעמה מעמה בשם בשם ובשבעו מהם הגדות ואין מעבדים אותן ימים מהן ימים כתו בזוכר בנוסח מגילה בסו אסורין בספד ומקן ימים בסם אסורים וכבר בעלה אות' מגילה ואיסן אסורין בספד ובתענית אותן ימים מגמן כל שם לפיסם ולאחריהם והוא אסרם בעלה מגילה מעמה מלבד פורים והטבה שם אסורים בהספד ובתענית ולפיהם ולאחריהם מותר:

אין נוהגין תענית על הצבור בתחילה בחמישי כו': שם

להפקיע הבעיה ליקר מפני המצוות מפני שאמר דלא הפם עלא אלוך מגזל לאמר לא אין מהעמין קודם הבנה ואין הלכה כרבי יוסי:

אין נוחרין תענית על הצבור בראשי חדשים כו' : שם
ואם התחילו אין מפסיקין רובה אומר אם התחילו להתענות (יומא פ"ל ריש"א) שעה אחת אין מפסיקין התענית אלא שמשלימין היום. ואמר ר' מאיר עודה היה שאין משלימין רובה אומר שמתענין קצת היום ואוכלים קצתו. וכן מעשה בתב שחל להיות ערב שבת מתענין קצת היום ואוכלין בסוף היום שפי כבוד השבת. ואין הלכה כר' מאיר אלא אם התחילו מתענין ומשלימין. אבל המעשה בתב שחל להיות ערב שבת מתענין לכתחילה ומשלימין. ומעשה בתב לא יאול בערב שבת אלא בשביל שעתן ע"ש הרשים אבל לא בתבטן השיבור שאות בידינו היום :

פרק שלישי

סדר תעניות אלו האסור ברביעה ראשונה כו' : דף יח ע"ב
מפולת הוא שיהו הכהנים החזקים בני שיבה גדולים ואין הלכה כרבי עקיבא בפלה :

על אלו מתריעין בכל מקום על השדפון כו' : דף יח
היה רעם הוא שירדו מיום רעות בקול וכתבתי שירדו היום. וכן אם רדפו המים אחר שני בני אדם הרי זה משלנה. ומתריעין עליהן ואמרו על הברד ואפי' אין דעת בני החיל להודות אלא להרוג אומה אחרת ואין שומעים אלא לעבור עליהם הרי הוא גדה ומתריעין עליה ומבטחתם האם יתבכך ליבראל וחרב לא שבעבר בארבלה. ואחר כמלא מי מטר ר"ל מקום מן הקרקע שישרו כפי הסטר וכן אמרו כמלא מטר מי כשירלאו הסיום המיקום ביום ביום מתריעין עליהם :

על אלו מתריעין בשבת על עיר שהקיפוה עכו"ם כו' : שם
ר' יוסי אומר אין מוקעין אומר בשבת אלא כדי שיתקבצו הכם להוציא אותה מידיה אבל לעמוד לבם ולהתענות לא. ואין הלכה כר' יוסי לפנות מהם הלעקה בשבת אלא אלעמקים ומתענין עליהם בשבת אלא אקיפה. ולא כרבי שמעון הימני שאומר מתריעין על הדבר אבל הדין אלינו אין מתריעין על הדבר כל שיקר אבל מתענין עליו אבל ואשון אינה בשם הדבר שם בעבד מתענין ומתריעין כמו אדם :

על כל צרה שלא תבא על הצבור מתריעין כו' : שם
עב שנה כמו עגול. ואבן הבושים היא אבן גדולה שהיה בירושלים וכל מי שהיה מוצא מלאה עולה עליה ומכריז כדי שישמעו בעלים ויחזרו לו מנדתו ולשיך נקרבה אבן שתושים. ובולה בלאמרו מתחים שכבו המים עלה שלבן. ואמר המעשה מי הוא מתפלל והבורדים על הפלטיו ומיד נשמלק המקר כדי הדבר קצה לשמשון בן שמח כמו שהבלאה והוא עגון לשיבו שהיה בזה המעשה ובירוח מתחבה מגמגם :

היו מתענין וירדו להם גשמים קודם חצי החמה כו' : שם
אלו הגדול הוא מהרו לה' כי מוב עד שיל המעלות ומה שהיינם אלא קראו אלו הגדול עד שאמרו ואמו כי השיקר אלינו אין מוציאים אלו הגדול אלא בגשם שהיה וכרם אלאה וסלכה כרבי אליעזר :

פרק רביעי

בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאין את כפיהן כו' : דף ט
ביעור זו המעשה כך בשלשה פרקים הכהנים מעלים אם כשיהם בכל תפילה ויש מהם אלרבעה פעמים ביום והוא יום הכיפורים ומקום המעמדות כמו שיבאלר כי בתעניות אין בהם תפילה מוסף אבל במעמדות היה מתפללין תפלה יתירה בכל יום וישא נקראה מוסף וחכור תמיד זה הביקר. וכל זה דעת ר' מאיר אבל ר' יוסי אומר נשיאת כפים בשחרית ובמוסף ובנעילה אבל במנחה אין הכהנים נוטלין כפיהם. ומעם מחלוקתם כי הביקר אלינו שכבן ביכור לא ישא אם ידיו ויברך שנאמר [דברים יז] לעמוד לפני ה' לברכו ולברך בשמו ולאמר היאבר העבודה בביקר כמו שנאבאר בתורה כמו כן אסור לשיבר לברך. והבל מודים כי בכל הימים אלבד אלו אלשה פרקים אין נשיאת כפים בתפלה לפי שהוא שם יחוד לשכרחה ותוב בני אדם שיבולים ומשם שמא ישא ידיו והוא שיבור. ועוד יתבאר לך כי אנשי מעמד אסור לכם לאכול ביום הראנה ימים בשבוע. ור' מאיר אומר כי אלו אלשה פרקים שנשתלקה מהם השם הבלבות יאבו הכהנים ידיהם בכל תפלה. ור' יוסי אומר תפלה המנחה שמתפלין בכל יום נזריע שמא אם נשיר להם נשיאת כפים בתפלה בלו הבלשה פרקים ישאו גם הם כן בשאר ימים שאשאר בהם הבלבות ותפילה נשיאה שאינה אלא ביום שהשכרות בו אסור נשיאת כפיהם

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת תענית

פירוש המשניות מגילה להרמב"ם

מגילה נקראת באחד עשר בשבט עשר בי"ג כו' : ד' ב
אחרו ז"ל לקיים אם יפי הפרשים אחלה בחמשים ומשם הרבה מקבו אלהם חכמים ואמר על כן היהודים הפרשים היושבים בערי הפרחות ובשהיו אנשי הפרשים שעתן יום י"ד היו אנשי הכרכים עושים בחמשה עשר ואם שיהה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון ואפי' נפלה החומה והרבה לא נחוש לזה. והטעם שמסבו עליו לכרכים המוקפים חומה מה שזכרו בירושלמי שהוא אמרה מלאו בכבד לפי' שהיה הרבה בחומן שיבים ואלו אותו בימות יהושע בן נון

ולא גזרין והלכה כרבי יוסי. ומחיר היום לכהנים ביום הטמיה נשיאת כפים במנחה אפשר אבל מאחרין הפלת המנחה וכאילו היא תפילה נשלה :

אלו הן מעמדות לפי שנאמר צו את בני ישראל כו' : שם
בכר נאבאר לך מזה הלשון כי אלא מעמד כוללת מעמדות כהונה ולויה ואנשי אותו מעמד וזהו אנשי מעמד הזה בלוחי ישראל כולם והיה דעתם וכוונתם כולם להתעסק בעבודה ותפילה ולא היו מתעסקין בעסקיהם והיו לבם ומחשבתם בקרבנות וכשהיה מגיע זמן המעמד כל מי שהיה מהם מאנשי אותו מעמד קרוב מירושלים היה נמצא במקום בעת הקרבת הקרבן שם הכהנים והלוים שבאותו מעמד ומי שהיה רחוק מירושלים היו מתכנסים בבתי כנסיות שלהם ומתפללין וקוראין כמו שנאבאר והיו מתעסקים בעבודת הגם כל אותו השבוע שהיה שאבאר שלהן בתפילה ובקריאה ותעמיד כמו שיבאלר והיו קורין מעשה בראשית לפי שנשלמות המלאכות בעבודה ולא אנלנו עבודה אלא עם הקרבנות וכן אמרו אלמלא מעמדות לא נתקיים שמים וארץ :

ואנשי המעמד היו מתענין ד' ימים בשבוע כו' : שם
היו קוראין בספר תורה בשחרית ובמוסף רובה אומר בתפלתם היה שהיה אותו מוסף שלהם אבל בתפלה היו קוראין על פיהם. ואמרו בכנסיות רובה אומר בעבר ובכנסים לבית הכנסת ובידעת אין אלא אלשה קורא אותה אחד ואחו פרשה קורא אותה שנים ואיתר אדר אקריאה עד יאבאר בתפלה מגילה :

כל יום שיש בו הלל אין מעמד בשחרית כו' : שם
אם אין בו אלל בלי מוסף הם יאים אל מעבה ולפי שהם מדברי נביאים עשו להם חיזוק ואמו אמעמד מתחילה היום. ויום שיהיה בו קרבן מוסף ידחה מעמד ממוסף אילם מתפילת מוסף שלהם ומתפילה שהיה אין מתפלה מוסף. ואמרו בזה אקדם שאנשי מעמד קורין בנוסף מוכה שיש מעמד בנוסף וכבר בארנו כי עניין מתלהם היא הנוסחא המיוחדת בלאנשי מעמד ובלאנשי מעמד היו מתפללין תפילה יתירה בכל יום ויהיה נקראת מוסף. וביום שיש בו תפילת מוסף לכל הפם בכלל מדרה אקריאה בלאחה תפילה היתירה ובתפלת מנחה ואין קורין אלא בשחרית ובנשלה. ומה שהלכה יתבאר לך כי אנשי מעמד היו מתפללין תפילת נשלה בכל יום והלכה כבן עזאי :

זמן עצי כהנים והעם תשעה באחד בניסן כו' : שם
מדע כי אחד בשבת בכלל ימי המלכה ולשיך היו אם אלו לא מפני שהוא ר"ח דהלל בראש מדם שינו הוא לא ליחיד ולא ליטור לפי שהוא מנהג ועל הליטור לקרותו בדילוג ויחיד לא יתחיל ואם שתחיל נומרו ואם היה יום ר"ח יום אלל לא היה בתחד בניסן מעמד ושיקר קרבן העצים בזה כי אמשפטות המגיות היו קובעות להם לכל מעשהה ומעשהה יום ידוע להכיל להם עצים לאם המערכה בתלו הזמנים שיהושים ובזום שיהיה יומם הידוע היו מקריבין קרבנות מלבה חבו קרבן עצים והעתים המזומנים הכתובים בעזלה :

המשח דברים אירעו את אבותינו ב"ז בתמוז כו' : שם
זה הדין הוא בשני מצלים בתחד שאחה שעהה המעשה בם והשנייה שהיה אותה אחר חלי היום אבל אם אבל קודם אותם שעהה המעשה המעשקם לא אחר אחת ודעתו לאכול עשה אחרת מותר לו לאכול בשר ולשתות יין ומאחר רבן שמעון בן גמליאל שאמר ישנה רובה לומר שיהיה מנהגו לגרות כלומר שיגרע מרבני המאכל והמשקין ואין הלכה כרבי יהודה. ואמרו בחמשה מוחרין הוא מאמר רבן שמעון בן גמליאל שאמר כל השנה אסור ואפי' לאחר התענית ואינה הלכה. ומעה שאתה חייב לדעת כי כל המצות הטהורות בכל מהנות בשעה בתב ושוד ומבלרו הלכות אבל בתקומן ודין תעניתו כדין תעניות עם כיפור רובה לומר שאסור ברחיצה ובסיכה ובנעילה הסנדל ובהשמיש המטה ומוסיפין מחול על הקדש ובעיית מלאכ' בו מעבה מאד :

אמר רשב"ג לא היו י"ט לישראל כמ"ו באב וי"ה כו' : שם ע"ב
שם אחיב להבניל לכלים כולם אפי שהיו אחרבות ז' בזו וכלי אפק היה בכל ההמון נשים בלי אהרות וכמו כן בנשים בלי אטרים והנשים הנאות וכיפות בהם היו אומרות בחיל אלא לא עיניך ולאה מה אתה בורר לך שאין אשה אלא ליופי. והמיוחסות כשלא היו עשאות מן נשיי רוחיהן היו אומרות אל תתן עיניך בנוי מן עיניך בתפלתה שאין אשה אלא לבנים ובתרו יום חמשה עבר בלא לפי שבו נשתלקה הנשמה ממתי מדבר בשנת הארבעים כי המות שיהה הרבה בכל ע' בלא ובשנה אחתרוה נשתלקה ואמתינו עד חצי ההדש ואז בעתם נשתמש בעצמם והרגישו בו לגון הטורא והשנת אפו ושלוח המתו מהם ולשיך עשו אותו אשה והלאה יום מאחה ושמון :

פירוש המשניות מגילה להרמב"ם

ביצד הל להיות יום י"ד בשני כו' : שם
כגון נאמרו כי יום הכיפורים הוא יום ב' וה' ושהמגילה אינה נקראת בשבת ולפיכך כשיחול יום י"ד לשאת בשבת אלא שאפשר לקרותה בו ידחו עשירות גדולות ליום הכיפורים שהוא יום תענית ואין קורין אותה בערב שבת לפי שנאמר הואיל ומתו ידחו ליום הכיפורים :

איזו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנים כו' : ד' ב
י' בטלנים הוא שיהיה בנה"כ ר' בני אדם שלא פסיק להם שום מלאכה אלא עסקי שיטול ות"ם וקרישותם בנה"כ וכשיטול יום ב' בחג יום שבת מתענין יום לאחרון כי מקדמי פרעונותא לא מקדמיק וכן כשיחול יום חגיגה ביום שבת נקריב ביום לאחרון כמו שיתבאר בפס' חגיגה וכשיחול יום הקהל ביום שבת מסיה הקריאה ביום (פמיי) [ל"ל לאחרון] חמן עני כהנים כבר קדם לך גדולו בסוף תענית וכשיחול אחר מאלו הימים ביום שבת יהיה הקרבן יום לאחרון וכל אלו מאחרין לפי דלא תפיל אמן מיוכיסו . ואמרו מפנות לאחיזים ל"ל כי מי שהן באותן שנים ר"ל יום אחד עשר שנים עשר ומלשם עשר מפנות לאחיזים יגא י"ח וד' יהודא יפרש דברי חכמים שקדם זכרם :

קראו את המגילה באדר ראשון ונתעברה חשנה כו' : ד' ע"ב
שיטול אלא שמשנה כך אין מרבעה עשר וחמשה עשר ימים על הדר לאחרון לאחר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים אבל אלו ואלו אסורין מהספד ותענית :

אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד כו' : ד' ז ע"ב
כבר נאמרו בסוף מילה כי אלו דברי בית שמאי אבל ב"ש יש להם דברים אחרים אבל אוכל אוכל מה שהם מותרים לעשותן ביום טוב ואסורים בשבת כמו שנאמרו שם :

אין בין המודד הנאה מחבירו כו' : ד' ח
הדר הוא שיאמר אדם הרי עלי עולה או שלמים והדבה הוא שיאמר הרי זו עולה או שלמים ולשם מה לא ענה קרבן מדבה אינו חייב בתחריטו לפי שאינו יקדו וסקריבו והוא שונה בכל שאמר על שיהיה כמו שאמר הפס יתבארך מלא שמיה שמיה שמעון ונו' ואמרו בפי' כאשר מדבה זה הדר לה' אלהיך אלו חטאות ואשמות שולות ושלמים נדבה כשמשמע אמר דברה אלו קדשי בדק הבית בשיך א לדקה :

אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש כו' : שם
אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט כו' : שם ע"ב
כבר נאמרו כבר שמיני של שבתים שעתה זב בעל שני ראיות או בעל שבע ראיות כל מה שצריך בהבנת זה סדבר ושרי יתבארו כל מעשיו הזבות במקומן והדבר שאין בו שום מומאה ושפירה שבעה כמו שנאמרו שם ומצורע מוסגר הוא שיהא בחמר בו שני"ם ושסגירו הכהן ושהחלם הוא שיהא בחמר בו הש"ם ומאמר הכהן שיהא שמא דיבו ושסלקו עליו לעומאה שנגעו לטמיאות ולפרין לאם שאמר הש"ם ויגא הכהן אל מחוץ למחנה והלא הכהן ראהו שיהא צריך חגלחת ולפרין לאם שאמר הש"ם שהדבר ברור מי שנרעשו אלים ברפואתו הוא שצריך חגלחת ולפרים ולא מוסגר שנרעשו אלים בישים והוא אמרו והסגירו שבעת ימים ואחר יפקר אפילו נאמר אותו שיהיו כמו שנאמר בפירוש בפס' נגעים ואפשר שיהיה בפרפרים בפס לפי שנאמר בפרוש מתוך הספר וכבר נגדו ופסל :

אין בין ספרים לתפילין ומזוזות כו' : שם
רצו בלמדים בכל לשון בכתב כל אומה ולשון כל אומה וספרים ותפילין ומזוזות שאנשי כתיבתם אלם אין כמו שנאמר בשנות והלכה כרבן שמעון בן גמליאל :

אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה כו' : ד' ט ע"ב
מרובה בגדים הוא כהן בית שני שלא היה להם שמן המשחה אבל היה כהן גדול בלבשו בגדי כהונה גדולה . ופר הבא על כל המצות הוא שאחר הש"ם אם שכחו המצות . ובשעה שהיה כבר יה"כ ועשירית האיפה וכהן שעבר הוא כשאירע שפול בכ"ג ביה"כ ומיד אחר שחשו כמו שנאמר מיומא שאחר יום"כ יעוב הרשאן לגדולתו ויעבוד הפר שנחמה ובשעה שהיה עתה על הבמולה ואסורין בגלחנה ואחר דיה כהן גדול מובה על שהיה אלו מזבחים :

אין בין במה גדולה לבמה קטנה כו' : שם
במה גדולה היא בשם ביבר כמו שאמר בכתוב שיא שבשם שגדולה ואמרו אים קרב בגבעה הלה לומר בגבעה קטנה שהיא בשם יחיד וכל זה בשעה שעומדו הבמות כמו שיתבאר בפרק הלמדן מובחים :

אין בין שולה לירושלים כו' : שם
בכל הרוצה ר"ל עשו אוכלין בכל מקום שהיה יכול לרשות אם שולה ואמר יש לחביים שיאר ר"ל כי אחר שנגל הפס יתבארך לשלה כשהרב שהיל לו הבקרבנה בנמות . ומאחר שבחר שלומים אין מקריבין בשום מקום אולתו לעולם ואע"פ שחרב אסור להקריב בבמה ועד יתבארו שיקר אלו הדברים כולם ולאותם בסוף זבחים :

פרק שני

תקורא את המגילה לפרע כו' : ד' ז
כמו בשלה חכמים ונעשים כמו אפי אפשר לאדם לעשות מלאכה בזמן שעבר אם לא עשאה כמו כן אין לאדם לקרות את המגילה אחר זמן קריאתה ואסור לקרותה על פה לאחרון חכמים ואסר כתוב זאת זכרון בספר וכשיר ע הפשטה ופי' כך שבדרך שקראם תרגום בכל לשון לא יצא מן מלבון יוצי אבל קורין אותה לעוזות והוא שמשיה כתובה בלשון כדי שלא שהא קריאתו על פה ומה שנתחבר לשון יוצי אפשר הלשונות לפי שהיה מוכן אלא הלא פרשים מה שאמר בנמה שקדם לזה אפשרים לא הפירו שיבתו אלא יוצים והפעם אפשר שהם שיבתו הבוחים בלשון יון לתלמי המלך ונתפרסמה אלא אותה שעתקה עד שהיה אלא עותו בלשון כמו לשונם וכאלו היתה אמרות וכן אמר לשון יוני לכל כסף ומוסיף על זה כי זה בלשון היה משובח אלא רבים הקדום אומר מה לי לשון ערבי מה לי לשון עברי או לשון יוני והלשון שנמשך אמרית יצא לפי שאע"פ שאינו יודע פי' כל אלה ומלה יודע הוא כל המעשה :

קראה פירונין ומתגמנים יצא כו' : שם
אלונים שיפוק שיפוק ואמר' שהה כדי לגמור אם כולה . ומתגמנים הוא שהמחיל ליתן אבל לא נתחקק בשינה כמו שדקדקנו בסוף שבשים . ואמר בוקבה בחגלי שתהיה כוונתו על הקריאה שהוא קורא בתגלה שכתוב מתפס שהיא אלמה ולא על קריאתו בלחוה אנים שהוא כושב לפי שלמה יוצא ידי מוכתו עד שיקרא בספר אלה . שם שם שיקר . סקרא הוא כמו אבן מעגלים בו לגמ אחוס . קומוס מין מפר יבוק והוא מפמי הדיו ובערבי אמלג . וקנקמוס ממיי הקומוס . מיר הוא הנקרא בערבי נאגד . דיפתרא הוא בשור אלמה מעשה כל ברכו :

בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך לעיר כו' : ד' יא
כשדעתו לחזור למקומו ליל י"ד ולא חזר קורא במקומו ואם לא סיה בן קורא עמהם והלכם כדרי מאיר :

הכל כשרין לקרות את המגילה כו' : שם ע"ב

אין קורין את המגילה ולא מלין כו' : ד' כ
הכל אפילו אמה וכבר נאמרו כי המגילה נקראת ליל שרים ויום שרים ועל קריאת היום אמרו אין קורין עד שיגיע החמה לאמרם ושיעים הלילה הכלה ונעשים ואמר בשלה וביום הבמיי ונו' ואמר בהאמה וזה שבאל בעמה ביום הבלתי ומיום הבמיי ונומר הקיש מילה להזאה כי בבמיי מוכל כמו שיאמר הכתוב ושומרת יום כנגד יום כבר נאמרו דיגם בבמיים ושרד יתבאר בבלילות בבמיים מדם ומה שנאמר בנמשוב יום מעת עלות השחר לאמרו בעולה מעלות השחר עד לאם הכוכבים וקרא אותו היום יום וזהו אמרם והא לנו הלילה מעמר ומיום ומלאכה .

ומעשה בעת הנורך הנחל אבל המעשה שבעוד הוא אמר הכן שמחם ואין הלכה כר' :

כל היום כשר לקריאת מגילה כו' : שם ע"ב
ודוי הסעבר כבר בלאמרי אותו בהסכת מעבר מי ובלה אחר אמר שבלשם שום הוא ר' אלעזר בר' שמעון ותלמיד שמוכין שיום נאמר בהלל זה היום עבשם ר' ובשופר יום מרועה יהיה לכם ובשופרים דבר יום ביתו ובתפלה שבשופרין כמו הבוספין ודוי פרים הוא הידוי בנאמר על פר בכן הבשים ומר הבלה דבר על ליבור ושרד יתבאר ענינם בבוריות ובפרי הבעבודה הלם מזכר לא יהיו אלא ביום לאמרו ביום שיבא אם בני ישראל להקריב אם קרבנם ביום ולא בלילה . ובבר נאמרו בשלמי מלאכת הבנה כי הדיבים לא יהיו אלא ביום . ואמרינן בבוצה ועשה לה הכן אם כל הבורים האלה ואמר על פי הבורים אבר יורה ועל הבשבת מה מבשבת ביום אף הבקלת פרה ביום . ואמר בעגלה ערופה ובכפר לבם הדם ולפי שבא אם לבן בכבה בקדשים לא יהיו אלא ביום כמו שהקדשים לא יקרבו אלא ביום כמו שבכתוב :

הוא בפירוש ביום שבכתו :

כל הלילה בשר לקצירת העומר כו' : שם
קצירת העומר אינו אלא בלילה והוא קבלה ושרד יתבאר אחר אמר בלילה בעומר בעשרי מבנותם :
והקבר מלבים ותכיים הם מוכר תמיד אל בין הערבים והוא אמרו הוא השלה על מוקדם של הבוצה כל הלילה ואמר דבר אמתתו ביום כבר כל הוא לאמרי הדור בחיים ובם אני בחיי לבוה בעוהן על לחם הפנים כמו שיתבאר בנמשנה דבר אמתתו בלילה כבר כל הלילה לאמרי אכילת הפסחים וכבר ידעת כי אכילת הפסח אין מוכר לאכלו אלא עד חצות אבל נדרש הוא כדי לבריאת אם אחדים בן הערבים :

פרק שלישי

בני העיר שמכרו רחובה של עיר כו' : ד' כב ע"ב
ר' הפשטה הוא לרבי מנחם בר יוסי שהוא בתוקן לרחבה של עיר קדמתם מאחר שמתפללין בו בתעניות ובמעמדות ואינם הולכים לפי אלא שמוזהו לתפילה הפשילה בו ערלי הישקר בכל זה משלין בקדש ולא מוכרין ואסור למכור בית הכנסת אלא בכסרים אבל בית הכנסת אל כרכים אי אפשר למוכרו לפי שהכרכים יש להם בה זכות :

אין מוכרין את של רבים ליחיד כו' : ד' כז ע"ב
ואין הלכה כדברי יהודה :

אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי כו' : שם
זהו בשלא מכרו אותו אמר שכאר כולם בהסכמה אבל אם מכרוהו זקני המקום אולם בפעמד אמרי המקום אולם יכולים למכור ואפילו לעשות ממנו דירה לעמות בו יין תמיד . ואין הלכה כר' מאיר ולא כר' יהודה :

ויצור א"ר יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בתוכו כו' : ד' כח
בעמת נפש ר"ל שיאמר אבל כשיש בו עצמים ויפתלו בנמים אם יוכלו אז הכנת נפשם ויעשו אל ה' אם אין בהם יכולם לבשו ולפיכך מותר לחלוק העצמים ולהניחם במקומם . אבל לא יפלו ויחמל מי ימדה לגמרי הבנרי ר' יהודה אלו הולם אמר :

ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים כו' : ד' כט
שבת ראשונה היא שבכלל יתרשיה היא לאם תדע אחר והוא כשיחחיל ראש חודש ראשון אז אי אי אלשי אי אם אי אי אי

שבתות בשבת לתשובה ושבת שלישית היא שבת הגדול אמר שרים לא קדם לשם מדם ניסן לא יחול ר"ח ניסן בשבת ושבת רביעית היא שיחול ר"ח ניסן בשלישי של הדיוט בקדם ומה שאמרתי בר"ח אדר שאסור לסיותו בכל יום מימי השבוע על עיקר סדור ר"ל סרליה ופרנסה בקלים היא הבטה עד סוף הפרנסה ואחרו מחרין לכמלכן רוצה לומר סדר הספרות כי בכל שבת קורין הספרה מענין הסדר ובשבת אלו הפרשיות והמזומדים בן הפטירות מענין הפרנסה לא מענין הסדר כי בשבת לתשובה מעמיד מיהודית סכהן ובשבת פקדשי אם אחר עשה לי עמלק ובמלשית חרקתי אליכם מים מהאיים וברגשים ברלתן באחד לחדש וכן בכלשי חדשים ומעטה יהו הספרות מענין חתן ומשיח ענין הסדר כמו שיתבאר וחנו מענין אחרים לכל מפטיקין :

בפסח קורין בפרשת מועדות כו' : ד' ג' ע"ב

זה הדבר מבואר וסדר הקריאה נאלו חומרים ואות מנהג פשוט בכל ישראל מה שאומר לך יום לתשון על פסח מעט וקמו לכם והספרה בפסח נגלו יום מי שור לא כשב והספרה פסח ישפשו . יום אליני קדש לי . יום רביעי אם כסף תלוה אם עמי . וביום מחרי אסל לך . ויום שני ויבאו בני ישראל . ביום שביעי ויהי בשלח הספרה ויבבר דוד . ביום שמיני כל הבכור הספרה עוד היום שבת שבתון קורין לאם לחסה לחתר אלי הספרה הפלאות הראשונות וביום לתשון על עלמה קורין בחדש שלישי הספרה ויהי בשלשים שנה וביום שני כל הבכור הספרה אבלה לתבקוק וביום לתשון מרבעה הפנה קורא הספרה ויהי אחר הספרה ויהי אחר מן הרפתים וביום שני והאלהים נסה הספרה עלה לא במדבר ובנוה כשר בשחרית קורין אחרי מות הספרה כה אמר רם אשה ובמנחה פרשת עריות הספרה בנבואה יונה וביום לתשון וביום שני מפטירות קורין שור לא כשב הספרה ביום לתשון הנה לא ביום שני ויקשלו אל הפלך אלעזר הסלר ישות המג קורין בקרבנות הנג וביום שמיני כל הסטר הספרה ויהי בכלות אלעזר ובחמישי קורין וחלה שבריכה הספרה ויהי אחרי מות ובנה שבשלך המג קורין ולה אמה אומר אלי הספרה ביום בא גוג :

בחנוכה בשחרית בפורים ויבא עמלק וכו' : שם

שבת שבתך חטכה מפטירין בגדות בזכריה ואם חל יום לתשון בחנוכה ביום שבת שיהו בחנוכה שם שבתות שבת לתשון מפטירין בגדות בזכריה ובמה בגדות אלמה ואם חל יום פורים בשבת הרי הספרה הקדמי אם אחר עשה עמלק וכן אם יחול ר"ח בשבת מפטיר והיה מדי חדש בחדשו ואם יחול ביום לתשון הספרה מחר חדש ויהו עמן אמרו לכל מפטיקין לרשני חדשים לחטכה ולפורים וכן לתעניות ולעמידות מפטירין מענין תעניות ומעמדות לא מענין סדר חוקה שבת ובתעניה בשב קורין כי תוליד בנים ומפטיר חפוף חסיפם והנו הנשם לקרות בזה הנלת הספרה קודם הנשה בשב מענין הבוכחות לא מענין הסדרים וכן אחר הנשה בשב מפטיר בנחמות עד הבכה בקודם רלשם שמה שאל הספרה מענין התשובה והסמכות בקודם הנשה בשב בדברי ירמיהו שמעו דבר ה' חוי יעשיהו מלכה ביהוה לנוסה ואחר הנשה בשב נחמו נחמו ואמר ציון עניה סוערה מלכי אלכי הוא מנחמכם מי עקרת קומי אורי עוש אשם טובה ישראל וקורין ברכות וקללות בתעניות לאומרם מוסר ה' בני אל תמאס . ואמר ואינו שולה לשם מן הבשבון שלשה שלה ויקלאו ד' ביום שבת ממקום אשפקו בו הנלשם לקריאתם ושלשו להשבון ז' אנשי מחרין לרשם הפרשה כמו פעמים גלוי ומטורפים :

פרק רביעי

הקורא את המגילה עומד ויושב כו' : ד' כא

אמרו מקום מנהגו לנרך יבך לומר לומר אמר קריאת שמילה אבל לפנים על כל פנים נרך לנרך נשי פסיל מלוה וסעיקר אלנו כל המצות כולם תבוך עליהם עובר לעשיתם ויבך לפניה בלשם ברכות על מקרא מגילה ושעשה נסים והחיינו ואחריהם נהנו לנרך הרב אם היינו חכור אלו הדברים והוא אנא יקראו על רשם מיטר פחות מהלשה (משנה) כי אחדים ולא יקרא אחד בספר פחות מהלשה פסוקים לשיבך אם קראו ג' ו' פסוקים יקרא אחד מסם ד' פסוקים ולא יתחיל בפרשה פחות מג' הפוקים ואם יהיה רצוי לו שיפסיק הקריאה ויבך ולא יניח מן הפרשה פחות מהלשה פסוקים ואם יהיה שומר לו להפסיק כל אלו הם מקריס בקריאה על רשם בני אדם . והמתחיל לקרות בספר תורה הוא חייב לברך בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ומותם מתן התורה והקורא להתרן שהוא מעלים יבך לאחריו אשר נתן לנו פורתו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו ומותם מתן התורה ומה שמדרש מבשמן הזה יבך כל אחד ואחד לפניה ולאחריה מפני הנגנסים בבה"כ אלא רצה לאמר שבירך תחלה וכבולאן הים אחד בעולה וקורא אלא ברכה יחשבו מי שקורא בתורה אינו צריך ברכה לפניה וכמו כן הנמנלים בבה"כ ברלו הרחמן שיבד ולא נירך ואלו ולא רצה לאחרון שנירך לאחריה יחשבו כי אין צריך לברך אחר קריאת התורה :

ובראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה כו' : שם

אמרו זה הכלל פיסן בעלמא לשי מעין לו יום שיש בו מוסף ואינו י"ט אלא מה שמבר וכל זה מבואר ומשם . וכל"ת שיאמר מבבך לפניה ולאחריה רוצה לומר ע"ד הפיוט עמו שבתרב :

אין פורסין את שמע ואין עוברין לפני התיבה כו' ד' פ ע"ב

לשון הכם ומקדשתי בתוך בני ישראל . ונאמר הקבלה כל דבר שבקדושה לא יהיה פחות מעשרה : ושרשין על שמע שיש שם הפרוסה והשלמה שיאל קודם ק"ש רוצה לומר שיסדר אדם אחר אחר ואהבה ושובין לפני התיבה הוא שיתמנה אחד להתפלל בקול ומעמד ומתבר הוא בהיו מתקבצים בני אדם לעתם לא בתם ובאין לשומדו שהיה אדם אחד ששמו ואחר לתם בש' מפרק הנסמל עמדו יקרים בחדו שבו יקרים שבו ואין מעריכין כל זה הפורת אל"כ הוי עשרה לו יחבר וכשיאמר אדם ערבי עלי והערבים שטוקים ודוחים הם כבר בלשון הפורס ואין לו לזה שמעריך מה שיבן אלא לאחרתו הכהן שמונה על ההקדשות יקח מאותה אחרות דמי הערך מגמתיב בו לפני עשרה מישראל ואחד מהם כהן שיסיימו כולם שא שם זה הערך ואם ירד לשוכה וקן כשאמר דמי ערכי עלי שהוא חייב כמה שיעמוד אותו כשבד הנמכר בשוק ויתן דמיו כמו שיתבאר בערכין ג"כ נריך זה שיעמוד אותו עשרה בני אדם ואחד מהם כהן ויתן כפי שעמדו הבו ענין באמרם ואדם כיוצא בכם שנינו בקרקעות חה שאמר שבשה וכהן אינו חנוני אבל אינו רצוי כי אם כם כ' מישראל דיו לפי שקרקע ערכים בנמים בה אלא כהן עשרה שנמים ובאם הקבלה כי כהן אחד בלבד יפסיק לו וכל מה שבמה כהן הוא רבוי אחר ריבוי לאמר ואמיל יפרלו :

הקורא בתורה לא יפחות מג' פסוקים כו' : שם

אם היו אלשתן אלא הרשיות כמו הפרשה שבשמיים כה אמר ה' חוס כה אמר ה' אלישים עצרים ושהה מה לי מה ונאמר כמו אלו הג' פסוקים לא יקראם כולם לאמרגמן ואחר כך יקרנם אבל קורא פחות אחד אחד אין מדלגין בתורה בשני עניים אבל בענין אחד כמו באחרי מות ואין בעשור לחדש מדלגין ובגמלים ואשלו מענין לענין והמגלי בפייטים אלא יפחות אלא כדי שיאלים הסורגמן לתרגם הפסוק שהוא מתרגם לו הפלגה פסוקים אם הוא מתרגם בגמיא :

המפטיר בנביא הוא פורס על שמע כו' : ד' פ

מעשה בעור עלמו מקנו לו חכמים זה שאחר שהוא מפטיר עצמו להפטיר ראוי הוא שיעשו על ידו אלו המעשים המצוותים והשהמפטיר בנביא קבן שלא תפסר לו לעבור לפני התיבה עד שיתמלא זקנו אבל לו רבו יורדין במקומו לאלו הדברים ויהיה כאילו הוא עצמו מפטיר בנביא כיון שהוא תלמידו לו בנו והכל שוה :

קטן קורא בתורה ומתרגם כו' : שם

קטן קולת בתורה אמר אחד מן הגאונים האחרונים כי זה אחר הפליטי ושרתה הוא שהיה שבנד שעליו נקרע הפליון ממנו עד שבחיטו ולבו נרלאן ערומין דמתרגמין ערוש ויקף שהם ויקף . ואין הלכה כדבי יהודה באמרו כי מי בלא דאה מאורות מימיו לא יקרום על שמע שלא פ"ש אלא נהנה מאורה שרלה נהנה המשלמים בשלם רוצה לומר הפעולה הבלים מאורה בעולם הזה . ותפסים נבע כדשות הכלה ובערבי פל"ג . ופולה ברשים דקים לחדומים שליבמין בסם פרוש ובערבי פו"ה . וכמו כן כל דבר שנוגע הידים אמנם אם היה רוב בני אותה העיר לבוש ידים מפני שהתעסקים באותו נבע מותר לו לעשות אם כשיו שהרי נפחלק העם מפני מעשה מפחלין בו :

האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין כו' : שם ע"ב

האומר ובריכוך טובים הרי זה דרך המינים כו' : ד' כה

על מנהו לא על אם יהו שי' שיש של הרלאם על מנהו לא על יד על אם יהו הרי זה דרך שרשים לפי שהוא הולך אחר לבון התורה אמם לפי דעתו . על בית לונקלי שיהלה לאותה אל ברותו לא כשיטו לא מיתן לאותה בשיטו . והמינים הם הכופרים בתורה בכל ואינם מאמינים אמנם לא הרים שבכתב ולא הרים שבפה ואין ראוי לומר יבריכוך טובים לפי שהאם יתברך מברכים לאותו טובים ורעים כמו שהתאב מי לא ירלאך מלך הגויים . ועל קן נפור יגיעו לחמיך לפי שהאמת אינו לד לתמיות מהאם יתברך באמרו לא תקח האם על הבנים אבל הוא נזירת הכתוב . ועל סוד יזכר שמך מפני שאמו נזכר אל סוד ועל רע כמו באמרו מברך על הרעה כשם שמברך על הטובה . ואם אחר מודים מודים המתקין לאותו מפני שבלאה כאילו שהרלאה לפני רשויות והאדלאה אינה אלא לאחד . והמכנה בעריות הוא שיכנה וישים כיעי הנסתר במקום כיעי הנוכח ויאמר במקום אליך ואתך ואחותך אחיו ואמו ואמותו . ואם הרגנם מזרשך לא האן להעביר לאולך ומזרשך לא אתן לאחיותיהם הנה הסך הלשון מתמעטין בכל וכוונת הפסוק לשם לאסור עצמם האולך :

מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם כו' : שם

ענין אבל הבאי הוא מה שבאנה מעצמו והוא מפסוק ויאמר משה אל אהרן עד שבוק ורלא משה אם העם ונאמר וכמו כן ויענו ה' לא העם ונומר ואלו הפסוקים אינם מתרגמין על הרלאם אלבור מפני כבוד אהרן . ואין מתרגמין ברכת כהנים מפני שאומרים זה יבא הכם פניו אליך ויראה להמון הסך מה באמר לא ישא פנים ואמר מעשה דוד ואמנון לא נקראין ולא מתרגמין אינה קוראה לשם באמר מעש' אמר נקרא ומתרגם כי כל מה שאול' אמנון שמש נקרא ומתרגם ומה שזכר אמנון בן דוד אינו נקרא ואינו מתרגם משום כבוד דוד וכשם האומר אין מפטירין במרכבה כדי שלא יבאלו ההמון בשמעו אותו ולא יוסיף לשם אלא שמש ופעם ל"ל הוא כבוד ליהושלים ובראלים והלכה כרבי יהודה ואין הלכה כרבי אלעזר :

אין פורסין את שמע ואין עוברין לפני התיבה כו' ד' פ ע"ב

לשון הכם ומקדשתי בתוך בני ישראל . ונאמר הקבלה כל דבר שבקדושה לא יהיה פחות מעשרה : ושרשין על שמע שיש שם הפרוסה והשלמה שיאל קודם ק"ש רוצה לומר שיסדר אדם אחר אחר ואהבה ושובין לפני התיבה הוא שיתמנה אחד להתפלל בקול ומעמד ומתבר הוא בהיו מתקבצים בני אדם לעתם לא בתם ובאין לשומדו שהיה אדם אחד ששמו ואחר לתם בש' מפרק הנסמל עמדו יקרים בחדו שבו יקרים שבו ואין מעריכין כל זה הפורת אל"כ הוי עשרה לו יחבר וכשיאמר אדם ערבי עלי והערבים שטוקים ודוחים הם כבר בלשון הפורס ואין לו לזה שמעריך מה שיבן אלא לאחרתו הכהן שמונה על ההקדשות יקח מאותה אחרות דמי הערך מגמתיב בו לפני עשרה מישראל ואחד מהם כהן שיסיימו כולם שא שם זה הערך ואם ירד לשוכה וקן כשאמר דמי ערכי עלי שהוא חייב כמה שיעמוד אותו כשבד הנמכר בשוק ויתן דמיו כמו שיתבאר בערכין ג"כ נריך זה שיעמוד אותו עשרה בני אדם ואחד מהם כהן ויתן כפי שעמדו הבו ענין באמרם ואדם כיוצא בכם שנינו בקרקעות חה שאמר שבשה וכהן אינו חנוני אבל אינו רצוי כי אם כם כ' מישראל דיו לפי שקרקע ערכים בנמים בה אלא כהן עשרה שנמים ובאם הקבלה כי כהן אחד בלבד יפסיק לו וכל מה שבמה כהן הוא רבוי אחר ריבוי לאמר ואמיל יפרלו :

הקורא בתורה לא יפחות מג' פסוקים כו' : שם

אם היו אלשתן אלא הרשיות כמו הפרשה שבשמיים כה אמר ה' חוס כה אמר ה' אלישים עצרים ושהה מה לי מה ונאמר כמו אלו הג' פסוקים לא יקראם כולם לאמרגמן ואחר כך יקרנם אבל קורא פחות אחד אחד אין מדלגין בתורה בשני עניים אבל בענין אחד כמו באחרי מות ואין בעשור לחדש מדלגין ובגמלים ואשלו מענין לענין והמגלי בפייטים אלא יפחות אלא כדי שיאלים הסורגמן לתרגם הפסוק שהוא מתרגם לו הפלגה פסוקים אם הוא מתרגם בגמיא :

המפטיר בנביא הוא פורס על שמע כו' : ד' פ

מעשה בעור עלמו מקנו לו חכמים זה שאחר שהוא מפטיר עצמו להפטיר ראוי הוא שיעשו על ידו אלו המעשים המצוותים והשהמפטיר בנביא קבן שלא תפסר לו לעבור לפני התיבה עד שיתמלא זקנו אבל לו רבו יורדין במקומו לאלו הדברים ויהיה כאילו הוא עצמו מפטיר בנביא כיון שהוא תלמידו לו בנו והכל שוה :

קטן קורא בתורה ומתרגם כו' : שם

קטן קולת בתורה אמר אחד מן הגאונים האחרונים כי זה אחר הפליטי ושרתה הוא שהיה שבנד שעליו נקרע הפליון ממנו עד שבחיטו ולבו נרלאן ערומין דמתרגמין ערוש ויקף שהם ויקף . ואין הלכה כדבי יהודה באמרו כי מי בלא דאה מאורות מימיו לא יקרום על שמע שלא פ"ש אלא נהנה מאורה שרלה נהנה המשלמים בשלם רוצה לומר הפעולה הבלים מאורה בעולם הזה . ותפסים נבע כדשות הכלה ובערבי פל"ג . ופולה ברשים דקים לחדומים שליבמין בסם פרוש ובערבי פו"ה . וכמו כן כל דבר שנוגע הידים אמנם אם היה רוב בני אותה העיר לבוש ידים מפני שהתעסקים באותו נבע מותר לו לעשות אם כשיו שהרי נפחלק העם מפני מעשה מפחלין בו :

האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין כו' : שם ע"ב

האומר ובריכוך טובים הרי זה דרך המינים כו' : ד' כה

על מנהו לא על אם יהו שי' שיש של הרלאם על מנהו לא על אם יהו הרי זה דרך שרשים לפי שהוא הולך אחר לבון התורה אמם לפי דעתו . על בית לונקלי שיהלה לאותה אל ברותו לא כשיטו לא מיתן לאותה בשיטו . והמינים הם הכופרים בתורה בכל ואינם מאמינים אמנם לא הרים שבכתב ולא הרים שבפה ואין ראוי לומר יבריכוך טובים לפי שהאם יתברך מברכים לאותו טובים ורעים כמו שהתאב מי לא ירלאך מלך הגויים . ועל קן נפור יגיעו לחמיך לפי שהאמת אינו לד לתמיות מהאם יתברך באמרו לא תקח האם על הבנים אבל הוא נזירת הכתוב . ועל סוד יזכר שמך מפני שאמו נזכר אל סוד ועל רע כמו באמרו מברך על הרעה כשם שמברך על הטובה . ואם אחר מודים מודים המתקין לאותו מפני שבלאה כאילו שהרלאה לפני רשויות והאדלאה אינה אלא לאחד . והמכנה בעריות הוא שיכנה וישים כיעי הנסתר במקום כיעי הנוכח ויאמר במקום אליך ואתך ואחותך אחיו ואמו ואמותו . ואם הרגנם מזרשך לא האן להעביר לאולך ומזרשך לא אתן לאחיותיהם הנה הסך הלשון מתמעטין בכל וכוונת הפסוק לשם לאסור עצמם האולך :

מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם כו' : שם

ענין אבל הבאי הוא מה שבאנה מעצמו והוא מפסוק ויאמר משה אל אהרן עד שבוק ורלא משה אם העם ונאמר וכמו כן ויענו ה' לא העם ונומר ואלו הפסוקים אינם מתרגמין על הרלאם אלבור מפני כבוד אהרן . ואין מתרגמין ברכת כהנים מפני שאומרים זה יבא הכם פניו אליך ויראה להמון הסך מה באמר לא ישא פנים ואמר מעשה דוד ואמנון לא נקראין ולא מתרגמין אינה קוראה לשם באמר מעש' אמר נקרא ומתרגם כי כל מה שאול' אמנון שמש נקרא ומתרגם ומה שזכר אמנון בן דוד אינו נקרא ואינו מתרגם משום כבוד דוד וכשם האומר אין מפטירין במרכבה כדי שלא יבאלו ההמון בשמעו אותו ולא יוסיף לשם אלא שמש ופעם ל"ל הוא כבוד ליהושלים ובראלים והלכה כרבי יהודה ואין הלכה כרבי אלעזר :

סליק פירוש המשניות להרמב"ם: ממסכת מגילה

משקין בית השלחין במועד ובשביעית בין במעיין שיצא כו' : ד' ג
בלה סקבלה כי תלו על מועד אסור בעשיית מלאכה ומשנה "הקרע תולו על מועד שמים בין כל מועד ומועד וקבלו שם מלאכות מיוחדות שמותר לעשותם במועד ומלאכות מיוחדות שאסור לעשותם במועד ו"ל שיש כוונה המסכת. ומן הדברים שמותר לעשותם אין כל דבר שאם מרחיק אותו לעשותו עד לאחר המועד יהיה לו הפסד גדול כמו שנקרעת הארץ שלמעלה וכיוצא בלבן הכמים בית השלחין ומרעים עיר מעליר מפני שיש לאלה ברוב ואם ירחיק גלי מים יפסדו כל שלוחים ובלבד שלא יהיה בהשקאתם טורח הרבה אבל אם יש בו עמל הרבה אסור לעשותו במועד ולפיכך אסור להשקות הארץ הנמצאה במועד ממי הקילון וכיוצא בדבר ואם המים המסוגים במקום נמוך לפי שצריך להשקות מהם גדלי ירק בו עמל הרבה זהו ענין קטן כלומר בוד ממוק. וכן מי גשמים שמתקבצים מהם גנאים וכשנמשים נוסקים ישתו המים הבאים לגנאים וינמרך להשקות מהם גדלי. ושניהם הוא שיחסור שביב שיקרי שלילות מסירות קטנות ויתקבצו מהם המים ובכר קדם לך נתעניות עג עונה :

רבי אליעזר בן עזריה אומר אין עושין כו' : שם
אמת המים היא שוקת המים ואסור לחסול אותה בכנה בעיתה לפי שהוא מתקן אם הארץ שבגדה ואדע כי היא מתלהלת בלחלות המים ואמיתה. וכבר ידעת ומבאר לך בבריתא כי כל שבתי הארץ והשלוות הם לסרוין בעיתה שאמר ובבתה שלהן. ומתקנין אם שמקולקלות פי' מיוסף לתמיקן ויהיו מתוקנין בהון. וקלקולי המים מה שנפסד בגרילות המים מותר להקן ולהשותן ואם רבים נריכין להם לאותן הבריכות כגון המשיחה שמותים מהם רבים מותר לחסול אותן בתולו של מועד. וכל גרמי הרבים הם כגון קלים הקולים והשוולת הדרכים המקולקלים ובגין הגשרים והזגמתן. והממונן יוצאין לעקור הכלאים בתולו של מועד כי שבירות הטוקרו תוכה של ב"ד ולוקחין אותו הבירות מתרומת הלשכה ובני אדם בתולו של מועד בטלין ומפרין כאל ויש בזה ביות לתרומת הלשכה והלכה כחכמים :

ראב"י אומר מושכין את המים מאילן לאילן כו' : ד' ו' ע"ב
מושכין אם המים מאילן לאילן הוא שמושכין אם המים מעיקר אילן זה לעיקר אילן אחר. ואם היתה כל הבדה ממונגת מותר להשקותה כי אותה הבשקיה לוקה נרלים בו. חרשים שלא שמו לפני המועד לא יעקר במועד לפי שהם גריכים מים רבים. וכבר אמרנו כי כל דבר שיש בו עמל הרבה אסור בעשותו והלכה כרבי אליעזר בן יעקב :

צדין את האישות ואת העכברים משדה האילן כו' : שם
שהוא הוא מין ארץ אילן לו שיחים הו הבריה מפסדת האילנות ובדם הלבן הוא מרעים חולעין אותו ואין בו אילנות ואסור לדד אותן בדם הלבן אח"כ הוא בקרוב לבדם האילן שמא ישבכו אותן האישות לבדה האילן ויפסידו אותו לפי שאין לבם בבדה הלבן מה שיפסידו. ואמרם כדרכו הוא שיחסור חפירה בקרקע ותולה בה מלבה. והלא כדרכו הוא שיחסור חפירה אלא כדרך חפירה והוא שתוקעין יתדות בקרקע ועוקרין אותן ויצאר הקרקע חסר. ומקרין אם הפרלה הוא שמשים האבנים או הלבנים ע' על גב ז' ולא יהיו בשים ולא יסיד בפיד זה בכותל ניחם אבל אבל אם נפרץ הוא כדרכו והלכה כחכמים :

רבי מאיר אומר רואין את הנגעים בתחילה כו' : ד' ז'
ועוד אמר ר"מ מלקט אדם עצמות אביו ואמו כו' : ד' ח
כבר ידעת כי מן הנגעים ר"אמר אם בסם בסם והסגירו סכון ז' ימים ומסם ר"מ אם בסם בסם והסגירו ז' ימים שנים ומחלוקתם הוא בראשון בהסגר ב' ר"מ אומר כ"ל ראה אותו פעבר אומר לו טהור אמה ואם ראה אותו שנמשך אותן וזהו מנין אמרו לשקל אבל לא לשמעיל. וחכמים אומרים מתחמרו לטהרו או לטמאו דהיון ארחבו על כל שנים יש לו לדון ואומר טהור או טמא ואין לו לשנות. ולפיכך אינו רואה בחודש כדי שלא יטמאו ודאי בחודש ואם אמר ומפה המנהג. וכך אין שופדין אם סמא ל' יום קודם הסודש כדי שלא יבא הסודש וסוא מתאמא ותוצא מפני הסטוריות אמילתו ואין הלכה כר"מ בנפי הסלוטים :

אין חופרין כוכין וקברות בחודש אבל מתאבין כו' : ד' ח ע"ב
סוכן הוא שחופרין בקרקע קברים. וקבורה הוא שנטין קבר על גבי קרקע ואסור לעשות קבר לקבור בו אם אם לאחר המועד ומתאבין הוא שיוסיף באותן הקבר ובראבה אחר הסורה. ובגרבה הוא חסיר' בלוקן שנוטין בו אם הפסנו ותמיהו ואין הל' כרבי יהודה:

אין נושאין נשים בחודש לא בתולות ולא אלמנות כו' : שם
אמרו אפי' בשמחה היא לו הפעם לאסור ליקח אשה בחודש כי הישקר אצלנו אין מפרנין שמחה בשמחה ולפיכך אין לערב שמחה הגדל בשמחה אחרת. ובכשיאי אשה הוא שבכתול שיהיה ונעבה מפעבותיה עבותה כדי שלא יתמאנו ותשיש בפיה לבע כדי שנראים אחמה ואסור בשאר אמקומות מנוסה ואפילו בשאר ולל אחמה לזה אחר בחודש. ואיה מנהג אבותיה הקבעה שלהם בשיהי קרובה לבנות בסרי פוטלות בארם בסד וכיוצא. בו מן הדברים שיתמנו הבאר כדי לבטל דם ידוקן וסיו נחתין אמו שמחים אחרים כדי לפנות נקבי הבנה הקמנים כדי לבטל לא הבאר ורבי יהודה סיה אומר זה בחודש לאם שיש בו מן המעוף ואין הלכה כרבי יהודה :

דהחדיוטו תוצר כדרכו והאומן מבליב ומסרגין כו' : שם
בהחדיוטו הוא מי שאינו בקי במלאכה הפחדים ונדרו כאן הוא שאינו יכול לבנין אחרת בשאם שלקח בשעת הסיר הבגדים ומבליב הוא מחזיר הפילה שאינה שוה אלא כשיש הבלב. ומסרגין אם הסמות הוא שמוסרין הבלים בחודש ובדוחב בחרבע כרשי הסמה. ואם אמר רבי יוסי אומר אף מחמתין ר"ג מחמתין אבל לא הסרגין. ומחמתין הוא שמוסרין אותן בשבן רשות עד שיחמתו בחוק ויחקשו כמו שעדים שפוטשים ואין הלכה כרבי יוסי :

מעמידין תנור וכירים וריחיים בחודש כו' : דף י
מכבסין שיהו ומנקרין הריחים ואין הלכה כרבי יהודה :

עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה חדיוט כו' : ד' יא
מעשה הדיוט כמו שקדם זכרו שיהו הלבנים ע' על גב ז' אלא שיש. ומשין אם הסדקין פי' בכשין ומחליקין הסדקין של גב כדי שילכו הנים ולא ילדו לבים דרך אותן הדקין. ואמרו ומעגילין אותן בשין מעגלה בדד לא כרגל אבל לא במחלגים ומחלגים כלי ברזל שהבגדים מחליקין בו ובלשון עברי מקלש. ואיר הדלת יהודה היא כמו עלי הבכסה של ברזל והוא קטן. ונטר יהודה. ומנשל דבר שמגרים בו הדלתות. ופי' אלא יכין מלאכתו במועד שלא יתעצל קודם המועד במלאכתו ויפסין לעשותם במועד :

פרק שני

מי שהחמיץ את זיתיו ואירעו אבל או אונס כו' : שם ע"ב
רלה לומר שהפעותו אלא עמדו הלומים בהגלם נמו. ואמר לאחר המועד ולא אמר אחר הלכל לגמרך מהדברים שאסור לאדם לעשות בידו בימי אבלו כמו הסיבה ידיו שהוא מותר לעשותן בתולו של מועד. וקורה לתשובה שיעמדו הדיתים הבחיה הרלשונה בלבד. ואלף הוא שיגרוף אותם מן הבור. ונומר הוא שיהיו הדיתים כדי שיצא מהם כל הנמן. וגם הוא שיעמוד פי' החכמים והלכה כרבי יוסי :

וכן מי שהיה יושב בתוך הבור ואירעו כו' : ד' יא ע"א
לימותים פי' שיכסה אותם בגבים והלכה כרבי יוסי :

מכנים אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה כו' : ד' יא ע"ב
פי' יאכלו אבל"ב. מלחנדין לו כל אותו שמגנן ומוצין אותו הפקר :

אין לוקחין בתים עבדים ובהמה אלא לצורך המועד כו' : ד' יא ע"ב
אין מפנין מבית לבית אבל מפנה כו' : שם
מבית לבית פי' מבית זה לבית אחר ואחר מפנה הוא לחלוה לזה לומר במפנה אותן לבית אחר שבלאותו חלל וכשסלים הם לצרך המועד כגון כרים וכפסות ומלעות וכלי אכילה ושתיה ממילן אותן מבית הלוחן :

מהפין את הקציעות בקש ר' יהודה אומר כו' : שם ע"ב
מעמין פי' שטפלין אותם זו על גב זו והוא קרוב לגמן ערבי וכן אמרו בפירות הטוה אותן כמין כרי. הקושות מוכרי הדיסים גרסים. ונרסות מוכרי עולין גרסין. וכבר ידעת כי כעולין הסדיסים נקראין גרסין ורבי יוסי אומר הן הדמיון של עלמן שלא מוכרין לעולם ואפילו גרסה ואין מומרין ואין הלכה כר' יהודה ואין הלכה כרבי יוסי :

פרק שלישי

ואלו מגלחין במועד הבא ממדינת הים כו' : ד' יג ע"ב
מה שאמרו על כל אדם שאלות ובגדים בחודש כדי שלא יסבוהו לאחר גילוחן וכבוס בגדיהם עד תלו של מועד שיהו בגלים מאלאכתם ויבא יום טוב ראשון ואין מתקנין לוים טוב והבא ממדינת הים בחנאי שיפרש לוים בשמורה לו בדבר אליך. אבל אם הפרים להתעסק בלבד לא לעסק אחר אסור לגלח. וממדה אסור לגלח בימי ידיהו. ומי שנטמא לחכם הוא שמפנע שלא יגלח זמן ידוע ולא מדמן לו חכם שיחיר לו מדו אלא בשוך המועד. וכבר ידעת דין הסורה בחגלחת ראיר ומעורע. והשולה מעומאתו לפרחיה כמו מי שהיה מעמא בי"ם ולא שלמו ימי סהרתו אלא בשוך המועד כגון ממא מת לו בא על מדה וכיוצא בו :

ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביית כו' : שם
מעשות הספר. הם הדדים שמגנבין בהם הדים. חם הסאמר אינו אלא בבגדים שלבו של הסבן אבל בגדי הסבן בלבד מותר לכבסן במועד לפי שהם מחלכלכין מהרה כי אפילו הכנוסים קודם יום טוב צריכין לכבס אפילו בחולו של מועד. ומי שאין לו אלא אחד מותר לכבסו במועד מלאם מן שיהיה הבגד :

ואלו כותבין במועד קידושי נשים ניטין ושוברין כו' : ד' יח ע"ב
שוברין. מפני המחלוקות והחלוקות הטעלות בין בני אדם הטעלין ומתנין זה בזה. דייקיר. הוא מן מתיר הטעמות ומלך זה הבלה לא הבא לאחקה לאיות ואיה מתנת שכיב מרע והאחרונה שהוא שיתר עלים בכתוב. ואראחטל. בכר נתבאר דברו במסכת שביעית. אגרות שום. הם עומת מעמים ב"ד קרקע ומעבירין אותם לבעל חובו. אגרות מזון. הם שמוכרין בית דין הקרקע לתתן אחמה ואכנות ובוהכין בזה המעמה בית דין. ומפרי גרוזין. כמו שנאמרו זה מורר לו אחד וזה מורר לו אחד כמו שיתבאר בסנהדרין. גזירות ב"ד. מתנו נאר דין. אגרות של רשות. כאנים שמולאין בני אדם זה לזה ממקום למקום :

אין כותבין שטרי חוב במועד ואם אינו מאמינו כו' : שם
אם אין לו אם יאכל סתם ומוכר כדי פרנסתו. והלכה כרבי יהודה :

הקובר את מתו ג' ימים קודם לרגל בתלה הימנו כו' : ז' יט
אמר הסלכה הקובר אם מתו אפילו אמה אחת קודם הרגל בתלה ממנו גזירה שנאמר ומנין שלה ואיתה מאמקום שיהשבו מהלל אלאים ושליה לאמין ואיתו מאמיתי הבלנות. כי הסיקר אלגלו דברים בגלאמה מהג כגון שמתים המסה והמילה בחמין ופרישת הרגלם כי כל זה אסור בגאבל ואפילו בשבת. אבל לרגל מאמיתי אל"ם ואין מהגין בו דבר מאבילות. ואיכן עולין לפי מכשילתו שבאמה ימי אבילות ואל הרגל אחר כך בתלה גזירה אלשים יום כמו שנזכר ולא נאמר כי מנין ימי הרגל בלבד אמלא לאמין אלשים וכמו כן רגל אחר שלה לאמין שבאמה אבל נאמר מתבטל גזירה שבאמה לגמרי כמו שיתבאר. ואם נקבר אחר בשוך הרגל אינו מתבטל ימי הרגל מיום הבאבות :

ר"א אומר משחרב בית המקדש עצרת כשבת כו' : שם
הלכה כחכמים בשמרים עצרת כרגלים וכרבן נמטל בשמרו ולא שבאה ויום הכיפורים כרגלים

(הקרבת מועד יהיה אחר קרבן הפ"מ ואין פיוטים שמין וכו' פ"ל) :

כרגלים. וכשקובר המת מתו לשלו שעה אחת קודם חג הפטות בשלה מתנו גדרת שבעה והבעה ימי הסתו נחבנין ויחשב אחר הרגל שעה עבר יום להשלים שלשים יום וכן אם קבר מתו לשלו שעה אחת קודם עברת לא לפני יום הכפורים ולשם בשנה יחשוב אחריהן שעה עבר יום לפי שהן כרגלים. ולשיך כשנקבר לפחות שבעה ימים בשלה מתנו גדרת שלשים. אבל מי שקבר מתו לשלו שעה אחת קודם חג שסוכות חג שלה מתנו גדרת שלשים. רגל ובשבעה ימי הסתו השמיני של חג יעלו לו לתוך שבעה ימים לאחרים כי השיקר אלו שמיני של חג רגל בפני עצמו ולא יסתרו לאחר שמיני של חג אלא בשבעה ימים מכל הפלגים יום. והקובר אם מתו ברגל אינו חייב בהבילות עד יום האחרון של חג ר"ל יום טוב שני של שמיני עצרת ויתחיל לחשוב מתנו ואחר כך שבעה ימים ויתחייב בשאר שבעה גדרת שבעה ואח"כ יתחיל שלשים יום מיום שמת בו אמת ויתחייב בשאר הדברים אחר הסעודה בגדולת שלשים וגדרת שבעה הוא מה שאנחנו אומרים. כי כל שבעה ימים חייב בכפיית המשה הוא שלא ישים בגדיו מפני אלא כשייר. ואסור בתשמיש המטה. ובנשילת הסנדל ובעבודת מלאכה בגלוי ובשאלת שלום. וברהילה בחמין אשלו מקצת נטוי וברחילת כל נטוי בגוף. ואסור בשרה. ולקרות בתורה ובתפלה ובגמרא. וחייב בעמידת הרלשן הוא לומר שיבשה רחמו ויעבשה על שמה. ואסור לבטל את הקרבן. ואסור ליטול שפורים בכלי ואיסור שמתו ואשלו מעבר עלו בשעת המלחמה. ואינו רשאי לבנות בנדיו. כי אלו הדברים הם סוכה על האבל כל שבעה. ומה שאמר נחיך לדעת כי יום רחמון אסור לו להניח תפילין ולאכול קדשים כמו שבארנו בשבתות. וחייב לישב על המטה לארץ על הארץ. ואינו אוכל מעלו. ושלשה ימים הראשונים אסור בשלמה מלאכה ואשלו בשתר. ואם מתמן לו שלום אינו מחזיר אלא שיאמר לשם אבל הוא. וגדרת שלשים שבה דברים וסס. אלא יגלח שערו. ולא יגבה בגד לא חדש מנוקן ומוחלק. ואינו מאחה הקרע בקרע על המת. ואינו שולך בשחורה. וכן אמרים מירושלמי על כל המתים אסור ללבש בשחורה עד שלשים יום. על אביו ועל אמו עד שיעברו בו חבריו ויאמרו לו לך עמנו. אסור לו לשתות בשמחה מרשות כל שלשים יום על אביו ועל אמו פרים עבר אחד. ואסור ליפות אשה בשיר ולשמע מתמו עמה והוא אמרים כל שלשים יום לנשואין. ויש בגדרת שבעה עבר דבר הבנאלים לי שבה:

אין קורעין ולא חולצין ואין מברין אלא קרובין של מת כו': ד' כ' ע"ב

אין מוליכין לבית האבל לא בטבלא כו': ד' לז

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת מועד קטן

פירוש המשניות חגיגה להרמב"ם

הכל חייבין בראייה הוץ מחרש שוטה וקטן כו': ד' כ

רשאים הוא מה שאמר הש"ם ילמד כל זכות. ולשיך זו המצוה אין מחיבות בה נשים ופוטמוס ומקדונינוס: ואמר אם פני שאחון ר' מי שאין לו אלא אחון אחד ילא עבד ולשיך הנעבדים שפורין. ואמר שאם רגלים אע"פ שרגל הוא המועד אבל לפי מה שאמר רגלים ולא אמר פעמים כמו שאמר במקום אחר ובאה הקבלה שהוא רומז שזו המצוה אינה תובה על מי שאינו יכול ללכת ברגליו ולשיך ילא זקן וחגר וחולה. ושוד אמר לרמות אם פני ר' אלעזר ולשיך אינו תובה אלא על מי שהוא רואה ילא סומא ואמר בתנות הקבל לאמצן יאמצו ולאמצן ילמדו ולמדנו מזו הרלשים שהיא בשנה הבמיעית לכל רלשיה שאינה תובה על הפורה לפי שאינו למד. ולא על חרש לפי שאינו שומע ואם חלאם רגלו אחת לא ינוח אחת לא ינוח אינו חייב ברלשים לאחרו רגלים. ואמר בהקבל באחיהם ואמר לרמות שאחיה הרלשיה שלמה. ואמרו הכל חייבין ברלשיה להביא מי שאינו עבד ואינו בן חורין וכבר הודעתיך כי חבר מזה הדעת והדין אלינו אלא נמה אדם אינו עבד ואינו בן חורין אלא יצטור אדונו:

ב"ש אומרים הראייה שתי בשם וחגיגה כו': שם

אמר ר' לא ילאה אם פני ר' ביקש רוצה לומר שיביא קרבן עולה בידו בשעלה לחג ואלו העולות שם הנקבלות עולם רלשיה ונקבלות ג"כ רלשיה בחסרון אלא שולה. ואין לה שיעור לעולה בריבוי לאם באמר הש"ם אם בשהגה יחד אבל אין רלאי לשיחה פחות מעולה בשעה כסף והוא משקל שבה עבר שעורות מכסף. והחגיגה הוא מה שאמר ומצוחה אחרו חג לה' רוצה בזה שיביא קרבן שלמים ואלו הבלמים נקבלין חגיגה ב"כ אין לשם קנבה ולא שיעור לעולה ואין רלאי שיהיו פחות מעשי כסף והם שתים ושלשים שעורות מכסף. וג"ש אומרים כי השולה צריך שתהיה מדמים יותר לפי שהוא כולה לאש. וג"ה אומרים כי שלמים יהיו הדמים שלהם יותר לפי שיש בהם חלב לאש וחלב לבעלים וחלב לכהנים ואלו הרלשות והבפחות ופעמים יקבל המקום הזה מלבנידם. ודע כי המצות שחייבן בשן יבראל ברגל שלאש והם הרלשים והיא קרבן עולה וחגיגה והיא שלמים כמו שביארנו. והשמחה והיא ג"כ שלמים ונקבלין שלמי שמחה ואין לשם נדר ולא שיעור יחוש ואין תובה על הנשים ועל האנשים ועליהן אומר נשים חייבות בשמחה ולשון הבורה חבמת שלמים וגו' ושמחת לפני ה' אלהיך חכור זה:

עולות במועד באות מן החולין והשלמים כו': ד' ז' ע"ב

כבר ביארנו זו המצוה ושיבשה כך. שולה הדברים ונדבות במועד באות. ביום טוב אין באות. ושלא רלאה בשה ואשלו בי"ש. וכשהיא בשה אינה באה אלא מן החולין. ושלמי שמחה באין אף מן המעבר. ולולה בזה המעבר מעות מעבר בני וכבר באתנו שלמי שמחה. ומה שאומרים בית הלל מן המעבר רוצה בו שהוא מותר להביא שלמי חגיגה ממעות מעבר שני ובשלמי שיבוא אחרונה לחגורה מן החולין לפי שבכבר באתנו כי חגיגה תובה. והעיקר אצלנו כי כל דבר שהיא תובה אינה באה אלא מן החולין. ומה שפרש יום טוב הראשון של פסח

אמרו אין קורעין אלא קרובין אל מת רוצה לומר בחלו אל מועד. כי המתים הם מדברים בדברים שמותר לעשותן בחלו אל מועד. אבל אלא בחלו אל מועד כל הרוצה לקרוע בגדיו ולחלץ מנעליו אין מונעין אותו. ועוד זה שאמרנו שאין קורעין בחלו אל מועד אלא הקרובים בשאין אם מכ לא מדם בבר לו לאו שומר בשעה נטילת המתה כי השיקר אצלנו הכם שאם אל קרוביו ואבל קרובים עליו ואמנו כן מדם בבר. ועוד יש לנו שיקר אחר כל השומר בשעה ילאם נעשה הייב לקרוע. ואצלנו ר"ל בבלו חלאת כתף. וקרוביו הם החייבין בלאלאת. ובשם הלאחים כולם אין אבריה אין נקבה אין מנאו מקום אין בבנו מאב והבנים אין אבריה אין נקבה והבעל והלאבות ושלשה אלו כולם חייבין בלאלאת קלאם על קלאם. וקריעת הבגדים מכלל מוצי הלאלאת. ואחרי הקרע בדרך קלרה מה שאנחנו לך. והוא שיקרע שאם מן הבגד שאלון בלבד ויקרע בכלי ואינו צריך להבדיל בשם הבגד ויש לו לבגדים יהיו בשמים אחם בגדיו ויקרעם ואינו חייב לקרוע אלא בגדו ר' ואולי לאחר ר' ואולאה לאחר ר' ולא זה חייב על כל המתים חוץ מאביו ואמו ורבו אבל על אביו ועל אמו ועל רבו בלאמרו פורה קרע ואשלו לאחר ר' ויקרע כל בגדיו עד שיגלה לבו ויקרע בידו ומבדיל קומי שאם ויקרע מבחוץ ושולל לאחר שלשים יום ואינו מאחה לשלם ודע כי כל קרייה לאינ אלא משמר. ואם החליף בגדו הקרוע בבגד אחר אינו חייב לקרעו אע"פ שהוא בחוך שבעה אלא על אביו ועל אמו אלא יהיו פניו כל ר' אלא בגדים קרועים ובשבת מחזיר סקרע לאחריו ומכרין הוא משמיש הארלים לאבלים לפי שהיא לאסור לחכול מעט יום לעשות כמו שבארנו. ואסור לאבל ליסב ע"ג ממה כל ר' אלא בשבת לפי שהוא חייב בכפיית המטה כמו שבארנו והבלים להבחוש ולגמוא אין מכרין אותו בשאר אלא על מטות זקוקות כמו שהיו יושבין קודם על מטות זקוקות וכן בגלא ואסקטיגא וקנין הם כלים הבנוים כמו כלי כסף וזהמיהם לפי שאינו מטיין אלא הפרים ושכיבו ולשיך הסקיבו שיהיו הכל מביאים בכלים של ערבה שבן מתלאים ביד הבשיר והעני:

אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד כו': שם

נשים במועד מעבות אבל לא ממפרות כו': ד' כ' ע"ב

ולא של כיס לעולם. ר"ל לא במועד ולא בחול. ואל אם אמרו אותו במועד בלבד אלא להרגיל אם ההספד בחומר על הדבר שאמרנו בפרק לשון ואין אלכה כרבי שמעון:

אמרו אין קורעין אלא קרובין אל מת רוצה לומר בחלו אל מועד. כי המתים הם מדברים בדברים שמותר לעשותן בחלו אל מועד. אבל אלא בחלו אל מועד כל הרוצה לקרוע בגדיו ולחלץ מנעליו אין מונעין אותו. ועוד זה שאמרנו שאין קורעין בחלו אל מועד אלא הקרובים שבאין נטילת המתה כי השיקר אצלנו הכם שאם אל קרוביו ואבל קרובים עליו ואמנו כן אדם בבר. ועוד יש לנו שיקר אחר כל השומר בשעה ילאם נעשה הייב לקרוע. ואצלנו ר"ל בבלו חלאת כתף. וקרוביו הם החייבין בלאלאת. והם הלאחים כולם אין אבריה אין נקבה אין מנאו מקום אין בבנו מאב והבנים אין אבריה אין נקבה והבעל והלאבות ושלשה אלו כולם חייבין בלאלאת קלאם על קלאם. וקריעת הבגדים מכלל מוצי הלאלאת. ואחרי הקרע בדרך קלרה מה שאנחנו לך. והוא שיקרע שאם מן הבגד שאלון בלבד ויקרע בכלי ואינו צריך להבדיל בשם הבגד ויש לו לבגדים יהיו בשמים אחם בגדיו ויקרעם ואינו חייב לקרוע אלא בגדו ר' ואולאה לאחר ר' ואולאה לאחר ר' ולא זה חייב על כל המתים חוץ מאביו ואמו ורבו אבל על אביו ועל אמו ועל רבו בלאמרו פורה קרע ואשלו לאחר ר' ויקרע כל בגדיו עד שיגלה לבו ויקרע בידו ומבדיל קומי שאם ויקרע מבחוץ ושולל לאחר שלשים יום ואינו מאחה לשלם ודע כי כל קרייה לאינ אלא משמר. ואם החליף בגדו הקרוע בבגד אחר אינו חייב לקרעו אע"פ שהוא בחוך שבעה אלא על אביו ועל אמו אלא יהיו פניו כל ר' אלא בגדים קרועים ובשבת מחזיר סקרע לאחריו ומכרין הוא משמיש הארלים לאבלים לפי שהיא לאסור לחכול מעט יום לעשות כמו שבארנו. ואסור לאבל ליסב ע"ג ממה כל ר' אלא בשבת לפי שהוא חייב בכפיית המטה כמו שבארנו והבלים להבחוש ולגמוא אין מכרין אותו בשאר אלא על מטות זקוקות כמו שהיו יושבין קודם על מטות זקוקות וכן בגלא ואסקטיגא וקנין הם כלים הבנוים כמו כלי כסף וזהמיהם לפי שאינו מטיין אלא הפרים ושכיבו ולשיך הסקיבו שיהיו הכל מביאים בכלים של ערבה שבן מתלאים ביד הבשיר והעני:

אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד כו': שם

נשים במועד מעבות אבל לא ממפרות כו': ד' כ' ע"ב

ולא של כיס לעולם. ר"ל לא במועד ולא בחול. ואל אם אמרו אותו במועד בלבד אלא להרגיל אם ההספד בחומר על הדבר שאמרנו בפרק לשון ואין אלכה כרבי שמעון:

פירוש המשניות חגיגה להרמב"ם

הכל חייבין בראייה הוץ מחרש שוטה וקטן כו': ד' כ

רשאים הוא מה שאמר הש"ם ילמד כל זכות. ולשיך זו המצוה אין מחיבות בה נשים ופוטמוס ומקדונינוס: ואמר אם פני שאחון ר' מי שאין לו אלא אחון אחד ילא עבד ולשיך הנעבדים שפורין. ואמר שאם רגלים אע"פ שרגל הוא המועד אבל לפי מה שאמר רגלים ולא אמר פעמים כמו שאמר במקום אחר ובאה הקבלה שהוא רומז שזו המצוה אינה תובה על מי שאינו יכול ללכת ברגליו ולשיך ילא זקן וחגר וחולה. ושוד אמר לרמות אם פני ר' אלעזר ולשיך אינו תובה אלא על מי שהוא רואה ילא סומא ואמר בתנות הקבל לאמצן יאמצו ולאמצן ילמדו ולמדנו מזו הרלשים שהיא בשנה הבמיעית לכל רלשיה שאינה תובה על הפורה לפי שאינו למד. ולא על חרש לפי שאינו שומע ואם חלאם רגלו אחת לא ינוח אחת לא ינוח אינו חייב ברלשים לאחרו רגלים. ואמר בהקבל באחיהם ואמר לרמות שאחיה הרלשיה שלמה. ואמרו הכל חייבין ברלשיה להביא מי שאינו עבד ואינו בן חורין וכבר הודעתיך כי חבר מזה הדעת והדין אלינו אלא נמה אדם אינו עבד ואינו בן חורין אלא יצטור אדונו:

ב"ש אומרים הראייה שתי בשם וחגיגה כו': שם

אמר ר' לא ילאה אם פני ר' ביקש רוצה לומר שיביא קרבן עולה בידו בשעלה לחג ואלו העולות שם הנקבלות עולם רלשיה ונקבלות ג"כ רלשיה בחסרון אלא שולה. ואין לה שיעור לעולה בריבוי לאם באמר הש"ם אם בשהגה יחד אבל אין רלאי לשיחה פחות מעולה בשעה כסף והוא משקל שבה עבר שעורות מכסף. והחגיגה הוא מה שאמר ומצוחה אחרו חג לה' רוצה בזה שיביא קרבן שלמים ואלו הבלמים נקבלין חגיגה ב"כ אין לשם קנבה ולא שיעור לעולה ואין רלאי שיהיו פחות מעשי כסף והם שתים ושלשים שעורות מכסף. וג"ה אומרים כי השולה צריך שתהיה מדמים יותר לפי שהוא כולה לאש. וג"ה אומרים כי שלמים יהיו הדמים שלהם יותר לפי שיש בהם חלב לאש וחלב לבעלים וחלב לכהנים ואלו הרלשות והבפחות ופעמים יקבל המקום הזה מלבנידם. ודע כי המצות שחייבן בשן יבראל ברגל שלאש והם הרלשים והיא קרבן עולה וחגיגה והיא שלמים כמו שביארנו. והשמחה והיא ג"כ שלמים ונקבלין שלמי שמחה ואין לשם נדר ולא שיעור יחוש ואין תובה על הנשים ועל האנשים ועליהן אומר נשים חייבות בשמחה ולשון הבורה חבמת שלמים וגו' ושמחת לפני ה' אלהיך חכור זה:

עולות במועד באות מן החולין והשלמים כו': ד' ז' ע"ב

כבר ביארנו זו המצוה ושיבשה כך. שולה הדברים ונדבות במועד באות. ביום טוב אין באות. ושלא רלאה בשה ואשלו בי"ש. וכשהיא בשה אינה באה אלא מן החולין. ושלמי שמחה באין אף מן המעבר. ולולה בזה המעבר מעות מעבר בני וכבר באתנו שלמי שמחה. ומה שאומרים בית הלל מן המעבר רוצה בו שהוא מותר להביא שלמי חגיגה ממעות מעבר שני ובשלמי שיבוא אחרונה לחגורה מן החולין לפי שבכבר באתנו כי חגיגה תובה. והעיקר אצלנו כי כל דבר שהיא תובה אינה באה אלא מן החולין. ומה שפרש יום טוב הראשון של פסח

ספוקה מפנינו ולא יהיה נריך לפירוש אלא שרומזין לו בדברים והוא שובר בהן שברינו ומיקל דעתו. חס ושלום לחדם מוסרים לו דברי מרקים לפי שיש שם מעשים הרבה ומלילו בהשלים מנני אדם ואם פירש לוחם אדם בלשון ודומם בדמיונות ויקבו ויצא מן הכוונה. ומתוך מתי מה שנאבר לו לפי מהשבתו ממש מרפשי מדברי החכמים והוא שהם מבינים במעשה בראשית החכמה המבינית והשמעקה בהחלות המציאות ודומים במעשה מרכבה חכמת אלהים שהוא הדבר בכל המציאות ומציאות הבורא בדיעתו ומחריו והיוב כל הנפלאים ממנו והמלאכים והגשם והשכל הדבק באדם ומה שיהיה אחר המיתה ולפי שנדלו אלו החכמות הנשים הטבעיות והאלהיות ורואי לבם לחיותם גדולות ומנשו מלגמדם כשאר החכמות הלמודיות. ועודם כי כל אדם נמנעו משעוקק לכל החכמות כולם בין יהיה שפע לו חכם והחדם על כל פרט מחשב באלו הפני חכמות בתחילה מחשבתו ויפלים מחשבתו עליהם בלי החחלות וגלי מדרעות בחכמות מנע זה ללמדם והחיל עלו ואמר לבחמד פחוו המעשה ,עמו בהתחלת הגלי הקדשות כמו שבארנו כל המסתכל בחרבנה דברים וכו'. ואמר לבחמד המעלים שכלו ומהשבתו בדברים האלהיים בדמיונו המופשט בלי הקבלה בחכמות. כל אלא חס על כבוד קונו ראוי לו לא לעולם פירוש כי שעדדו מן הטמונים וחיזוקו כשאר בעלי חיים טוב למלאשתו המציאותו אדם מפני שמבקש לדעת הדבר מדע מדרכו ואל מה שאינו בטבעו כי לא ידמה מה למעלה ומה למטה שהם מנלאים וכשילה הלדם הפרוש מן החכמה להשוב עוד בידע מה שעל הטמים ומפחה לחרן בדמיונו הנשאר שהוא מדמה לוחם כמו בים ומעלתה וכמו כן הסיה קודם שנברא הטמים ומה שיהיה אחר שיפסדו הטמים תולה אותו אז המחשבה אל הטבעון ומחשון הלבב. ומנין זו המלה המסומרה ומה בחזר האלהים בחתרים כל אלא חס על כבוד קונו כולה בו מי שלא יחוס ויחמול על שלו כי השכל הוא כבוד הנפש ומלוא ידע שיעור שאבר לך אלו הענקים כולם בחסכת כלים ובחסכת הרבות. וכן אמרו מי אלא חס על כבוד קונו זה העובר עבירה בסתר. ואמרו בחקום אחר אין המגלחין מגלחין עד שיבינו בכן בוה בחוה מה אמת כי בעת הבלוה אחוה שחסיה אין הבכל אלם. ומה שהבטיל זה הענין בזה המקום הוא קדם לו לפי פורש. וכן מנשו בגמרא ללמדם בפרהסיא והאיבו על זה מאד ויעלו שילמדם האדם ביום לבין עלמו ולא יגלם לאולם ופסקו זה לאמר שלאם שאמרו בזה הענין על דרך מעל דבר וחלב אחת לשוף:

יוסי בן יועזר אומר שלא להסוך כו': דף מו

אמרו יגלא מנחם רוה לומר יגלא מבית המדרש לעבודת המלך ולא שמעתו לו דעת בשמיכה ביו"ם. ומפסק ההלכה מביאין שולחן רשיה ושלחי חגיגה ביום טוב ובומכין עליהם:

ב"ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין כו': דף יז

כבר פירשנו בפרק שני מהמסכת בילה זו ההלכה ופירשנו כי מחלוקתם הוא בעולות רשיה ושלחי חגיגה אבל הדר ונדבה אין קריבין ביום טוב. ואסרו בית שמאי הסמיכה לפי שהוא מעשה בעלי חיים ומחיגה עלמו גם כן בסמיכה כי סמיכה בכל כתו נעשין:

עצרת שחל להיות בערב שבת כו': שם

כבר קדם לך כי חג הנעשות יש לו תפלומין כל בעצם ידעת דעת ב"ש אלין מביאין שולחן ב"ש ולפיכך בשחל עצרת ע"ש מביאין עולה רשיה לאמר בעצם ואחר יהיה יום טבות. וב"ה אומרים שלא יהיה יום טבות אלא בעלמו יביאו שולם רשיה כמו בקדם לך מדעתם. ומה שאמר מחלוקתם כדי שלא תאמר ב"ש מודים לבית הלל בעצרת שחל ע"ש שמביאין עולות ב"ש כיון שאין יכולין להקריבן למחר לפי שהוא שבת. וב"ה נ"כ הינם מודים לבית שמאי ואמרו בזה בקדם הע"ש שתאסר להקריב עולות ממחרת י"ט. אומר אלא ממתינים בתרבה שבעל פה מתמיהין כי עצרת לא תחול לעולם אלא אחר שבת שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת והשבת קרא יום טוב שבת כמו שקרא כולם שבתות השם:

נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה כו': דף יח ע"ב

אמר שאסור לו לאדם שיאכל לחם ואשלו חולין עד שיטול ידיו וכמו כן חייב ליטול ידיו לתרומה ולמעשר בין לפת בין לפירות. וכשנגע לתרומה בלי נטילה ידים טומלה אשלו אינו ולא שידיו עמאות כמו שיתבאר במסכת טהרות. ובאמר קדם לו לחם קדם מעכיל ידיו ואז יגע בהם ועוד יתבאר בתחילה מקוואות שיעור המים ומלאיהן שרצוי לחיות בהם שלילת ידים. והתפלת המחבר בכאן היא פרה אדומה שאמר הפסם בה חפלת פרה ונתן לתפרה מעלה ישרה על הקדם ועוד יתבאר הטעם בחסכת פרה וכשנגמרו ידיו אין לו לפסר בשום דבר מדברי אפר פרה עד שיקבל בתי מקוה ולא ישטול ידיו בלבד כמו שהוא עושה לחולו מן הדברים הנריכין לטהרה והדברים המפמלין הדים בלבד בשנגעו בהן אבל לא כל הנוף הם חולין ממלין ומשקין ממלין והדומה להם מטומאות קלות כמו שיתבאר בחסכת טהרות ופרה ידים:

הטובל לחולין הרחוק לחולין אסור למעשר כו': שם

כשבא אדם ונכנסין בו בטילה לחכילת חולין ונשאר על אותה טהרה אסור לו לאכול מעשר על אותה טבילה עד שיטבול פעם שנית ויחשוב שהוא מוכל למעשר בזו הטבילה וכן כולם על כל פנים נריך כוונה לאותו דבר שהוא מוכל לו וכשאבל אחם ולא כיון לשום דבר לא למעשר ולא לחולו כשלו לא אבל ואינו אוכל באותה טבילה אלא חולין בלבד:

בגדי עם הארץ מדרס לפרושין בגדי פרושין כו': שם

שנושים הם אוכלי חולין בטהרה ונזהרין מן הטומאות כולן אמרד ואמו כן שומרין מאכליהן ומשקיהן כדי שיהיו טהורין. ואמרן מדרס לפרושים כי הם בשהיו מנשים בבגדיהם ונטמאו כלילו נגעו במדרס הזב והריקן טבילה. וכבר אמרו כי זו המשנה חסר ממנה מעלה אחת וכי סדר אלו המעלות כולם כן. בגדי עם הארץ מדרס לפרושים בגדי פרושים מדרס לאוכלי מעשר בגדי אוכלי מעשר מדרס לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש בגדי קדש מדרס לחטאת. ומאמרם ר' יוחנן בן נחרנדע היה אוכל וכו' מדע שחולין שנעשו על טהרת הקדש בקדש דמו לפי שבבר אמרנו בגדי קדש מדרס לחטאת ואמר בזה שהיה אוכל חולין שנעשו על טהרת הקדש מפסחתו מדרס לחטאת. וכבר נאבאר בסוף מדה כי זאת המשנה

ולשונה וכסה חזרו לומר כי חולין שנעשו על טהרת הקודש אין בקדש בכל הדברים אבל בטבלמן. ועוד יתבאר כל זה במקומות מסדר טהרות. ועוד יתנגד בפ' שלאחר זה דברים ידודים בטהרת בקדש על אמרומה ואמרו בהן אחד עבר מעלות שנו כלן בשם ולשונות בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש אחרונות לקדש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקדש. ולא יתערב לך אוכל חולין בטהרה עם אוכל על טהרת הקדש כי אוכל חולין בטהרה תשמר מכל דבר שיפסלו המולין כדי שיהיו אותם המולין טהורים. ואוכל על טהרת הקדש תשמר מכל מה שיפסלו הקדש ושיש אותן חולין כאילו הם בשר חטאת או אשם ועוד יתבאר זה בטבלת טהרות ומשי סטומאות בשן מטומאות המולין והמטומאות הטהרות והטמאות הקדש ומה יתבארו אלו הטלטות כולם בחר הטיב לנמרי:

פרק שלישי

חומר במידש מבתרומה שטבילין כלי כו': דף כ ע"ב

מטבילין כלים בתוך כלים שעיבו שנמלא קופה מטוהרה בדרך משל מכלים ומטבלים במקוה ולא נעשה בן בכלים שנלאה להשמש בהם בקדש כי מפני מעלת הקדש נחשוב שאותה קופה מולאה נמי מכלים אע"פ שהשים שבכנסים שם. ומנין לחולין ומוך דין לחולין ומוך לא שנשים לחולי כלי בתוכן והוא כי כשנעשה אחרי הכלי בטבקון מטלין אינו מעמה הדבר שבתוכו אם היא תרומה אבל אם היא קדש מעמה מה שבתוכו והיו עובין בכליהן בשולי הכלי מקום שמכים בו האצבע כדי לשום שם האצבע בעת הטבילה ולא יצטרכו להכים היד בכלי והוא הנקרא בית הנטיפה ואם נעמה אחרי הכלי בטבקון מטלין לא נעמלת בית לטרומה ומטמא לקדש ועוד יתבאר לך אלו הענקים כולם בטבלת טהרות ואמרו הנשאל אם הטבלים הוא ונשא לא התרומה הולה לומר שהוא ונשא תרומה ונגד שנעמה בטבלים הזב ביחד והוא שישים שמהם בלה וירדם לוקס ואסור לעשות כן בקדש ואמר מנגב נטמבל רוקם לומר ואמ"כ מטבל הוא רשות בנתן לו שיכול להטבל הכלים והם קטנים קלמם בקלמם כמו המטות ודומיהן:

כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה כו': שם

ואמילו היה העשה לוקן תלמיד חכם על כל פנים צריכים טבילה ואין צריכין הערב שמש וזה לקדש. וזולה נאמרו הכלי מלרף מה שיש בתוכו כי כשיש כלי אלא מכבדות ודומיהן ונעש מבול יום לו מי שאיה בטבלמו מטומאתו בכבר אחד מהם לא אסל אלא מה שנגע בה בלבד בתרומה אבל בקדש מטמא הכל. ומאמרו זה לאמרו כף אחת מעשרה זהב הכתוב עשה כל מה שבכף אחת. וכבר זכרנו אלמי וכיצד מע"ש מעשים כל מה שצריך לו בזה המקום וכשנטמאה יהו בדברים המטלין אם הדים וכבר זכרנו מה הן במה שקדם ויהיה באותה שיד הטמאה לחלוחים מיד שנטמאה יהו הכשר לקדש ואמילו אלא נעשה היד הטמאה בטמאה ואם אין בה לחלוחים לא אטמא שיד הכשר עד שנגע ביד הטמאה ולא אטמא אותה לקדש ועוד יתבארו כל אלו הענקים בשלימותן במקומות רבים מסדר טהרות וכשתראה לחיות כולל על ידיעת הטומאה והטהרה ולדקדק בטמאטיהן מעיין בדבריו באותו הסדר בשנגמה גדולה מטמולמו ועד סופו ולא תקרא אותו קרילת הטעבה וקצור אלא קרילה הטלמה ועיון אמיתי:

אוכלין אוכלים נגובים בידים מסואבות בתרומה כו': שם

העיקר אלא מינם הקדש מכשרתו ואין צריך הכשר וכיון שזה הוא העיקר האוכל אוכלין בוכין בידו וכן ממלין אין הפסק שיטמאו ואין אנו צריכין בזה לדבר אבל דיבר בכאן אם לא נעשו בידו אלא במלקחים ודומיהן הם נאבה שמא יאכל אח"כ שום דבר על מנקה בידו ויטמא אותו הקדש שבו כמו שנתבארו אותן הענקין במקומן. וזו הנזירה לא עשינו אותה בתרומה וכבר קדם לך בספרים ואלתו דין אותן ומטוסר כפורים שהוא אסור לאכול בקדשים עד שיטבול כמו שנתבארו לשם אבל לענין נגיעה מטוסר כפורים פוסל אם הקדש כשנגע בו והאוכל מוחר לינע בו כמו שיתבאר בשים עשר מנחות:

חומר בתרומה שביתודה נאמנין על טהרת כו': דף כד ע"ב

מה שיחד אדם יחודים מטמא ט"ל לפי שאמר האדם מלבד אדם יהודה היו שוכנים בה העכו"ם ולא היו יכולין לסבר שום דבר ונשומרו ובעבורה חזרו כל הארנות כלולות הפכו"ם ובאדם יהודה היו נאמנין בני אדם בכל שנגה על יין ופמן על קדש שהוא טהור כשהיה אומר אדם זה היין אסור והוא לנסכים וזה הטמן טהור והוא לאנחות לעדל מעלת הקדש מי הוא זה שיאלתו לבו לעבור על הדבר ולא שיקל בו ולא שיאמר טהור אלא על דבר שנתאמת אצלו מבריאו. ואינו נאמנין בשאמרם זה יין של תרומה טהורה אלא בשעת הנעות בלבד שבני אדם מהרין כולן ומפסרין ליהן ועלמן כדי שיהיה מה שהומפין מן הענבים טהור ויוציא תרומה טהורה וכשעברה שעת הגיעות והכדים והוא עם הכלי בשהלאו בני אדם ומשנו בטהרה ומפני שהן מקילין בתרומה אין שומרים אותם שיטור גמור ולפיכך אין נאמנין ואם שבדו הנעות והכדים ובטל אחד מהן לכן חבית של יין של תרומה בדעם בסיה תרומה טהורה לא יקח אותה ממנו אלא אם לקחו לדעתו שהיא תרומה שבולה כיון שהיא בספק. ואמרו אבל מיתה לגע הכשלה רוצה לומר בכל הדברים מיתה לגע הכשלה ואז יהו אותה לכהן לפי שבאותה שעה הוא נאמן ואם אמר לו הסרכתי לאותה רגישות של קדש הרי זה נאמן דכיון שהוא נאמן במקצתה ר"ל אותו רגישות של קדש. והמיקר נאמנין על טהרת יין ושמן של קדש כל יומם הבנה נאמן בשלה שהיא טהורה. ואמרו כדי יין וכדי שמן המזומעות נאמנים עליהם אבאר לך פירושם. והוא כי המזומע ובבר קדמו לך בלבי מבסכיו במסכת תרומות ואמרנו כי הוא הדבר שבאשרב בו התרומה שקרא אותה הסם דמע. ובכלן רוצה בו שהם נאמנים נאמנים אלו הקנקנים טהורים אף על פי שהוא קודם לגיעות שבעים יום. ובירושלמי אמרו קודם לגיעות שבעים יום נאמנים על הקדש ובאל המזומע ועל הקנקן אבל לא על התרומה ובשעת הגיעות והכדים אף על התרומה. אבל הכבלי בעלי שיין נאמנים בלאמרם קנקן ריקן

בהוא

עשוה מכור לחרומה בשום פנים ואפ"ל בשעת הניתוח וכי מאמרם כאן שמאה נאמרים על כדי יין ושמן המזומנים רוצה בו המערבות בלבד ושיר מעמן דמע עשיר הסרומה. וענין לוחה המערבות כמו שזכרנו במסכת יומא להפרים ממנו נסכים קודם לעשות ע"ז יום ומפני שכוונתו היתה להולא האכלים ממנו היה כמו הדבר המשרב מן הקדש וסם נאמרים על בהרת הקדש כמו שהוא השיקר. ולפיכך יהיו נאמרים על אלו הקנקנים אפי' קודם לעיתות שבעים יום והוא שאמן שהעם ממחילין להזמן כליהם ולפסר אותם לכנאל ואלו הדיעים כולם שאמרו נאמרים ואין נאמנין הם בעתי הארץ אבל תלמידי חכמים נאמרים לשולם על כל מין שמיני הפרכה ונסמך על כל מה שיאמר כמו שבארנו ממנו קצת במסכת דמאי ועוד יתבאר

שכל במסכת מכות:

מן המודיעות ולפנים נאמנין על כלי חרס כו' : ד' כה ע"ב

כשמניחים הקדירות מן למודישות ונכנס וכלי הוא לפנים מן המודישות והקדירות חוץ למודישו' וכלי' הלקה ולקס-הקדירות ונכנס לפנים מן המודישות נאמן שהם פסורות וזהו שנין אמרם הלוקח נאמן כיון שהעיקר תלוים נאמנים על מכרם כלי חרס מן המודישות ולפנים אבל מי שילא מרוחלים וקנה מאותן הקדירות והוליאן בידו אינו נאמן כיון שהוא חוץ למודישות אע"פ שהקדירות הן הן הקדירות והקדר הוא הקדר עצמו ועומד במקומו. וזהו שאין אמרם הוא הקדר והן הקדירות שמשות כאן לף על פי שהקדר הוא הקדר והקדירות הן הקדירות הנכנס נאמן והיוצא אינו נאמן לפי שדבר הנאמנות תלוי על מקומות. והטעם כי הבא מן למודישות וקונה ונכנס רוצה בעל הקדירות ומרגיש בו ולוקח מהם מה שירצה ומכרסם בידו ולפיכך נאמן אבל היוצא מן המדינה אינו רוצה הקדר כי אחריו כלפי שמו ומשא נגע זה הקדר במקום בעלים בידו בקדירות ושמאם ואותו הלוקח לא ירצה אותו ואינו לא נאמן הקדר אחלו הקדירות שהורות אבל אחר שיסיים לפנים מן המודישות כמו שבאר בשומרו נכנס לפנים מן המודישות אבל אם יבא מן למודישות אינו נאמן וכן אסילו לא הים קדירותיו מן למודישות אלא שהכניסן עמו לפנים מן המודישות יהיה הנכנס והיוצא נאמן ואפי' נגע בהם הקדר ואוא לפנים מן המודישות נאמן הוא אלא שמאם ואין הכוונה כי הנאמנות בעסקה כלי חרס בלבד אלא אפילו הכלים אלא בעצמו אינו נאמן על אותו הכלי בעצמו מן המודישות ולחוץ וכבר זכרנו בשביעי מעשרות כי מודישות מקום קרוב לירושלים ועוד נבאר בראיה מעם הקיל בעסקים כלי חרס בירושלים

בלבד וכל זה בע"ה אבל ח"ח נאמנים בכ"מ:

הנבאין שנכנסו לתוך חבית ובן הגנבים שהחזירו כו' : ד' ט

שהחזירו עמה שעשו המונה והחזיר מעצמן ולפיכך נאמנין. ואמר וירושלים נאמנים על הקדש רוצה בו כלי חרס שגדולים כמו הלטשות הגדולות והקדירות נאמנים ע"פ עליהן שכן מהורות לקדש לפי אלא סיס אפשר להיות בירושלים ובכן לשרוף בו כלי חרס ולפיכך היו חסר עליהם ולא היו מפמלין אותן ועוד הקל בהם לפי שהיו מוצאות והשיקר אצלם

חברים ברגל כמו שזכרתי לך שעמים ולפיכך נאמנים אף על הטבומה: כל ישראל

הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו כו' : שם

כבר ביארתי לך כי כל ישראל חברים ברגל ומחמת ע"ה כמ"ח ברגל ובשנפרנ סיד בחבית ומיסס ברגל ר' יהודה אומר כיון שנכנס מומחת ע"ה מהודה ברגל הרי הוא כאילו לא נגע בה ע"ה לעולם ונומר לשמחם אחר הרגל כאילו היה מהורה ומעשה שם כל מה שיעשה אדם בדבר מהור. ומכ"ל כי כל מה שעשו בזה אינו אלא ברגל בלבד. ומ"ד יהודה אף לא יום חמישי הוגם לומר אם עבר הרגל ברגישי לא היו מעבירין בכם לפי שהיו מרוחים בדישון המזבח ואין

הלכה כרבי יהודה:

כיצד מעבירין על טהרת עזרה מטבילין כו' : שם

זהו לפי שבני אדם היו משרתים במקדש ברגלים כמו שבנמיטו ירלאם כל זמנך כל היו מהרין בשולחן לבהו לפי שאחר הנם יטבלה לשם תמיד ולא אפשר לסלקו ולבוש אחר במקומו:

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת חגיגה